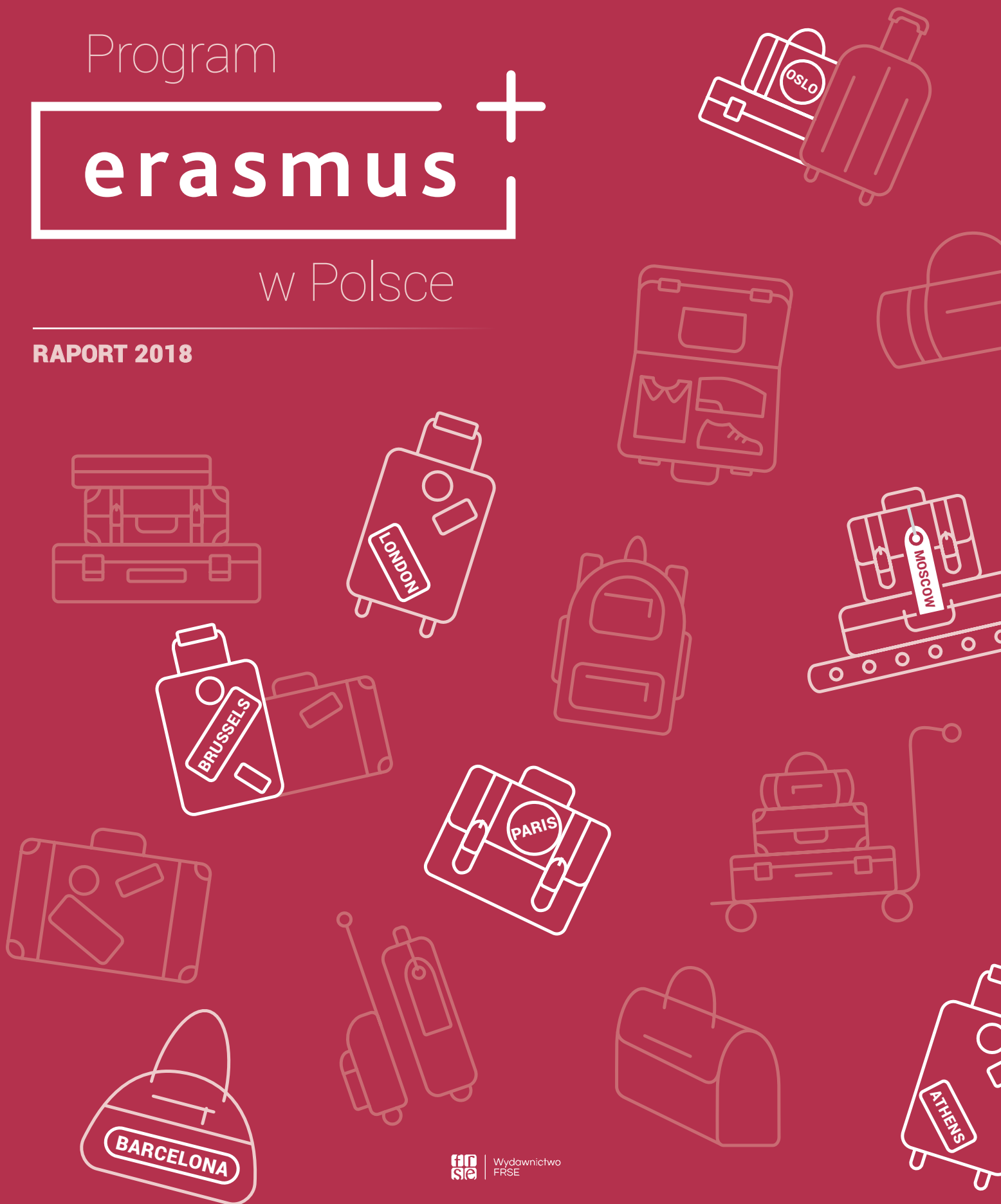

Program

erasmus

w Polsce

RAPORT 2018

RAPORT 2018

Program
Erasmus+
w Polsce

Opracowanie: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Redaktorzy prowadzący: Krzysztof Szwałek, Tomasz Mrożek

Opracowanie statystyk Erasmus+: Bogdan Sot

Projekt graficzny i skład: Mariusz Skarbek

Korekta: Monika Buraczyńska

Druk: Multigraf Drukarnia Sp. z o.o. Bydgoszcz

Wydawca: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Narodowa Agencja Programu Erasmus+

Al. Jerozolimskie 142a

02-305 Warszawa

www.frse.org.pl

www.erasmusplus.org.pl

© Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2019

ISBN 978-83-65591-80-7

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczoną w niej zawartość merytoryczną.

Publikacja bezpłatna

Cytowanie: *Program Erasmus+ w Polsce. Raport 2018*, Krzysztof Szwałek, Tomasz Mrożek [red.], Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2019

Więcej publikacji Wydawnictwa FRSE: www.czytelnia.frse.org.pl

Spis treści

Wprowadzenie	4
Erasmus+ Oferta	8
Na miarę wyzwań	10
Erasmus+ Trendy 2018	24
Szkolnictwo wyższe	26
Edukacja szkolna	34
Kształcenie i szkolenia zawodowe	42
Edukacja dorosłych	50
Młodzież	58
Projekty ze środków PO WER	66
Programy wspomagające	70
eTwinning	72
Eurodesk	78
Europass	82
EPALE	86
Zespół Ekspertów ECVET	90
SALTO EECA	94
Europejski Korpus Solidarności	98
TCA	101
Działania wspierające	102
Promocja, komunikacja i upowszechnianie rezultatów projektów	104
Badania i analizy	114
Eurydice	118
Mediateka FRSE	122

Szanowni Państwo,

raport z realizacji programu Erasmus+ w Polsce w 2018 r. to publikacja, która pozwala dostrzec, jak ważnym i cennym narzędziem rozwoju polskiej edukacji są unijne programy skierowane do młodzieży. Dzięki zwiększonym nakładom finansowym, międzynarodowe mobilności edukacyjne stały się dostępne dla tysięcy polskich uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i średnich.

Ponadto, oferta i możliwości do osiągnięcia efekty programu Erasmus+ są spójne z reformą edukacji w Polsce, którą wdraża Ministerstwo Edukacji Narodowej. Możliwości, jakie dają dziś szkoły branżowe i techniczne, w tym właśnie atrakcyjne staże u zagranicznych pracodawców dające szanse na zdobycie satysfakcjonującej pracy, to dobry sposób na przywrócenie prestiżu tych placówek – co jest jednym z priorytetów reformy edukacji. Z tego punktu widzenia Erasmus+ to nie tylko oferta dla uczniów, ale także ważne narzędzie dla dyrektorów szkół, samorządowców czy polityków odpowiedzialnych za gospodarke i lokalny rynek pracy. Będziemy kontynuowali odbudowę prestiżu i znaczenia szkolnictwa branżowego oraz technicznego. Ma to kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarczego i budowania gospodarki opartej na nowoczesnych technologiach.

Ważne społeczne cele pozwalają osiągać również inne unijne programy wspomniane w niniejszym raporcie, jak chociażby eTwinning. Ten cieszący się niezwykłą popularnością program stanowi dla wielu szkół i przedszkoli pierwszy krok w kierunku ich międzynarodowej współpracy. Polskie szkoły i nauczyciele regularnie zdobywają europejskie nagrody eTwinning i, co ważne, tendencja w tym zakresie stale wzrasta.

Z wielką nadzieją przyjmuję też powstanie Europejskiego Korpusu Solidarności – programu, którego poprzednikiem był Wolontariat Europejski w programie Erasmus+ Młodzież. Idea solidarności zawsze była mi bliska. Jestem przekonany, że udział młodych Polaków w międzynarodowych inicjatywach służących słabszym, pokrzywdzonym i potrzebującym, przyniesie cenne owoce. Trzymam też kciuki za tych, którzy w ramach EKS poszerzą swoje kompetencje zawodowe. Jestem przekonany, że zdobędą tam wiedzę, która przyda się im w ich dalszym rozwoju.

Jednocześnie, unijna współpraca w dziedzinie edukacji musi być kontynuowana w kolejnej perspektywie finansowej. Z Brukseli i Strasburga płyną pozytywne sygnały, mówiące o planowanym, co najmniej dwukrotnym zwiększeniu nakładów finansowych na Erasmus+. To bardzo dobra perspektywa, którą doskonale wykorzystają polscy uczniowie i nauczyciele.

Dariusz Piontkowski
minister edukacji narodowej

Szanowni Państwo,

ten rok sprawił, że wszyscy bardziej zainteresowaliśmy się kwestiami międzynarodowymi. Wybory do Parlamentu Europejskiego, wyzwania związane z brexitem, negocjacje wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 i wiele innych tematów pokazało, jak wydarzenia, które rozgrywają się na arenie światowej, oddziałują na nasze życie.

W powyższych okolicznościach widać, jak ważną rolę do odegrania ma szkolnictwo wyższe w świadomym kształtowaniu młodych ludzi z zakresu spraw międzynarodowych.

Nowa ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązująca od 1 października 2018 r., gwarantuje uczelni szeroką autonomię, wzrost jakości kształcenia oraz rozwój współpracy międzynarodowej i podnoszenie jakości polskiej nauki.

Przy tworzeniu Konstytucji dla Nauki czerpano z najlepszych zagranicznych rozwiązań. Ustawa została przyjęta z uznaniem przez Komisję Europejską, a sposób jej przygotowywania oceniono jako wzorcowy przy wprowadzaniu wielkich reform systemowych. Cieszy mnie też, że w ostatnim czasie pięć konsorcjów z udziałem polskich uczelni znalazło się w gronie zwycięzców pilotażowego konkursu Komisji Europejskiej European Universities finansowanego z programu Erasmus+.

Polscy studenci i kadra akademicka chętnie od 20 lat uczestniczą w programie Erasmus+. Jego założenia umożliwiają budowanie kontaktów międzynarodowych, pozwalają sprawdzić swoje siły w murach prestiżowych uczelni, czy też oferują kontakt z innowacyjnymi metodami kształcenia.

Możliwość studiowania za granicą czy odbycia praktyk w zagranicznych placówkach, pobyt kadry akademickiej na specjalistycznych szkoleniach lub prowadzenie zajęć oraz zaangażowanie w projekty partnerstw strategicznych sprzyjają umiędzynarodowieniu polskiego szkolnictwa wyższego. Do Polski w ramach Erasmus+ w roku 2018 przyjechało około 17 tys. studentów z zagranicy. To o tysiąc więcej niż w poprzednim roku. A 24 tys. polskich studentów i pracowników uczelni wyjechało w ramach programu za granicę.

Prezentowany raport, który trzymają Państwo w rękach, to zbiór konkretnych osiągnięć, które są przykładem rozwoju umiędzynarodowienia w naszym kraju i stanowią dowód, jak program prężnie rozwija się w Polsce.

Życząc ciekawej lektury, dziękuję wszystkim, którzy włożyli swoje zaangażowanie i trud w realizację programu.

Jarosław Gowin
minister nauki i szkolnictwa wyższego

Szanowni Państwo,

z przyjemnością przedstawiam raport z realizacji programu Erasmus+ w Polsce w 2018 r. To największe w kraju przedsięwzięcie modernizujące polską edukację w zakresie postaw, kompetencji i metod pracy. Tym razem powód do satysfakcji mam szczególnie – w 2018 r. przypadła 25. rocznica uruchomienia Fundacji. Za te wszystkie lata współpracy beneficjentom i ekspertom oraz przedstawicielom patronujących nam ministerstw już na wstępie serdecznie dziękuję.

Jubileusz był istotny, ale najważniejsza dla nas pozostała skuteczność. Rok 2018 był czasem sprawdzenia i potwierdzenia sprawności organizacyjnej FRSE w zakresie zarządzania unijnymi programami. Nasza instytucja – pełniąc dotąd rolę Narodowej Agencji Programu Erasmus+ – stała się również Narodową Agencją Europejskiego Korpusu Solidarności. Uruchomienie tej nowej inicjatywy w Polsce wymagało sumienności i zaangażowania, ale ani przez moment nie wątpiłem, że plan się powiedzie. Dzięki Korpusowi tysiące młodych Polaków będą mogły wyjechać za granicę na wolontariat i staże, by pomagać, uczyć się i zdobywać wiedzę o świecie. Jestem przekonany, że zwiększy to ich szanse na rynku pracy i pomoże stać się lepszymi ludźmi.

Równie dużą satysfakcję przyniosło uruchomienie kolejnych projektów finansowanych ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Dzięki temu nowatorskiemu w skali Europy sposobowi finansowania inicjatyw edukacyjnych, odsetek projektów skierowanych do realizacji sięga w niektórych sektorach edukacji nienotowanych wcześniej poziomów. Za tymi słupkami też stoją prawdziwi ludzie, którzy mogą zwiększać własne kompetencje i pchać swoje instytucje na nowe tory.

Rok 2018 był również czasem, gdy Fundacja potwierdziła swoją pozycję wśród najważniejszych uczestników debaty o stanie polskiej i europejskiej edukacji. W zorganizowanym po raz pierwszy Kongresie Rozwoju Systemu Edukacji wzięło udział prawie 900 ekspertów, polityków i praktyków, którzy wspólnie zastanawiali się nad kompetencjami przyszłości. Wnioski poszły nie tylko w eter – udało się je zebrać w publikacji przygotowanej przez Wydawnictwo FRSE. Trudno też przecenić rolę Fundacji w promowaniu nowego wizerunku szkolnictwa branżowego. Promowane przez FRSE przedsięwzięcia, takie jak „EuroSkills” czy „WorldSkills”, z pewnością pobudziły wyobraźnię niejednego młodego człowieka.

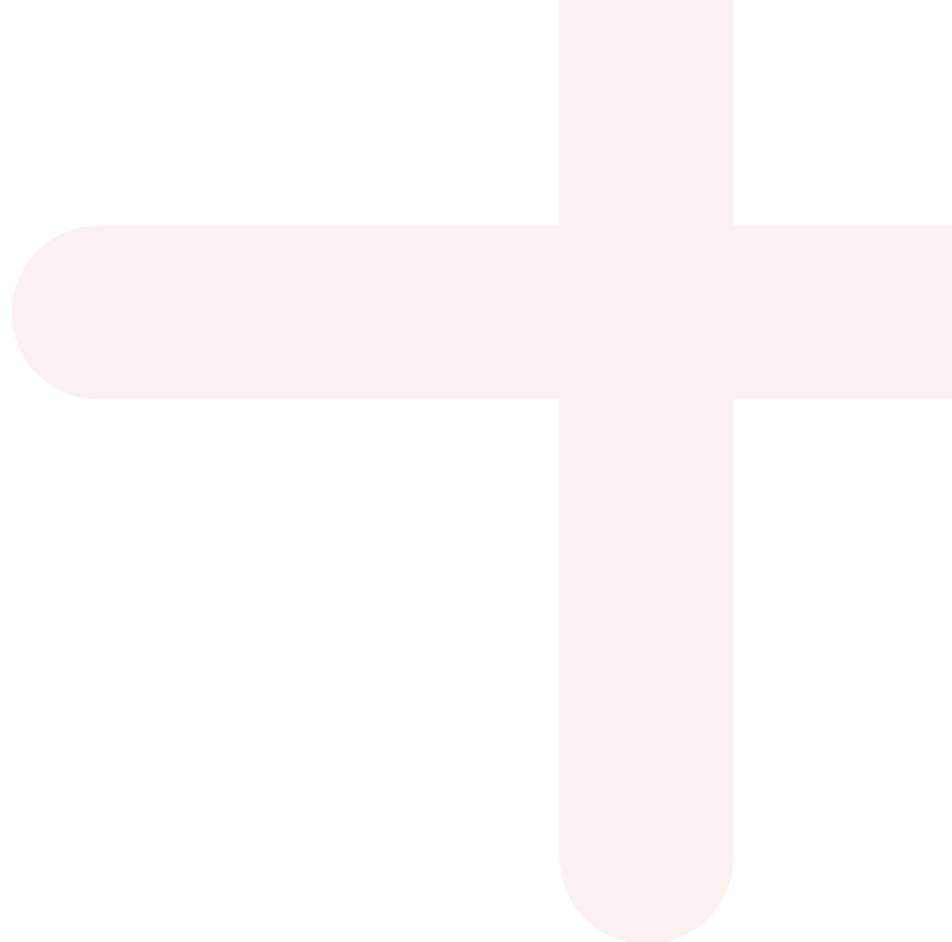
Wszystkie te sukcesy i wydarzenia utwierdzają mnie w przekonaniu, że Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji jest gotowa na kolejny, wielki krok. Będzie nim znaczące zintensyfikowanie działalności po 2020 r., związane ze zwiększeniem unijnego budżetu przeznaczanego na program Erasmus+. Dla Fundacji zmiana ta oznacza więcej pracy, dla polskich szkół, uczelni, organizacji młodzieżowych czy uniwersytetów III wieku – jeszcze większe szanse na sukces, czyli uzyskanie dofinansowania. Korzyści odczujemy wszyscy – bo jakość naszej edukacji ma wpływ na każdą dziedzinę życia, od kultury po przemysł. Budowa społeczeństwa, które potrafi jak równy z równym rozmawiać z zagranicznymi partnerami i korzystać z międzynarodowych doświadczeń, leży w naszym wspólnym interesie. Miłej lektury!

dr Paweł Poszytek
dyrektor generalny
Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji

FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

Erasmus+

Oferta

Na miarę wyzwań

Erasmus+ to program Unii Europejskiej wspierający rozwój edukacji i szkoleń oraz przedsięwzięć młodzieżowych i sportowych w latach 2014–2020. W Polsce jego realizacją zajmuje się Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – z racji pełnionej funkcji nosząca miano Narodowej Agencji Programu Erasmus+

Program to doskonała oferta dla wielu różnorodnych instytucji i organizacji: szkół, uczelni, stowarzyszeń, fundacji, organizacji pracodawców, podmiotów zaangażowanych w działania dla seniorów, a także ośrodków analitycznych czy instytutów badawczych. Instytucje włączające się w program Erasmus+ mogą realizować projekty służące m.in. podnoszeniu kwalifikacji zawodowych personelu, budowaniu potencjału czy tworzeniu międzynarodowych partnerstw. Mają również możliwość organizowania wyjazdów m.in. studentów, wykładowców i nauczycieli, stażystów, wolontariuszy i innych zainteresowanych młodych ludzi, a także osób pracujących z młodzieżą i dorosłymi. Warunkiem uzyskania wsparcia jest m.in. to, by projekt przyczyniał się do pogłębiania wiedzy i umiejętności osób uczących się oraz nauczających. Wyjeżdżać można do krajów uprawnionych do udziału w programie Erasmus+ – państw Unii Europejskiej oraz Norwegii, Liechtensteinu, Islandii, Turcji, Serbii i Macedonii Północnej.

Organizacje chcące uczestniczyć w programie Erasmus+ mogą się ubiegać o dofinansowanie w ramach kilku akcji. Większość z nich jest zarządzana i wdrażana przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ (tzw. akcje zdecentralizowane), realizacją pozostałych zajmuje się agenda Komisji Europejskiej – Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli. Dodatkowo program podzielony jest na sektory, do których należą Edukacja szkolna, Szkolnictwo wyższe, Kształcenie i szkolenia zawodowe, Młodzież oraz Edukacja dorosłych. Akcje Erasmus+ realizowane w poszczególnych sektorach różnią się szczegółami, ale generalne zasady są podobne: Akcja 1. to mobilności, Akcja 2. – partnerstwa międzyinstytucjonalne. Akcja 3., w której

FOT. SHUTTERSTOCK

wspierane są działania systemowe, na poziomie krajowym realizowana jest tylko w sektorze Młodzież. Więcej szczegółowych informacji w Przewodniku po programie Erasmus+ (bit.ly/2PIR7xA), opracowanym przez Komisję Europejską.

ERASMUS+ SZKOLNICTWO WYŻSZE (HIGHER EDUCATION, HE)

Studenci to grupa odbiorców najczęściej kojarzona z Erasmusem+. Nie bez powodu. Na sfinansowanie ich wyjazdów przeznaczona jest największa część budżetu unijnego programu. Pobyt za granicą stanowi dla młodych ludzi okazję do doskonalenia znajomości języków obcych, zdobycia niezależności i wzmocnienia wiary we własne możliwości, co w rezultacie wpływa na poprawę ich perspektyw zawodowych. Wyjazdy umożliwiają również poznanie nowych kultur, co może być istotnym atutem w przyszłej pracy w środowisku wielokulturowym (np. w międzynarodowej korporacji).

Z Erasmus+ korzystają jednak nie tylko studenci. Dzięki programowi nauczyciele akademicki mogą prowadzić zajęcia na uczelniach poza Polską, a szkoły wyższe mogą zaprosić pracowników zagranicznych przedsiębiorstw do prowadzenia zajęć. Ponadto Erasmus+ w sektorze Szkolnictwo wyższe umożliwia wszystkim pracownikom uczelni udział w szkoleniach w zagranicznych szkołach wyższych (a w przypadku krajów programu – także w innego rodzaju instytucjach).

Oferta sektora Szkolnictwo wyższe – podobnie jak pozostałych sektorów – podzielona jest na akcje. W ramach Akcji 1. (Mobilność edukacyjna) uczelnie mogą uzyskać dofinansowanie na prowadzenie wymiany studentów z krajami programu oraz wymiany z krajami partnerskimi z innych regionów świata.

Projekty współpracy z krajami programu mogą obejmować:

- wyjazdy studentów na studia – na okres od trzech do 12 miesięcy;
- wyjazdy studentów na praktykę do uczelni lub innej instytucji, organizacji lub przedsiębiorstwa – na okres od dwóch do 12 miesięcy;
- wyjazdy absolwentów na praktyki / staże – na okres od dwóch do 12 miesięcy (pod warunkiem zakwalifikowania na wyjazd na ostatnim roku studiów).

Projekty współpracy z krajami partnerskimi z innych regionów świata mogą obejmować:

- wyjazdy i przyjazdy studentów na studia – na okres od trzech miesięcy do 12 miesięcy; a począwszy od konkursu wniosków 2018 r. również;
- wyjazdy i przyjazdy studentów na praktykę do uczelni lub innej instytucji, organizacji lub przedsiębiorstwa – na okres od dwóch do 12 miesięcy

Na każdym z trzech poziomów studiów (studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia) student może skorzystać z wyjazdu lub wyjazdów trwających łącznie do 12 miesięcy, przy czym w wypadku niektórych krajów partnerskich wyjazdy studentów możliwe są jedynie na trzecim stopniu studiów.

W Akcji 1. uczelnie mogą również uzyskać dofinansowanie na wyjazdy pracowników do krajów programu oraz na wymianę z krajami partnerskimi z innych regionów świata. Projekty mobilności mogą obejmować:

- wyjazdy i przyjazdy nauczycieli akademickich do zagranicznych uczelni w celu prowadzenia zajęć dla studentów oraz przyjazdy specjalistów (ekspertów) z organizacji lub przedsiębiorstw w tym samym celu;
- wyjazdy pracowników uczelni do krajów programu – do uczelni lub innych instytucji, organizacji lub przedsiębiorstw w celu udziału w szkoleniu (podnoszenie kwalifikacji);
- wyjazdy pracowników uczelni do krajów partnerskich – do uczelni w celu udziału w szkoleniu (podnoszenie kwalifikacji);

Osoby indywidualne nie mają możliwości samodzielnego składania wniosków i ubiegania się o dofinansowanie w programie Erasmus+. **Mogą natomiast wziąć udział w projekcie** realizowanym przez instytucję, w której się uczą, studiują lub pracują

- przyjazdy pracowników uczelni z krajów partnerskich do uczelni lub innych instytucji, organizacji lub przedsiębiorstw w celu udziału w szkoleniu (podnoszenie kwalifikacji).

Pobyty pracownika w zagranicznej instytucji lub przedsiębiorstwie w innym kraju programu może trwać od dwóch dni do dwóch miesięcy, natomiast pobyt w kraju partnerskim może trwać od pięciu dni do dwóch miesięcy.

Akcja 2. w sektorze Szkolnictwo wyższe (Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk) umożliwia inny rodzaj działań – zawieranie partnerstw pomiędzy instytucjami z różnych krajów (co najmniej trzema z trzech różnych państw

uczestniczących w programie). Inicjatorzy tego rodzaju przedsięwzięć mogą ubiegać się o pokrycie kosztów związanych m.in. z:

- zarządzaniem projektem i jego wdrażaniem,
- realizacją międzynarodowych spotkań projektowych,
- wypracowaniem rezultatów pracy intelektualnej,
- organizacją wydarzeń upowszechniających rezultaty pracy intelektualnej,
- organizacją działań związanych z nauczaniem / uczeniem się / szkoleniami,
- wsparciem językowym dla uczestników wyjazdów długoterminowych organizowanych w ramach działań związanych z nauczaniem / uczeniem się / szkoleniami.

ERASMUS MUNDUS: MIĘDZYNARODOWY POZIOM, ŚWIATOWY ZASIĘG

Polskie uczelnie mogą również składać wnioski do akcji Erasmus Mundus Joint Master Degrees (Europejskie Wspólne Studia Magisterskie Erasmus Mundus), realizowanej przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli.

Akcja ta umożliwia sfinansowanie projektów polegających na tworzeniu i prowadzeniu programów studiów magisterskich przez konsorcja uczelni z różnych krajów programu. Do partnerstwa powinny przystąpić co najmniej trzy szkoły wyższe z trzech krajów programu. Program tego typu studiów musi być zintegrowany na wszystkich poziomach: dydaktycznym, organizacyjnym i finansowym. Konsorcjum uczelni prowadzących studia musi stosować:

- wspólne kryteria rekrutacji i selekcji studentów,
- wspólny system oceniania osiągnięć studentów,
- wspólne mechanizmy zapewniania jakości,
- wspólną politykę finansową,
- wspólną politykę marketingową.

Uczelnie mogą również skorzystać z innych działań Akcji 2. programu Erasmus+ – współtworzyć *Sojusze na rzecz wiedzy* lub realizować działania w ramach *Budowania potencjału w szkolnictwie wyższym* w krajach programu. Te działania są jednak realizowane centralnie – wnioski przyjmuje Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli.

ERASMUS+ KSZTAŁCENIE I SZKOLENIA ZAWODOWE (VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING, VET)

Projekty realizowane w tym sektorze mają na celu podnoszenie jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego. Chodzi zarówno o wymiar indywidualny (dzięki zagranicznym wyjazdom), jak i instytucjonalny bądź systemowy (międzynarodowe partnerstwa i innowacyjne rozwiązania edukacyjne). Lepsze kształcenie oznacza większe szanse młodych ludzi na rynku pracy i mniejsze bezrobocie. Z kolei dobrej jakości szkolenia pozwalają firmom i instytucjom zwiększać efektywność i uatrakcyjnić ofertę. Projekty sektora służą również wspieraniu rozwiązań zwiększających przejrzystość i uznawalność kwalifikacji zawodowych.

W Akcji 1. sektora (Mobilność edukacyjna) uczniowie szkół zawodowych oraz ich absolwenci (którzy stosunkowo niedawno ukończyli naukę) mogą wyjeżdżać na staże i praktyki za granicą. Staże odbywają się w firmach lub w centrach kształcenia praktycznego, a program zajęć przewiduje praktyczną naukę zawodu. Wyjazdy na staż

lub praktykę zagraniczną mogą trwać od dwóch tygodni do 12 miesięcy. Jeśli staż trwa co najmniej 19 dni, jego uczestnicy mogą przed wyjazdem skorzystać z internetowych kursów językowych, uwzględniających specjalistyczne słownictwo branżowe. Zapewnia je organizacja wysyłająca, czyli macierzysta szkoła / placówka kształcenia.

Młodzi ludzie mogą też skorzystać ze staży długoterminowych (ErasmusPro), trwających minimum trzy miesiące. Mają one na celu poprawę umiejętności i kompetencji zawodowych i osobistych, z korzyścią zarówno dla przedsiębiorstwa, jak i praktykanta.

W ramach Akcji 1. realizowane są również mobilności kadry. Nauczyciele kształcenia praktycznego oraz dyrektorzy szkół zawodowych mają możliwość prowadzenia zajęć lub kursów w placówkach edukacyjnych w jednym z krajów uczestniczących w programie. Mogą też brać udział w kilkudniowych szkoleniach w zagranicznych przedsiębiorstwach lub w centrach kształcenia. Tego rodzaju wyjazdy mogą trwać od dwóch dni do dwóch miesięcy.

Wnioski w Akcji 1. mogą składać wyłącznie organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego, tzn. podmioty, które prowadzą statutową działalność edukacyjną i dydaktyczną związaną z kształceniem i szkoleniami zawodowymi.

Akcja 2. w tym sektorze jest zarezerwowana dla partnerstw. Instytucje edukacyjne – dzięki międzynarodowej współpracy z podobnymi podmiotami oraz przedsiębiorstwami – zyskują możliwość rozwoju.

Beneficjenci mogą się zaangażować w dwa rodzaje działań: *Partnerstwa strategiczne na rzecz innowacji* oraz *Partnerstwa strategiczne wspierające wymianę dobrych praktyk*. Te pierwsze polegają na opracowaniu, wdrożeniu lub adaptacji innowacyjnych rezultatów edukacyjnych, szkoleniowych lub dydaktycznych oraz na intensywnym upowszechnianiu powstałych rozwiązań i produktów (zwanych rezultatami pracy intelektualnej). Te drugie mają przede wszystkim wspierać organizacje w tworzeniu i rozwijaniu sieci współpracy oraz podnosić umiejętności i możliwości działania na poziomie międzynarodowym, poprzez wymianę oraz porównywanie różnych pomysłów, rozwiązań, praktyk i metod pracy.

Przedsięwzięcia w Akcji 2. mogą trwać od 12 do 36 miesięcy. Do partnerstwa muszą przystąpić minimum trzy organizacje z trzech różnych krajów, w tym:

- szkoły zawodowe i centra kształcenia praktycznego,
- ośrodki doskonalenia nauczycieli, uczelnie wyższe,
- przedsiębiorstwa i organizacje pracodawców,
- partnerzy społeczni, fundacje i stowarzyszenia branżowe,
- izby rzemieślnicze, władze lokalne i regionalne.

Zgłaszane do konkursu projekty muszą być zgodne z priorytetami obowiązującymi w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe lub priorytetami horyzontalnymi programu Erasmus+.

Wyszukiwarka partnerów i kursów jest dostępna na portalu School Education Gateway: bit.ly/2H1ecEv

ERASMUS+ EDUKACJA SZKOLNA (SCHOOL EDUCATION, SE)

W tym sektorze program Erasmus+ skupia się na kształceniu ogólnym, umożliwiając szkołom i instytucjom działającym w obszarze edukacji udział w projektach mających na celu poprawę jakości kształcenia, rozwój zawodowy pracowników edukacji przed-szkolnej, podstawowej i średniej oraz wzrost umiejętności społecznych, czy kompeten-

Zajęcia w Mobilnym Centrum Edukacyjnym, inspirujące uczniów i nauczycieli do wykorzystywania nowych technologii w edukacji
FOT. LUKA ŁUKASIAK

cji językowych uczniów. W sektorze SE uprawnionymi wnioskodawcami są placówki z krajów programu realizujące powszechny obowiązek nauczania (Akcja 1 oraz Akcja KA229) oraz inne instytucje działające na rzecz edukacji szkolnej (Akcja KA201). Uczestnicy wyjazdów zyskują nowe spojrzenie na edukację, wymieniają się doświadczeniami z kolegami z innych krajów i odkrywają nowe pomysły na nauczanie.

Akcja 1. sektora (*Mobilność kadry edukacji szkolnej*, KA1) umożliwia poprawę jakości pracy placówki. Staje się to możliwe dzięki udziałowi jej pracowników w zagranicznych kursach i szkoleniach, ułatwiających podnoszenie różnego rodzaju kompetencji. Osoby wyjeżdżające mają m.in. możliwość poznania nowoczesnych i innowacyjnych metod nauczania oraz zarządzania. Mogą też obserwować oraz prowadzić zajęcia w szkołach i innych placówkach, zdobywając w ten sposób nie tylko wiedzę teoretyczną, lecz także praktyczne doświadczenia i kontakty międzynarodowe.

Wnioski składane są raz w roku w formie elektronicznej. Do zgłaszania projektów uprawnione są publiczne i niepubliczne przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. Każda placówka musi we wniosku przedstawić Europejski Plan Rozwoju Szkoły (EPRS, *European Development Plan*), określający obszary wymagające poprawy. Działania przewidziane w projekcie muszą być ściśle powiązane z potrzebami i specyfiką wnioskodawcy i umożliwiać placówce realizację długofalowych planów określonych w EPRS.

Dofinansowanie projektu obejmuje koszty związane z podróżą, wsparciem indywidualnym i opłatą za kurs lub szkolenie oraz wsparcie organizacyjne dla placówki. Wyjazdy mogą trwać od dwóch dni do 60 dni (z wyłączeniem czasu podróży), a cały projekt od jednego roku do dwóch lat.

W sektorze dostępna jest również Akcja 2. Rozróżnia się w niej dwa typy projektów: *Partnerstwa strategiczne na rzecz edukacji szkolnej* (KA201) oraz projekty *Współpracy szkół* (KA229).

Projekty współpracy szkół polegają na współdziałaniu placówek z różnych krajów nad wspólnym tematem bądź problemem do rozwiązania. W praktyce chodzi o międzynarodowe wymiany grup uczniów, służące promowaniu tolerancji i idei włączenia społecznego, a także zwiększaniu świadomości kulturowej, motywacji i zaangażowa-

nia w proces uczenia się. Projekty mogą trwać od 12 do 24 miesięcy (wyjątek stanowią projekty, w których organizowane są długoterminowe mobilności – te projekty mogą trwać do trzech lat). Akcja ta jest skierowana wyłącznie dla szkół, przedszkoli i ośrodków prowadzących szkoły realizujące obowiązek szkolny i obowiązek nauki.

Z kolei *Partnerstwa strategiczne na rzecz edukacji szkolnej* polegają na międzynarodowej współpracy placówek edukacyjnych, władz lokalnych lub regionalnych odpowiedzialnych za oświatę oraz innych organizacji działających na rzecz edukacji szkolnej. Celem działań powinno być wprowadzenie długofalowych zmian, innowacji i dobrych praktyk wszędzie tam, gdzie jest to niezbędne do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. W ramach tej akcji można realizować projekty:

- na rzecz innowacji, mające na celu wytworzenie innowacyjnych rezultatów pracy intelektualnej lub propagowanie nowo powstałych rozwiązań oraz innowacyjnych idei;
- na rzecz wymiany dobrych praktyk, służące wzmocnieniu potencjału organizacji do działań międzynarodowych oraz wymianie metod, praktyk i idei.

Uczestnicy projektu „Uczymy się, by służyć innym – społecznie zaangażowana edukacja teatralna”, zrealizowanego w Poleskim Ośrodku Sztuki
FOT. SZYMON ŁASZEWSKI

Projekty mogą trwać od roku do trzech lat. W przedsięwzięciach mogą uczestniczyć organizacje z krajów programu Erasmus+, np. lokalne lub regionalne władze odpowiedzialne za oświatę, szkoły, uczelnie, instytucje badawczo-rozwojowe, fundacje, stowarzyszenia itp. Organizacje z krajów partnerskich mogą pełnić rolę partnerów w projektach na zasadach określonych w *Przewodniku po programie Erasmus+*.

ERASMUS+ EDUKACJA DOROSŁYCH (ADULT EDUCATION, AE)

Program Erasmus+ wspiera również rozwój niezawodowej edukacji dorosłych. W tym sektorze realizatorem projektu może być każda organizacja zajmująca się tą tematyką. Najwięcej przedsięwzięć prowadzą fundacje i stowarzyszenia (tzw. trzeci sektor) – bo to one zwykle najlepiej znają potrzeby swojego otoczenia społecznego. Wśród nich są uniwersytety trzeciego wieku, uniwersytety ludowe, organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami i inne organizacje promujące uczenie się przez całe życie. Kolejną grupą są instytucje kultury. Muzea, biblioteki i domy kultury pełnią

często funkcję centrów lokalnej aktywności i realizują projekty edukacyjne. Z dofinansowania w sektorze mogą też skorzystać samorzady, ośrodki pomocy społecznej, szkoły ogólnokształcące dla dorosłych, poradnie pedagogiczno-psychologiczne, zakłady karne, a nawet instytucje szkolnictwa wyższego. Ważny jest cel działania organizacji i temat projektu – musi on dotyczyć wspierania niezawodowego uczenia się osób dorosłych.

W ramach Akcji 1. w tym sektorze (*Mobilność kadry edukacji dorosłych*) dofinansowywane są zagraniczne wyjazdy pracowników, czyli głównie edukatorów lub osób zarządzających instytucjami edukacji dorosłych. Możliwy jest udział w kursach, seminariach i konferencjach, jak również poznawanie pracy na określonym stanowisku poprzez obserwację kolegów po fachu z innych organizacji europejskich. Erasmus+ finansuje też wyjazdy w celu prowadzenia zajęć dla dorosłych słuchaczy lub szkoleń dla kadry edukacji dorosłych.

Dzięki zagranicznym wyjazdom pracownicy instytucji edukacyjnych mogą spojrzeć na proces uczenia się osób dorosłych z zupełnie nowej perspektywy, podnieść jakość usług oferowanych przez macierzystą organizację i rozwinąć współpracę międzynarodową, a także poprawić umiejętności językowe i zwiększyć wiedzę o kulturze innych krajów. Projekty w Akcji 1. są stosunkowo proste w realizacji, dlatego dla wielu organizacji stanowią pierwszy krok we współpracy międzynarodowej.

Akcja 2. umożliwia z kolei realizację projektów w partnerstwie międzynarodowym. Do wyboru są dwa typy przedsięwzięć. Pierwszy (*Partnerstwa strategiczne wspierające wymianę dobrych praktyk*) to projekty mające na celu głównie nawiązywanie współpracy europejskiej i wymianę doświadczeń. Natomiast drugi typ (*Partnerstwa strategiczne na rzecz innowacji*) to inicjatywy mające na celu opracowywanie innowacyjnych produktów, możliwych do szerokiego wykorzystania w edukacji dorosłych. Mogą to być, na przykład, nowe programy nauczania czy narzędzia edukacyjne.

W Akcji 2. możliwy jest szerszy zakres działań niż w Akcji 1. – poza szkoleniami zagranicznymi kadry możliwe są spotkania partnerów służące wymianie doświadczeń i opracowywaniu wspólnych rezultatów, jak również wyjazdy dorosłych słuchaczy.

Wyszukiwarka partnerów w sektorze Edukacji dorosłych dostępna jest pod adresem: epale.ec.europa.eu/pl/partner-search

ERASMUS+ MŁODZIEŻ (YOUTH, Y)

Program Erasmus+ ma również ofertę dla osób w wieku od 13 do 30 lat – i to niekoniernie uczniów. Projekty w sektorze Młodzież są realizowane na poziomie krajowym w aż trzech akcjach. Pierwsza z nich (*Mobilność edukacyjna*) obejmuje trzy rodzaje działań: *Wymiany młodzieży* (KA105), *Mobilność osób pracujących z młodzieżą* (KA105) oraz *Projekty w zakresie wolontariatu* (KA125).

Pierwszy rodzaj inicjatyw to transnarodowe spotkania grup rówieśników (w wieku 13–30 lat) z co najmniej dwóch różnych krajów Unii Europejskiej i spoza niej. Projekty mogą być poświęcone różnorodnej tematyce, a ich celem jest zdobycie przez młodzież doświadczeń poza murami szkoły czy uczelni oraz wzmocnienie takich wartości, jak solidarność, demokracja, przyjaźń itp. W trakcie wymian młodzi ludzie z różnych krajów spędzają wspólnie do 21 dni, uczestnicząc m.in. w warsztatach, ćwiczeniach, debatach, grach fabularnych czy zajęciach sportowych.

Drugi rodzaj działań obejmuje wyjazdy osób pracujących z młodzieżą. Pobyt za granicą może trwać od dwóch dni do dwóch miesięcy. W tym czasie beneficjent może

uczestniczyć w kursie, wizycie studyjnej, obserwować pracę w innych organizacjach lub nabywać praktyczne doświadczenia edukacyjne.

Trzeci rodzaj działań w Akcji 1. (w ramach którego nie są już prowadzone naboru) – to wyjazdy osób w wieku od 17 do 30 lat do nieodpłatnej pracy w zagranicznych instytucjach i organizacjach. Mobilności te były dla wolontariuszy szansą na wyrażenie osobistego zaangażowania w wybrane inicjatywy oraz rozwój kompetencji społecznych i językowych.

Projekty Erasmus+ w sektorze Młodzież przynoszą korzyści nie tylko pojedynczym osobom, ale także całym instytucjom. Udział w programie to okazja do działania na arenie międzynarodowej, udoskonalenia metod zarządzania oraz możliwość zwiększenia umiejętności w zakresie opracowywania projektów, administrowania nimi i dalszego prowadzenia działań. Dzięki rozwojowi zawodowemu pracowników instytucji i odbiorców jej usług oraz dostępowi do atrakcyjnej oferty edukacyjnej wzrasta potencjał kadrowy i operacyjny organizacji.

Akcja 2. sektora Młodzież (*Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk*, KA205) obejmuje dwa rodzaje działań. Pierwszym z nich są *Partnerstwa strategiczne* – czyli międzynarodowa współpraca organizacji i instytucji zajmujących się młodzieżą i edukacją pozaformalną. Jej celem jest wymiana doświadczeń, stosowanych rozwiązań, poznawanie nowych metod pracy, tworzenie programów edukacyjnych i innowacyjnych narzędzi do pracy z młodzieżą. Zawierane partnerstwa mogą mieć różną skalę: możliwa jest zarówno współpraca z jednym partnerem z zagranicy, jak i realizacja dużego przedsięwzięcia, w które zaangażowanych jest nawet kilkanaście podmiotów.

Drugi rodzaj wspieranych działań to *Międzynarodowe inicjatywy młodzieżowe* – projekty realizowane i koordynowane samodzielnie przez grupy młodych ludzi. Ich celem jest wspólna praca młodzieży z różnych krajów oraz dzielenie się doświadczeniami i umiejętnościami. To szansa na sprawdzenie w praktyce swoich pomysłów na lokalne działania we współpracy z rówieśnikami z innego kraju.

Polskie instytucje mogą również na poziomie krajowym brać udział w Akcji 3. (*Rozwój polityki młodzieżowej. Projekty dialogu młodzieży*, KA347). Umożliwia ona uzyskanie wsparcia dla działań służących rozwojowi polityki młodzieżowej. Chodzi przede wszystkim o organizację spotkań, seminariów, debat, konsultacji lub warsztatów dotyczących polityki i działań instytucji unijnych wobec młodzieży. Celem tych przedsięwzięć jest budowanie relacji między młodymi ludźmi a instytucjami oraz decydentami politycznymi. Akcja wspiera też działania służące rozwijaniu usystematyzowanego dialogu. Projekty mogą mieć charakter międzynarodowy (wystarczy jeden zagraniczny partner) lub krajowy (jedyna taka możliwość w sektorze Młodzież).

DZIAŁANIA CENTRALNE

Wsparcie w reformowaniu polityk (Akcja 3.)

Akcja 3. programu Erasmus+ to szansa na uzyskanie dofinansowania dla wielu różnorodnych działań mających na celu wsparcie reform polityk w dziedzinach kształcenia, szkoleń i młodzieży. Realizowane projekty powinny służyć osiągnięciu celów strategii „Europa 2020”, strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) oraz strategii UE na rzecz młodzieży. Wspierana jest również współpraca z organizacjami międzynarodowymi oraz polityka innowacyjności.

Inicjatywy są z reguły realizowane bezpośrednio przez Komisję Europejską lub przez beneficjentów wyłonionych w konkursach organizowanych przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA).

Projekty w programie Erasmus+ służą m.in. promowaniu nowoczesnych technologii
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

Program Jean Monnet

Program ma na celu poprawę jakości nauczania i badań w zakresie Unii Europejskiej oraz integracji europejskiej, a także zwiększenie wiedzy o niej na całym świecie. Działania w ramach tej inicjatywy sprzyjają promowaniu dialogu między światem akademickim a decydentami, a w rezultacie przyczyniają się do wzmocnienia Unii Europejskiej (także w wymiarze globalnym).

Jean Monnet wspiera:

- akademickie moduły, katedry i centra doskonałości, mające na celu pogłębianie nauczania w ramach studiów w zakresie integracji europejskiej (stanowiących część programu nauczania instytucji szkolnictwa wyższego) oraz prowadzenie, monitorowanie i nadzorowanie badań nad treściami dotyczącymi UE, obecnymi w programach kształcenia w innych obszarach, np. w doskonaleniu zawodowym nauczycieli;
- debatę polityczną ze światem akademickim (program finansuje tworzenie sieci współpracy między uniwersytetami oraz budowę platform wymiany specjalistycznej wiedzy z podmiotami publicznymi i służbami Komisji na tematy o istotnym znaczeniu dla UE; wspiera też innowacyjne projekty służące upowszechnianiu wiedzy dotyczącej UE oraz pobudzaniu refleksji na temat zachodzących w niej procesów);
- stowarzyszenia zajmujące się studiami nad UE i kwestiami dotyczącymi UE oraz informujące opinię publiczną o faktach dotyczących UE w celu podnoszenia europejskiej aktywności obywatelskiej.

Wnioski w programie przyjmuje co roku Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli. Termin przyjmowania zgłoszeń mija zwykle w drugiej połowie lutego.

Więcej informacji na stronie

eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/jean-monnet_en

Erasmus+ Sport

Celem programu jest przygotowywanie i realizowanie wspólnych działań na rzecz promocji sportu oraz aktywności fizycznej, określanie i wdrażanie innowacyjnych praktyk w dziedzinie sportu, a także organizowanie niekomercyjnych imprez służących zwiększeniu aktywności fizycznej.

Projekty powinny przyczyniać się do:

- podnoszenia stanu wiedzy oraz świadomości w zakresie sportu i aktywności fizycznej w krajach programu;
- zwiększania świadomości w zakresie roli sportu w promowaniu włączenia społecznego, równości szans i korzystnej dla zdrowia aktywności fizycznej;
- zacieśniania współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej;
- zwiększania udziału organizacji sportowych i innych właściwych organizacji z różnych krajów programu w działalności ulepszonych sieci;
- usprawniania wymiany dobrych praktyk.

Nabory wniosków prowadzi Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli.

Więcej informacji na stronie

eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/sports_2019_en

Liczba wniosków złożonych do polskiej NA i dofinansowanych przez polską NA projektów w poszczególnych sektorach w podziale na województwa w 2018 r.

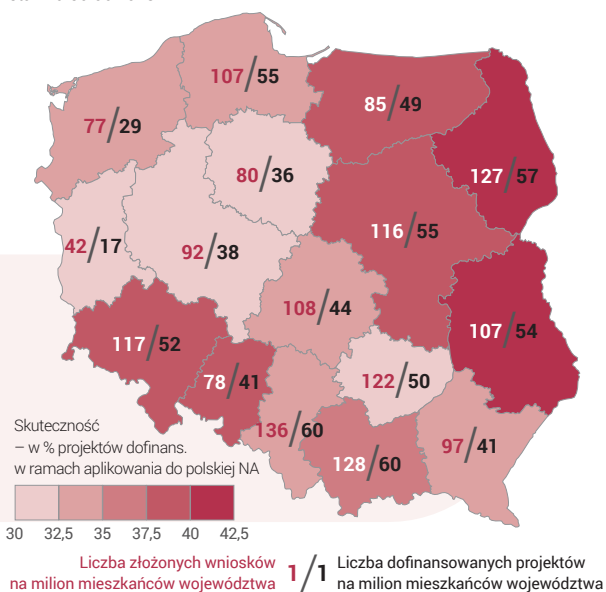
Źródło: Baza EPlusLink stan na 31.12.2018 r.

	HE	SE*	VET	AE	Y
dolnośląskie	43/39	54/37(14)	89/27	14/2	138/47
kujawsko-pomorskie	19/16	69/36(13)	37/8	6/2	35/12
lubelskie	25/23	49/42(21)	67/14	9/4	78/32
lubuskie	4/4	11/8(4)	22/3	3/1	3/1
łódzkie	24/18	59/30(11)	76/25	15/7	92/29
małopolskie	51/44	97/65(24)	93/31	24/9	169/54
mazowieckie	83/78	153/97(47)	161/37	44/19	186/66
opolskie	11/9	21/15(4)	22/11	5/1	18/5
podkarpackie	17/17	44/31(14)	76/21	13/1	56/17
podlaskie	16/14	39/17(11)	40/12	8/5	47/20
pomorskie	24/20	71/63(21)	60/14	6/4	87/27
śląskie	45/40	223/128(63)	144/28	29/10	176/67
świętokrzyskie	13/10	21/22(8)	55/14	2/1	61/15
warmińsko-mazurskie	8/8	36/38(16)	46/12	4/2	28/10
wielkopolskie	35/31	104/56(27)	86/18	11/3	85/23
zachodniopomorskie	17/16	36/14(7)	35/8	6/1	37/11
RAZEM	435/387	1087/699(305)	1109/283	199/72	1296/436

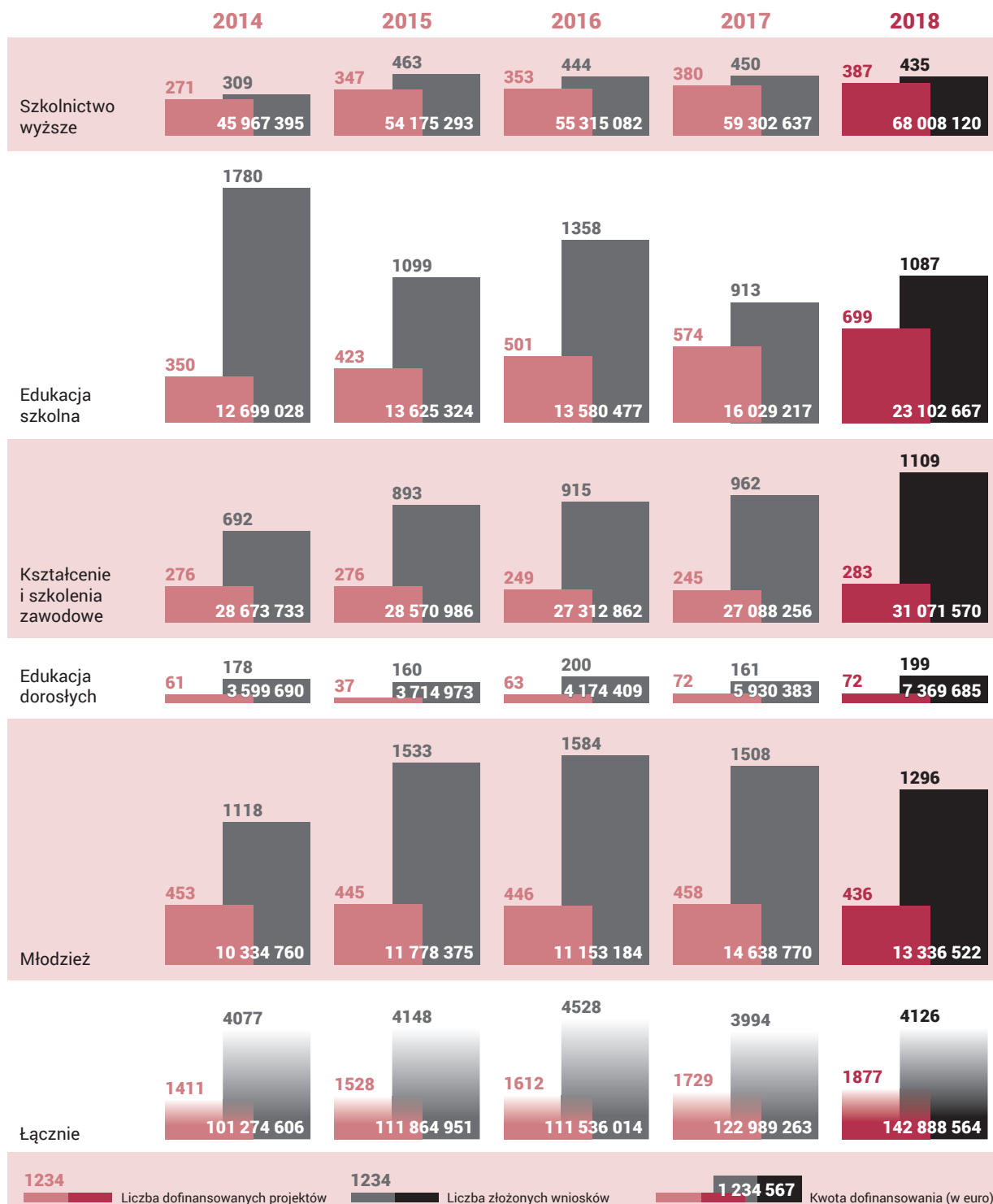
* Dane w tej kolumnie dotyczą: wniosków złożonych do polskiej NA, wniosków dofinansowanych przez polską NA oraz wniosków zaakceptowanych przez polską NA (liczba w nawiasach) spośród złożonych do polskiej NA. W sektorze Edukacja szkolna występują bowiem projekty składane do narodowych agencji innych krajów, lecz dofinansowywane przez polską NA w zakresie udziału polskich podmiotów.

Liczba złożonych wniosków i dofinansowanych projektów ze wszystkich sektorów programu Erasmus+ w przeliczeniu na milion mieszkańców danego województwa w 2018 r.

Źródło: Baza EPlusLink stan na 31.12.2018 r., dane nt. ludności – GUS, stan na 30.06.2018 r.

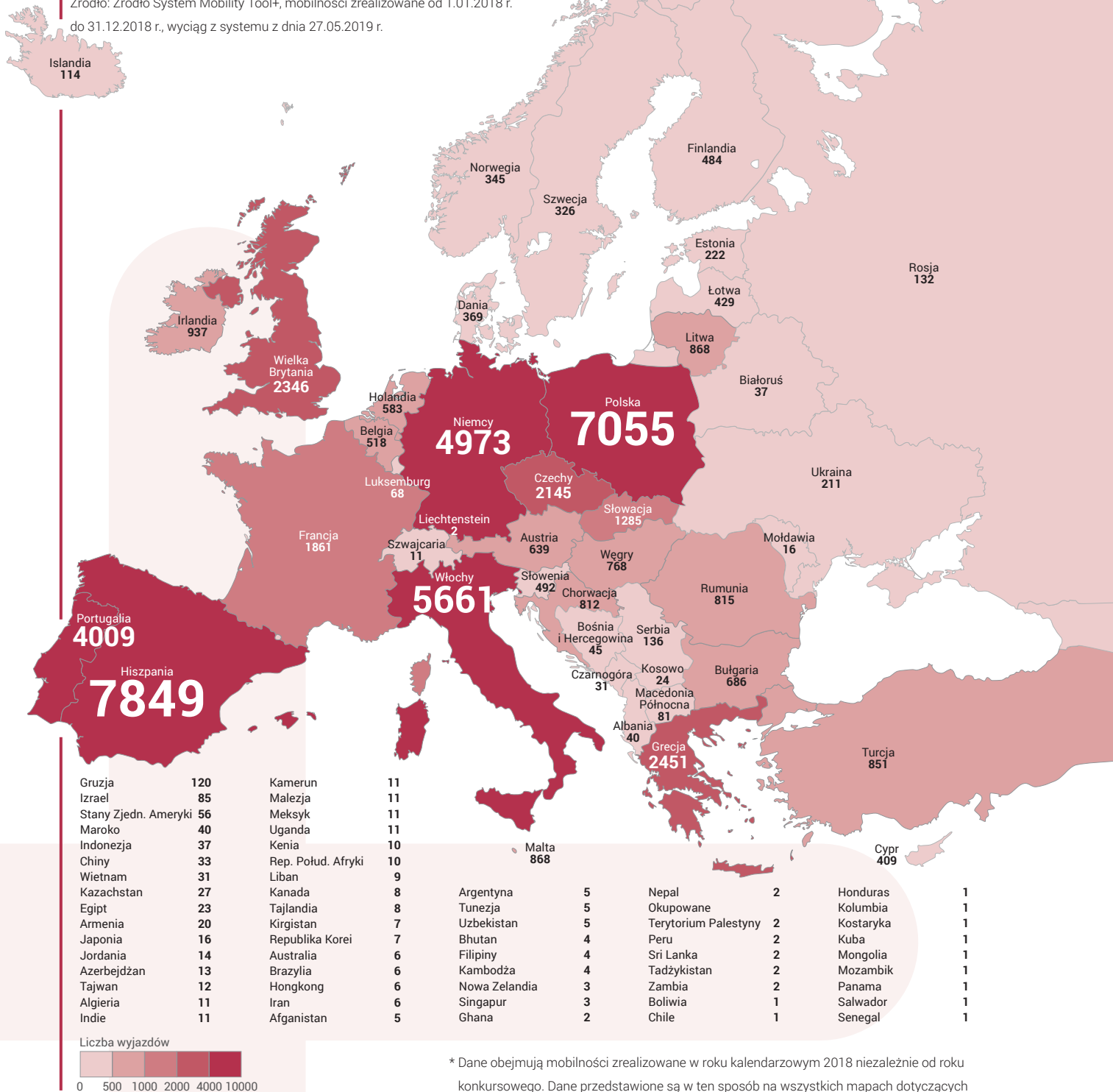
Liczba złożonych wniosków i dofinansowanych projektów oraz kwota dofinansowania w programie Erasmus+ w ostatnich latach (w euro)

Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach Erasmus+, finansowanych przez polską Narodową Agencję (Akcje 1.,2.,3., wszystkie sektory)*

Źródło: Źródło System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r.

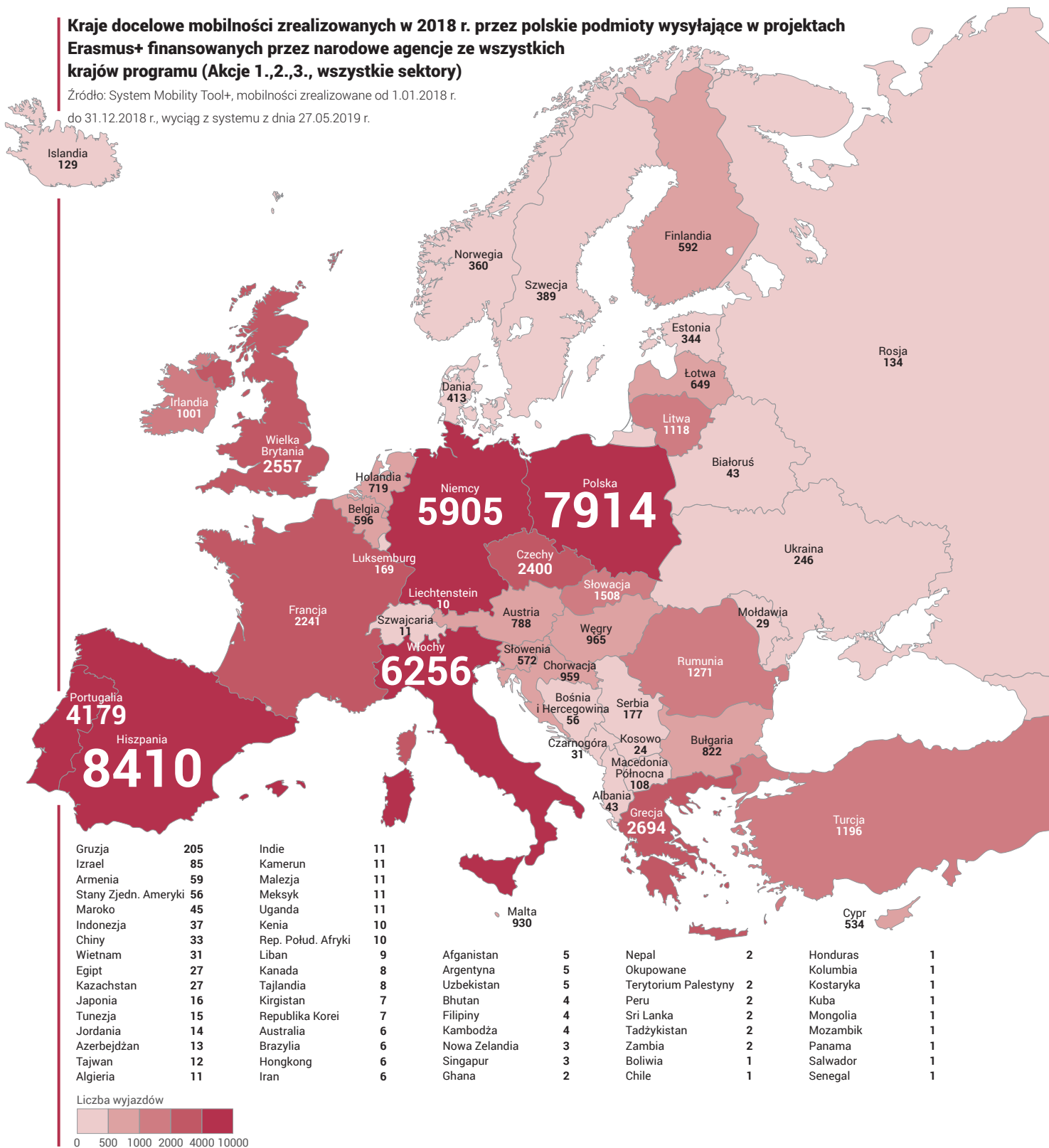
do 31.12.2018 r., wyciągi z systemu z dnia 27.05.2019 r.

* Dane obejmują mobilności zrealizowane w roku kalendarzowym 2018 niezależnie od roku konkursowego. Dane przedstawione są w ten sposób na wszystkich mapach dotyczących mobilności programu Erasmus+, także w częściach dotyczących poszczególnych sektorów.

Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach Erasmus+ finansowanych przez narodowe agencje ze wszystkich krajów programu (Akcje 1.,2.,3., wszystkie sektory)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Erasmus+

Trendy 2018

Dwadzieścia lat mineło

Rok 2018 był już dwudziestym z kolei, w którym polskie szkoły wyższe mogły korzystać z programu Erasmus (obecnie Erasmus+ Szkolnictwo wyższe). Od 20 lat jego oferta w zasadzie się nie zmienia: program finansuje wyjazdy i przyjazdy studentów oraz pracowników uczelni, a także międzynarodowe, wielostronne projekty, służące podnoszeniu jakości nauczania. Nuda?

Ta „nuda” z punktu widzenia struktury i zasad realizacji działań, to jednocześnie – w oczach beneficjentów – „najlepszy okres studiowania” i „ekscytujący etap życia”. To możliwość podniesienia kompetencji związanych z kierunkiem kształcenia oraz kompetencji ogólnych, „miękkich” – niezwykle ważnych dla pracodawców.

Te 20 lat programu to także mnóstwo doświadczeń zebranych przez kilka tysięcy polskich pracowników dydaktycznych, którzy dzięki programowi doskonalą kompetencje w zakresie prowadzenia zajęć dla zagranicznych studentów oraz mają okazję poznawać metody kształcenia i organizację procesu dydaktycznego w zagranicznych ośrodkach akademickich. To zmiany w warsztacie pracy dla kilku tysięcy pracowników polskich szkół wyższych, którzy uczestniczyli w różnorodnych formach szkoleń za granicą. To w końcu możliwość (dla wszystkich wymienionych grup) poznania lub pogłębienia wiedzy o innym kraju, wtopienia się w inną kulturę, poznania języka obcego. A to nie może być nudne!

UNIwersytety Europejskie

Tematem roku 2018 w sektorze Szkolnictwo wyższe były Uniwersytety Europejskie. Ich idea, przedstawiona przez prezydenta Francji Emmanuela Macrona w przemówieniu wygłoszonym pod koniec 2017 r., w roku 2018 nabrała realnych kształtów i przerodziła się w konkretne przedsięwzięcie wspierane przez program Erasmus+.

FOT. SHUTTERSTOCK

Prezydent Macron mówił o sojuszach uczelni, w których kształcenie i badania będą realizowane na najwyższym światowym poziomie dzięki kumulacji ich potencjałów dydaktycznych i naukowych (zasobów ludzkich, sprzętowych, infrastrukturalnych). Dzięki utworzeniu Uniwersytetów Europejskich studia będą oznaczać naukę także za granicą w co najmniej dwóch ośrodkach akademickich, prowadzoną w różnych językach. W ofercie Uniwersytetów Europejskich znajdzie się wiele różnorodnych zintegrowanych (wspólnych) programów studiów, po ukończeniu których studenci uzyskają europejskie dyplomy.

” Tematem roku 2018 w sektorze Szkolnictwo wyższe były **Uniwersytety Europejskie** – sojusze uczelni, w których kształcenie i badania będą realizowane na najwyższym światowym poziomie. **Działalność sojuszy będzie wspierana przez program Erasmus+**

Wydaje się, że początkowe trudności terminologiczne (sieci, sojusze, partnerstwa) zostały przezwyciężone – program Erasmus+ będzie wspierał działanie Uniwersytetów Europejskich jako konsorcjów, których zasady funkcjonowania zostaną szczegółowo określone w indywidualnie przygotowywanych umowach o współpracy. Idea tych placówek została przybliżona polskiemu środowisku akademickiemu pod-

czas spotkania zorganizowanego wspólnie z Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), z udziałem przedstawiciela Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów.

PRZEWIDYWALNE STATYSTYKI

Od startu programu w Polsce do początków 2019 r. z możliwości oferowanych przez Erasmusa skorzystało ponad 235 tys. studentów polskich uczelni. Rokrocznie ponad 15 tys. młodych ludzi podejmuje wyzwanie sprawdzenia swojej wiedzy, znajomości języka, umiejętności adaptacji oraz weryfikacji posiadanych kompetencji miękkich, decydując się na studiowanie bądź praktykę w innym kraju. Od lat w czołówce uczelni i firm wybieranych przez polskich studentów znajdują się instytucje z Niemiec, Hiszpanii, Francji, Włoch i Portugalii. Warto zwrócić uwagę, że od 2015 r. uczelnie europejskie rozpoczęły erasmusową współpracę z krajami pozaeuropejskimi, otwierając przed studentami możliwości nauki w placówkach na całym świecie.

Z budżetu roku 2018 zostanie sfinansowanych ponad 16 tys. wyjazdów stypendialnych do instytucji europejskich oraz około tysiąca wyjazdów i przyjazdów studentów z krajów spoza Europy. Z bardzo wstępnych statystyk obejmujących ok. dwóch trzecich wyjazdów wynika, że najczęściej wybierane są instytucje z Hiszpanii, Włoch, Portugalii i Niemiec.

Godny odnotowania jest fakt, że od roku 2015 zmieniła się proporcja między wyjazdami polskich studentów za granicę a przyjazdami zagranicznych studentów do Polski – obecnie tych drugich jest więcej. Szacunkowe dane wskazują, że w 2018 r. polskie instytucje wybrało ok. 17 tys. studentów erasmusowych, co dobrze świadczy o polskich uczelniach, jakości oferowanego przez nie kształcenia oraz atrakcyjności Polski jako kraju docelowego.

Pracownicy uczelni – zarówno wykonujący prace dydaktyczne, jak i administracyjne – również wykorzystują szansę, jaką daje program Erasmus+. W ramach każdej umowy realizowanych jest ok. 8 tys. wyjazdów. Wybory kraju docelowego są trochę

Seminarium
„Innovate your
teaching in Higher
Education”, Łódź,
26–29 września
2018 r.
FOT. CZTERYKOLORY.PL

inne niż studentów – pierwszeństwo przypada instytucjom z Hiszpanii, ze Słowacji, z Czech, Włoch i Niemiec. Od roku 2000 w ramach programu zrealizowano ponad 84 tys. wyjazdów. Wyzwanie stojące w najbliższym czasie przed uczelniami oraz Narodową Agencją Programu Erasmus+ dotyczy zintensyfikowania działań monitorujących po to, żeby wyeliminować wielokrotnie powtarzające się wyjazdy w celach szkoleniowych tych samych osób, a tym samym dać szansę podnoszenia kompetencji przede wszystkim nowym osobom.

ZWIĘKSZONE KOMPETENCJE UCZELNIANYCH KOORDYNATORÓW

Narodowa Agencja Programu Erasmus+ organizuje co roku różnorodne szkolenia dla uczelnianych koordynatorów. Poza standardowymi tematami, takimi jak wprowadzenie do realizacji nowej umowy finansowej lub przygotowanie raportu końcowego, agencja w 2018 r. zaoferowała uczelniom szkolenia przybliżające zaktualizowaną agen-

17 – tylu zagranicznych studentów (według wstępnych szacunków) przyjechało do Polski na studia w ramach Erasmus+ w 2018 r. **To dobrze świadczy o polskich uczelniach i jakości oferowanego kształcenia**
tysięcy

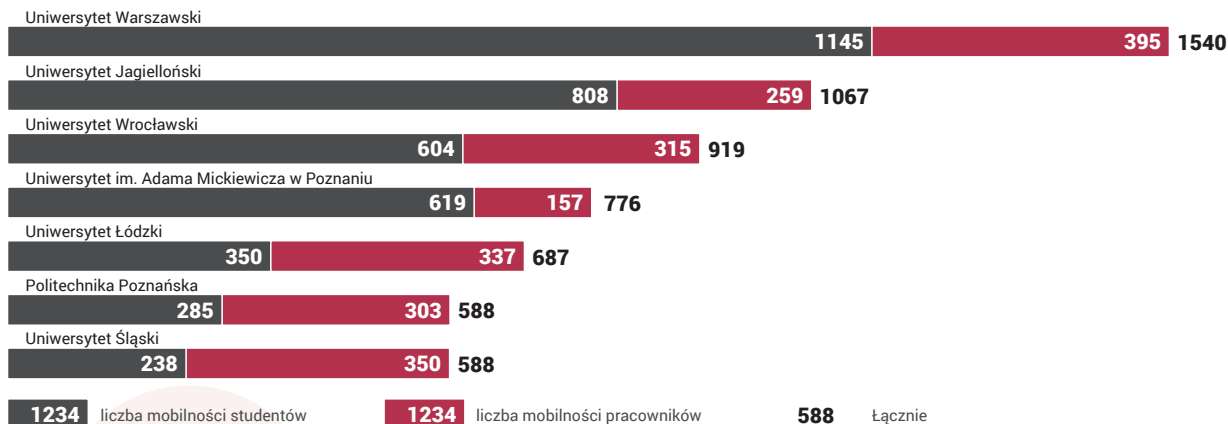
dę modernizacji szkolnictwa wyższego oraz dotyczące zagadnień związanych z RODO w kontekście realizowanych projektów programu Erasmus+. Uczelniany koordynator programu Erasmus musi mieć wiedzę z różnych dziedzin, umiejętności organizacyjno-administracyjne, informatyczne, techniczne oraz interpersonalne, umożliwiające nawiązanie dobrego kontaktu ze zróżnicowanymi grupami ludzi oraz z przedstawicielami różnych instytucji. Niezbędnym elementem pracy koordynatora jest także dobra znajomość technologii informacyjno-komunikacyjnych, pozwalająca korzystać z programów komputerowych i narzędzi informatycznych opracowywanych przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ i Komisję Europejską.

Oprócz spotkań informacyjnych, warsztatów i webinarium agencja zorganizowała również dwa seminaria typu TCA (*Transnational Cooperation Activities*), podczas których beneficjenci mieli okazję wymienić się przykładami dobrych praktyk i poszerzyć wiedzę w zakresie bezpieczeństwa studentów uczestniczących w wymianie oraz *design thinking*, jako metody dydaktycznej (zdjęcie na stronie obok).

GŁOS SPOŁECZNOŚCI STUDENTÓW

Jak skutecznie promować mobilność Erasmus+ wśród studentów? Czy zakwaterowanie za granicą to problem? Fakty i mity na temat zaliczenia okresu studiów i praktyki zagranicznej oraz plusy i minusy mobilności studentów oczami studenta i pracownika uczelni to zagadnienia, które omówiono podczas debaty o mobilności studentów w programie Erasmus+. Spotkanie odbyło się 7 grudnia 2018 r. w siedzibie FRSE. O swoich doświadczeniach i stosowanych rozwiązaniach dyskutowali studenci, osoby zajmujące się mobilnością w uczelniach oraz pracownicy Narodowej Agencji Programu Erasmus+. W wyniku debaty powstała lista rekomendacji dotyczących promocji i rozwoju programu, które zostały podzielone na trzy obszary: dostęp do informacji, stopniowe budowanie świadomości oraz podnoszenie prestiżu programu.

Uczelnie o największej liczbie uczestników mobilności

Źródło: Dane pokazują mobilności realizowane w roku kalendarzowym 2018 w ramach projektów mobilności z krajami programu (KA103) oraz z krajami partnerskimi (KA107) w trzech konkursach programu Erasmus+ (2016, 2017, 2018). Są one zaprezentowane w innym ujęciu niż dane pochodzące z raportów końcowych z realizacji projektów (traktowanych jako dane wynikowe). Z danymi wynikowymi można się zapoznać na stronie internetowej Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (erasmusplus.org.pl/badania/statystyki). Dane te zostały wygenerowane z narzędzia Mobility Tool+ wg stanu na 31.12.2018 r.

Rozwój umiejętności jako efekt udziału studentów w Erasmusie+

Dzięki wyjazdowi w ramach Erasmus+ zwiększyłam/-łem swoje umiejętności w zakresie (ocena w skali od 0 do 4)*:

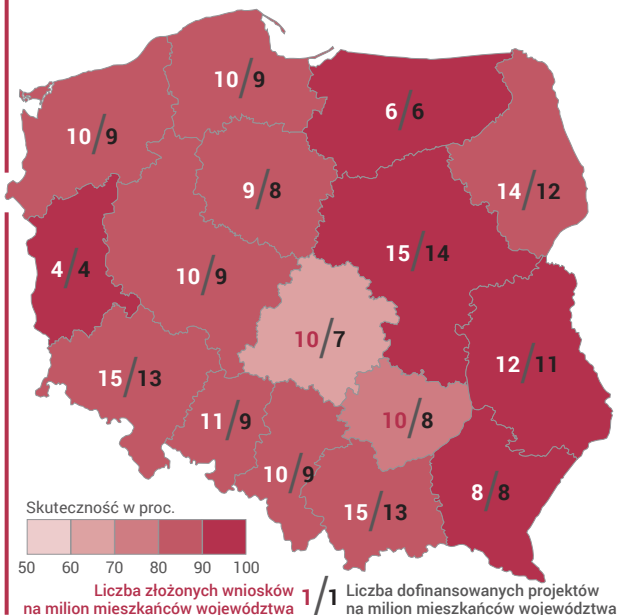

Źródło: System Mobility+, stan na 31.12.2018 r.

* Odpowiedzi udzielone przez 9804 studentów wyjeżdżających na studia oraz 4534 studentów wyjeżdżających na praktyki, którzy w 2018 r. uczestniczyli w mobilnościach Erasmus+ (skala: 4 – zdecydowanie tak, 3 – raczej tak, 2 – nie mam zdania, 1 – raczej nie, 0 – zdecydowanie nie). Przedstawione wielkości to średnie arytmetyczne z odpowiedzi udzielonych przez studentów na temat określonej umiejętności.

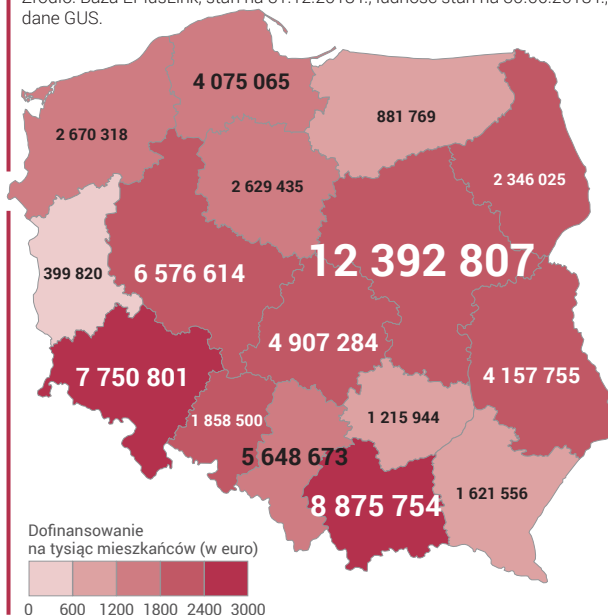
Złożone do polskiej NA wnioski i dofinansowane przez nią projekty w sektorze Szkolnictwo wyższe w 2018 r. w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

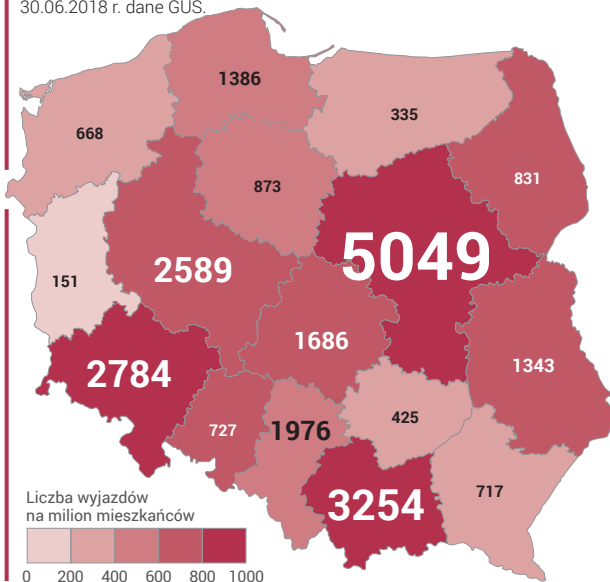
Dofinansowanie (w euro) udzielone przez polską NA projektom z sektora Szkolnictwo wyższe w podziale na województwa oraz w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców województwa w 2018 r.

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

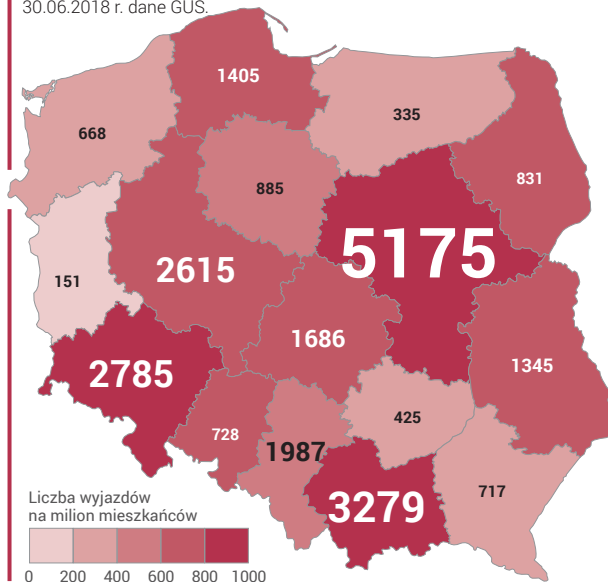
Liczba mobilności w sektorze Szkolnictwo wyższe w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez polską NA)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 01.01.2018 do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r. ludność stan na 30.06.2018 r. dane GUS.

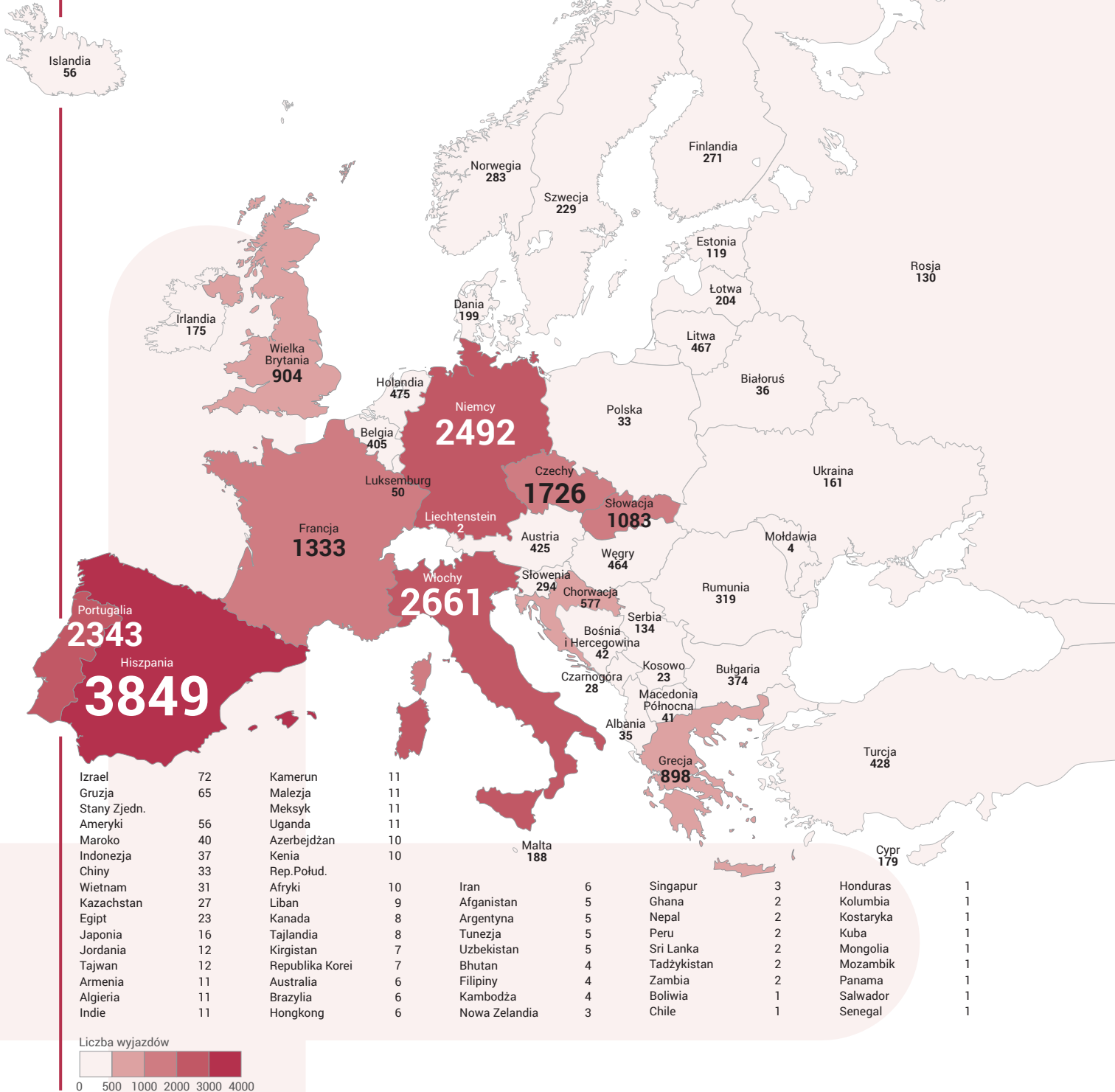
Liczba mobilności w sektorze Szkolnictwo wyższe w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez NA ze wszystkich krajów programu)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r. ludność stan na 30.06.2018 r. dane GUS.

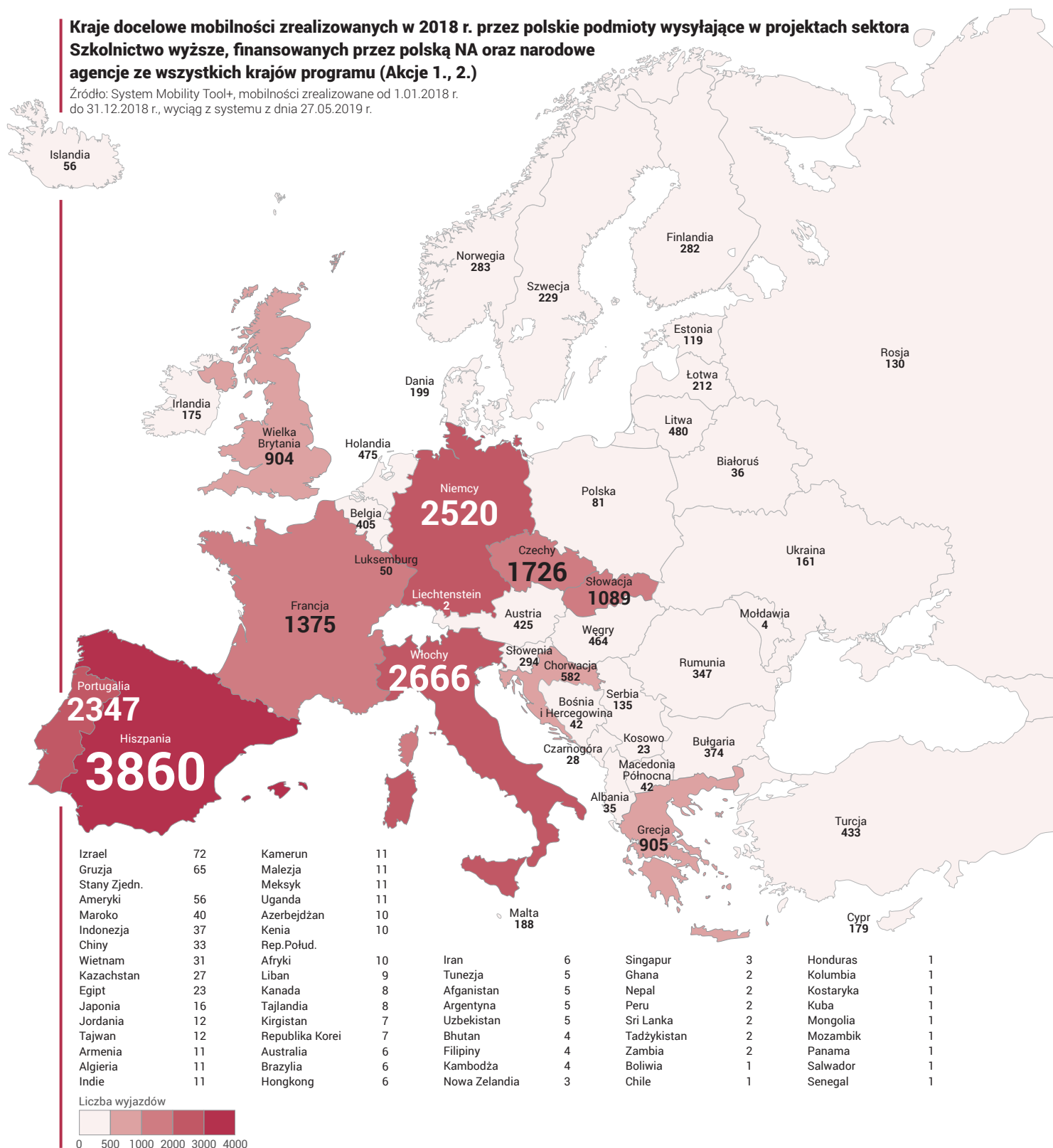
Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Szkolnictwo wyższe, finansowanych przez polską NA (Akcje 1., 2.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Szkolnictwo wyższe, finansowanych przez polską NA oraz narodowe agencje ze wszystkich krajów programu (Akcje 1., 2.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

W centrum zainteresowania

Wspieranie działań na rzecz edukacji szkolnej cieszy się coraz większym zainteresowaniem Komisji Europejskiej. Umędzynarodowienie szkół, podnoszenie jakości ich pracy oraz kompetencji nauczycieli należą do priorytetów programu Erasmus+, dlatego też na projekty realizowane w sektorze Komisja Europejska przeznaczająca coraz większe środki. W 2018 r. były one o 40 proc. wyższe niż rok wcześniej!

Pieniądze te pozwoliły beneficjentom na realizowanie projektów mobilności kadry edukacyjnej oraz współpracy szkół. Te pierwsze przedsięwzięcia umożliwiają nauczycielom i innym pracownikom placówek realizujących powszechny obowiązek nauczania zagraniczne wyjazdy w celu podnoszenia kompetencji. Te drugie pozwalają placówkom z różnych krajów współdziałać na rzecz rozwiązania wspólnych problemów, np. poprzez wymianę uczniów czy mobilność nauczycieli.

Część środków w sektorze przeznaczają się też na finansowanie współpracy innych instytucji działających na rzecz edukacji szkolnej, której celem jest wspieranie szkół. Chodzi m.in. o przedsięwzięcia służące opracowywaniu innowacyjnych narzędzi, metod czy materiałów dydaktycznych bądź związane ze wzmacnianiem potencjału tych instytucji do współpracy międzynarodowej.

NOWE ZASADY, NOWI BENEFICJENCI

W 2018 r. wprowadzono nowe, uproszczone zasady wnioskowania i realizowania projektów współpracy szkół. Większe znaczenie nadano organizowaniu mobilności zagranicznych, zwłaszcza wymian grup uczniów, by w ten sposób uczyć tolerancji, otwartości na inne kultury oraz przeciwdziałać wykluczeniu. Ułatwienia miały też na celu zachęcenie do udziału w programie tych szkół, które dotychczas nie realizowały projektów międzynarodowych.

FOT. SHUTTERSTOCK

Odzew był znaczący. Dzięki skutecznej akcji promocyjnej zainteresowanie możliwościami, które oferuje program Erasmus+ w sektorze Edukacja szkolna, było bardzo duże – liczba złożonych wniosków, a co za tym idzie suma wnioskowanego dofinansowania, była dużo wyższa od kwoty, którą dysponowała polska Narodowa Agencja. Ostatecznie w 2018 r. w ramach konkursu w Akcji 1. przyznano dofinansowanie 160 projektom mobilności kadry edukacji szkolnej, kolejnych 185 otrzymało zaś dofinansowanie z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. W ramach Akcji 2. podpisano 520 umów z polskimi szkołami realizującymi projekty współpracy, zatwierdzono też 19 projektów partnerstw strategicznych na rzecz edukacji szkolnej.

160 mobilności kadry edukacji szkolnej uzyskało w 2018 r. dofinansowanie w ramach Akcji 1. Z kolei w Akcji 2. **podpisano 520 umów z polskimi szkołami** realizującymi projekty współpracy

W ramach projektów mobilności kadry edukacji szkolnej, dofinansowanych w konkursie 2018 r., zaplanowano w sumie aż 2280 wyjazdów zagranicznych. Beneficjenci najchętniej wybierali kursy lub szkolenia (83,07 proc.). Narodowa Agencja zaobserwowała jednak wyraźny wzrost zainteresowania mobilnościami typu *job shadowing*. Pośród planowanych mobilności znalazły się również wyjazdy typu *teaching*

assignment, co świadczy nie tylko o postępach kadry, lecz także o wzroście jej zainteresowania bardziej wymagającymi formami nauki.

W projektach współpracy szkół zatwierdzonych w roku 2018 zaplanowano 14 058 zagranicznych wyjazdów edukacyjnych (z czego 9011 dotyczy uczniów). Dzięki zmianie zasad finansowania tej akcji wzrosła liczba mobilności przypadająca na jedną szkołę (średnio w każdej placówce zorganizowanych zostanie 27 wyjazdów).

Przez cały 2018 r. ofertę Erasmus+ promowano w Mobilnym Centrum Edukacyjnym
FOT. LUKA LUKASIAK

Krajem najczęściej wybieranym przez beneficjentów Akcji 1. jest Zjednoczone Królestwo. Na dalszych miejscach uplasowały się: Malta, Włochy i Hiszpania. Utrzymanie się tego trendu pokazuje, że dominującym celem polskiej kadry edukacyjnej i zarazem największą potrzebą placówek edukacyjnych pozostaje podniesienie kompetencji językowych, głównie w zakresie znajomości języka angielskiego. Wśród partnerów najczęściej wybieranych przez polskie instytucje w Akcji 2. dominują instytucje z Włoch, Turcji i Hiszpanii, a w dalszej kolejności z Rumunii, Grecji oraz Portugalii.

ERASMUS+ I ETWINNING

W 2018 r. większego znaczenia nabrała współpraca z zespołem programu eTwinning. Na internetowej platformie Twinspace można bowiem z powodzeniem realizować wiele działań zaplanowanych w projektach programu Erasmus+. Daje to dodatkowe obustronne korzyści: pozwala na wzmocnienie efektu działań wirtualnych poprzez realne spotkania uczniów i nauczycieli szkół partnerskich, a także na zwiększenie oddziaływania projektów dzięki upowszechnianiu i wykorzystaniu rezultatów za pośrednictwem narzędzi i programu eTwinning. Szkoły zaangażowane w ten program

są również na bieżąco informowane o możliwościach szkolenia kadry edukacyjnej czy dofinansowania działań projektowych w ramach Erasmus+.

Znaczenie tej synergii doceniła też Komisja Europejska, która coraz mocniej promuje aktywność szkół w eTwinningu poprzez realizację równoległych projektów.

SUKCESY

Do największych osiągnięć 2018 r. w sektorze edukacji szkolnej należy zaliczyć:

- wykorzystanie 100 proc. środków przyznanych przez KE (zainteresowanie realizacją projektów w sektorze przewyższyło znacznie dostępny budżet);
- ponad 40-procentowy wzrost kwoty dostępnego dofinansowania dla projektów sektora w stosunku do roku 2017, co pozwoliło na wsparcie znacznie większej liczby polskich szkół, w tym wielu uczestniczących w programie po raz pierwszy;
- wzrost liczby dofinansowanych mobilności w stosunku do lat ubiegłych;
- wzrost liczby mobilności typu *job shadowing* oraz *teaching assignment*, co świadczy o wzroście kompetencji językowych, samodzielności i wiedzy beneficjentów na temat pracy projektowej;
- wzrost zainteresowania projektami współpracy szkół oraz wzrost liczby złożonych wniosków w tej akcji, a tym samym odwrócenie obserwowanego od 2016 r. trendu spadkowego.

Sukcesem okazały się też spotkania, konferencje i seminaria organizowane dla beneficjentów. Żywe zainteresowanie uczestników i ich entuzjastyczny odzew spowodowały, że zespół sektora Edukacji szkolnej zaplanował kontynuację takich wydarzeń w kolejnych latach.

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA

Do najważniejszych wydarzeń w sektorze Edukacja szkolna należy zaliczyć:

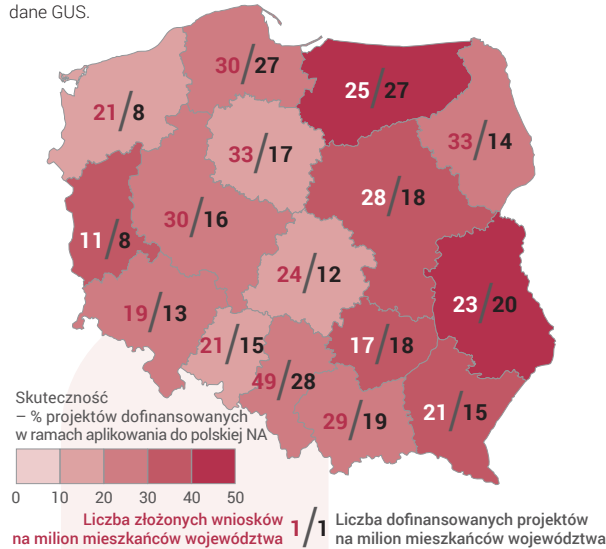
- szkolenie dla księgowych zajmujących się rozliczaniem projektów, którego celem było usunięcie ewentualnych przeszkód w realizacji projektów;
- ogólnopolską konferencję naukową „Szkoła w świecie zmian i nowych technologii” zorganizowana w maju 2018 r. w Zakopanem. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli różnych środowisk związanych z edukacją i było okazją do niezwykle ciekawej dyskusji nad nowymi wyzwaniami, które stoją przed polskimi szkołami. Materiały ze spotkania opublikowało Wydawnictwo FRSE w monografii „Kompetencje przyszłości”;

” Dominującym celem polskiej kadry edukacyjnej i zarazem największą potrzebą placówek edukacyjnych pozostaje podniesienie kompetencji językowych, **głównie w zakresie znajomości języka angielskiego**

- seminarium dla placówek kształcenia specjalnego. Jego celem – podobnie jak międzynarodowych warsztatów na temat planowania projektu – było wsparcie kadry pracującej z dziećmi i młodzieżą z różnego rodzaju dysfunkcjami. Spotkanie miało też pomóc w realizacji inicjatyw, których celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Wnioski złożone do polskiej NA oraz dofinansowane* przez nią projekty w sektorze Edukacja szkolna w 2018 r. w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa

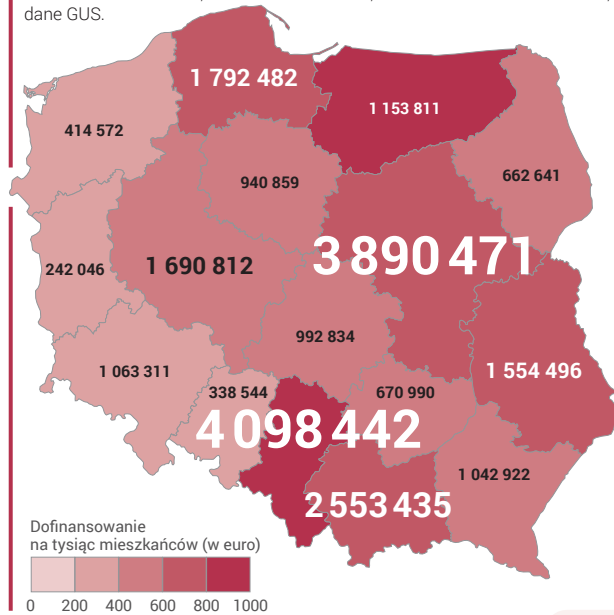
Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

* Zgodnie z obowiązującymi zasadami wdrażania programu Erasmus+, w sektorze Edukacji szkolnej mogą występować projekty składane do narodowych agencji innych krajów, lecz dofinansowywane przez polską narodową agencję, w zakresie udziału polskich podmiotów w tych projektach. Z tego względu liczba dofinansowanych projektów może w niektórych województwach przekraczać liczbę złożonych wniosków.

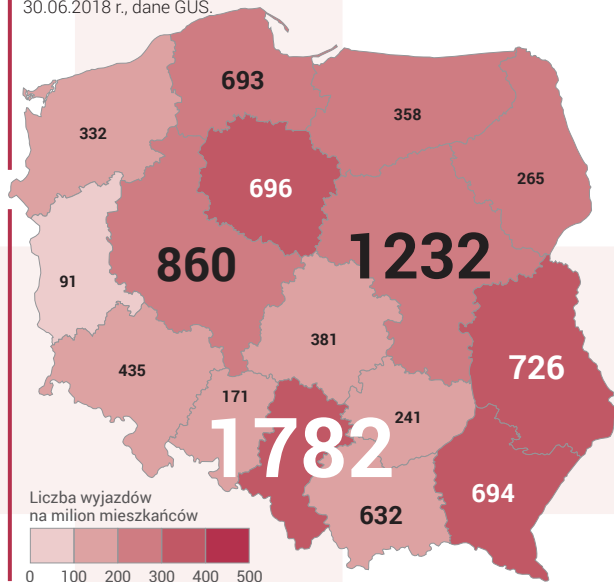
Dofinansowanie (w euro) udzielone przez polską NA projektem z sektora Edukacja szkolna w podziale na województwa oraz w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców województwa w 2018 r.

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

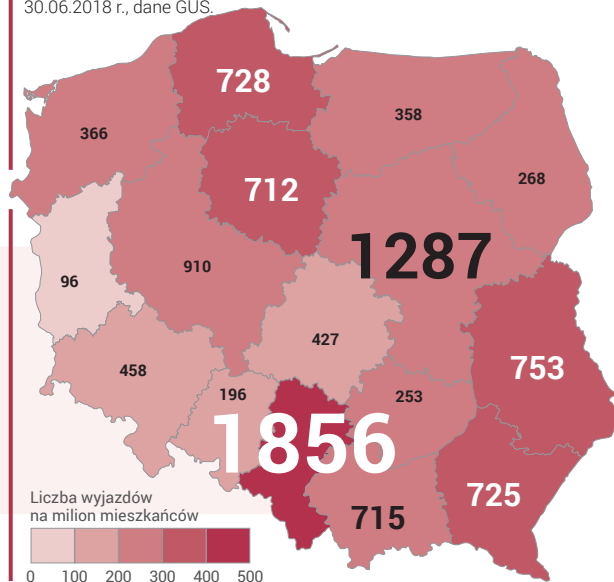
Liczba mobilności w sektorze Edukacja szkolna w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez polską NA)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

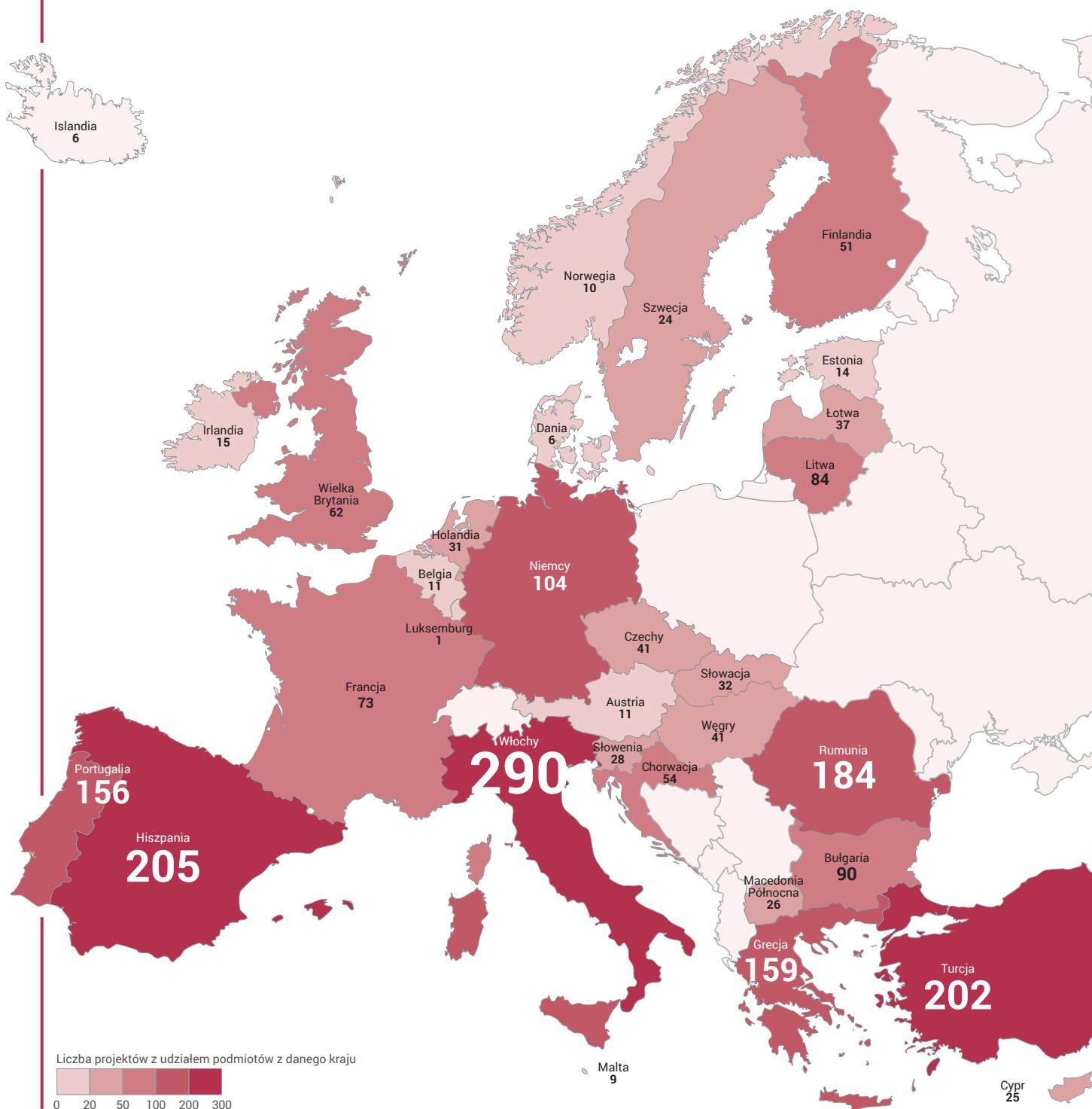
Liczba mobilności w sektorze Edukacja szkolna w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez NA ze wszystkich krajów programu)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

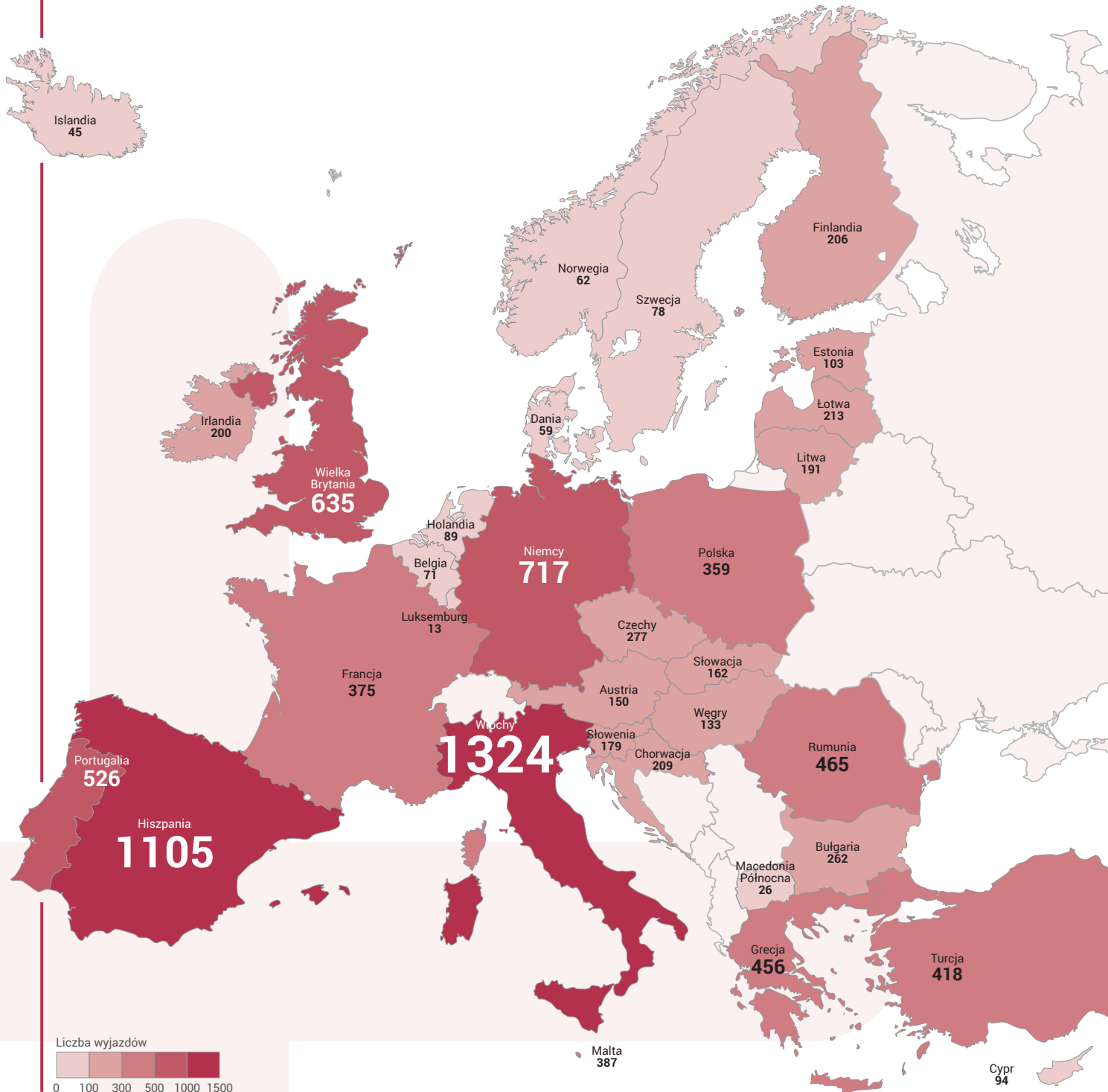
Liczba dofinansowanych przez polską Narodową Agencję projektów z sektora Edukacja szkolna z udziałem podmiotów z poszczególnych krajów w 2018 r.

Projekty z udziałem kilku państw zostały uwzględnione w statystykach każdego z tych krajów.
 Źródło: Baza EplusLink, stan na 31.12.2018 r.

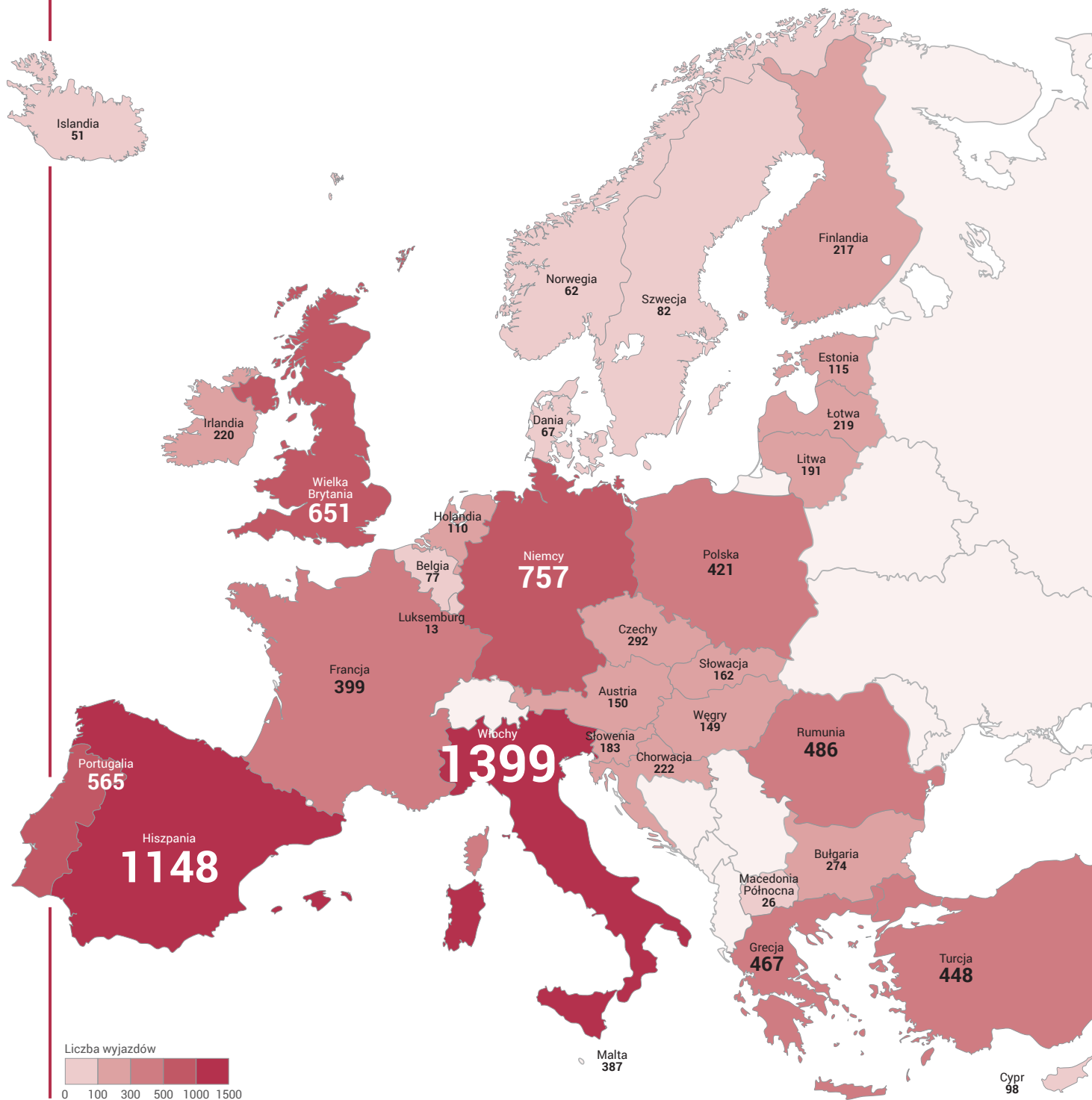
Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Edukacja szkolna finansowanych przez polską Narodową Agencję (Akcje 1., 2.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Edukacja szkolna, finansowanych przez polską Narodową Agencję oraz narodowe agencje ze wszystkich krajów programu (Akcje 1., 2.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Sektor z dobrymi perspektywami

Wspieranie reform w edukacji, koordynowanie działań polskiej reprezentacji na międzynarodowe konkursy „WorldSkills” i „EuroSkills” oraz zachęcanie szkół i pracodawców do zacieśniania współpracy – tym zajmowała się w 2018 r. Narodowa Agencja Programu Erasmus+ w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe. Oczywiście, poza przyznawaniem wsparcia na projekty...

W 2018 r. do FRSE wpłynęły 1022 wnioski w Akcji 1. sektora Kształcenie i szkolenia zawodowe. Dotyczyły one zagranicznych staży i praktyk dla uczniów oraz kadry kształcenia zawodowego. To bardzo dobry wynik – wniosków było o 189 więcej niż w roku 2017, i o 241 więcej niż w 2016). Poziom zgłoszeń też był bardzo wysoki – na 996 wniosków przekazanych do oceny ekspertom tylko 68 nie spełniło kryteriów jakościowych.

W 2018 r. do FRSE złożono także 87 wniosków w Akcji 2. na dofinansowanie projektów *Partnerstw strategicznych*. Poziom wniosków był również bardzo wysoki, a dofinansowanie uzyskało 29 najlepszych przedsięwzięć. Dzięki ich realizacji powstaną m.in. podręczniki dotyczące wymiany dobrych praktyk w edukacji ustawicznej pielęgniarek, materiały szkoleniowe dla pracowników branży budowlanej, zasoby do kształtowania kompetencji przedsiębiorczych czy moduły do rozwijania kompetencji miękkich w sektorze lotniczym.

Program Erasmus+ wpisał się w 2018 r. w reformę szkolnictwa zawodowego, ułatwiając współpracę szkół branżowych z pracodawcami oraz propagując kształcenie zawodowe. Działo się to głównie podczas wydarzeń organizowanych przez Fundację, m.in. konferencji: *EDUinspiracje zawodowo* (Grudziądz; Szczecin; Bolesławiec), *Gospodarka a kształcenie zawodowe* (Warszawa), *Współczesne szkolnictwo zawodowe. Współpraca szkół ze środowiskiem gospodarczym* (Szczecin), a także podczas listopadowej konferencji inaugurującej krajowe obchody Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych (Warszawa).

FOT. SHUTTERSTOCK

Nowelizacja Ustawy – Prawo oświatowe wprowadziła nową formę doskonalenia zawodowego dla nauczycieli przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu – w postaci obowiązkowych szkoleń branżowych w przedsiębiorstwach związanych z danym zawodem. Ich koszty mogą być finansowane ze środków pochodzących z programów edukacyjnych Unii Europejskiej, w tym z programu Erasmus+. Znaczącym osiągnięciem było dodanie do ustawy zapisów umożliwiających praktyczną naukę zawodu za granicą, a także jej finansowanie z programu. Dzięki temu Erasmus+ wpisuje się w zmiany systemowe w polskim szkolnictwie zawodowym.

996 wniosków złożonych w ramach Akcji 1. w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe przekazano do oceny ekspertów. **Tylko 68 z nich nie spełniło kryteriów jakościowych**

CO SIĘ NAM UDAŁO?

Dużym osiągnięciem było przyjęcie Polski do grona państw uczestniczących w międzynarodowych konkursach umiejętności zawodowych – „WorldSkills” oraz „EuroSkills”. Ministerstwo Edukacji Narodowej wybrało FRSE na instytucję koordynującą przygotowania polskich uczniów i absolwentów szkół zawodowych do udziału w tych

wydarzeniach. Najbliższy finał „WorldSkills” z ich udziałem odbędzie się 22–27 sierpnia 2019 r. w Kazaniu. Zawody będą rozgrywane w 56 konkurencjach, a uczestniczyć w nich będą przedstawiciele 80 krajów. Przewiduje się, że rywalizację obejrzy ok. 100 tys. widzów, w promocję wydarzenia zaangażują się zaś prestiżowe stacje telewizyjne z całego świata.

Reprezentanci Polski wystartują w konkurencjach: mechatronika, spawalnictwo, CNC (obrabiarki sterowane numerycznie) – frezowanie, technologia mody, gastronomia, florystyka. Reprezentanci Polski wezmą też udział w rywalizacji w ramach „Future skills” (*Building Information Modelling*, BIM) oraz w konkurencji roboty mobilne (przeznaczonej dla młodszych uczestników). Start Polski w konkursach „WorldSkills” i „EuroSkills” to szansa na zaprezentowanie atrakcyjnej strony kształcenia zawodowego, wzmocnienie współpracy z pracodawcami z danych branż oraz dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb współczesnego rynku pracy.

Maciej Pisarek, polski zdobywca Medalu Doskonałości podczas konkursu „EuroSkills” w Budapeszcie
FOT. PAWEŁ KRZEPINA

Najważniejszym przedsięwzięciem w roku 2018 był udział polskiej drużyny we wrześniowym konkursie *EuroSkills* w Budapeszcie, który zgromadził blisko 600 uczniów oraz absolwentów szkół zawodowych i technicznych z 28 państw z całej Europy. Młodzi ludzie przez trzy dni walczyli o tytuł najlepszych fachowców, pokazując wspaniałe umiejętności praktyczne w ponad 30 konkurencjach zawodowych. Zmagania obserwowało ponad 80 tys. widzów, w tym ministrów edukacji ze wszystkich krajów europejskich oraz przedstawiciele strategicznych partnerów i sponsorów biznesowych, którzy wsparli to wydarzenie finansowo, merytorycznie

oraz infrastrukturalnie. Polska reprezentacja liczyła ośmiu zawodników i ekspertów. Wzięli oni udział w siedmiu konkurencjach (ciesielstwo, florystyka, fryzjerstwo, gotowanie, mechatronika, murarstwo, tynkarstwo i systemy suchej zabudowy), a największym sukcesem było zdobycie Medalu Doskonałości w konkurencji „gotowanie” – na najwyższym stopniu podium stanął Maciej Pisarek.

” Ogromnym sukcesem w 2018 r. było zdobycie przez polskiego reprezentanta Macieja Pisarka **Medalu Doskonałości podczas konkursu młodych profesjonalistów „EuroSkills”** w Budapeszcie

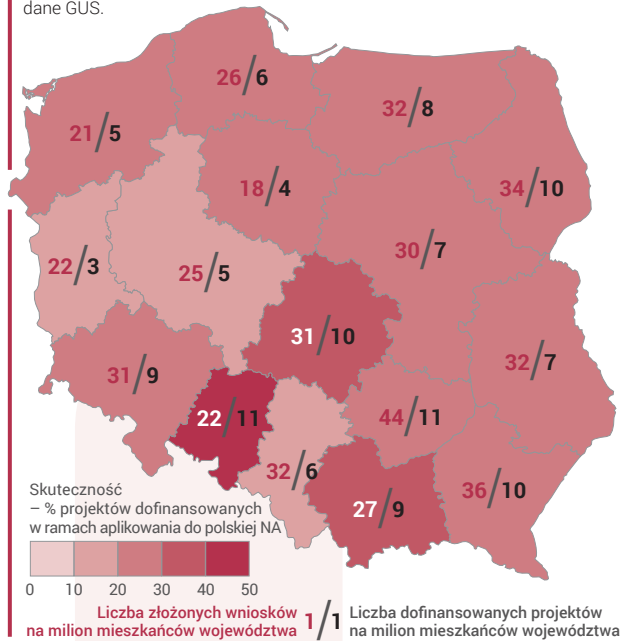
Kolejnym sukcesem w 2018 r. było zdobycie przez Joannę Żebrowską, dyrektor Zespołu Szkół nr 7 w Tychach, europejskiej nagrody w kategorii „VET Teacher and Trainer” w ramach Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych. Laureatka odebrała nagrodę w Wiedniu z rąk Marianne Thyssen – komisarz ds. zatrudnienia, spraw społecznych, umiejętności i mobilności pracowników.

WSPARCIE I WSPÓŁPRACA

Niezwykle istotnym zadaniem realizowanym przez FRSE było koordynowanie i wspieranie merytoryczne prac Rady Dyrektorów Szkół Zawodowych, powołanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Jej pierwsze posiedzenie odbyło się 4 stycznia 2018 r. w Warszawie, w kolejnych miesiącach odbyły się następne spotkania. W skład tego gremium wchodzi 42 dyrektorów szkół zawodowych z całej Polski oraz koordynatorów do spraw kształcenia zawodowego z kuratoriów oświaty. Rada to ciało opiniodawczo-doradcze w procesie reformowania tej gałęzi szkolnictwa w Polsce.

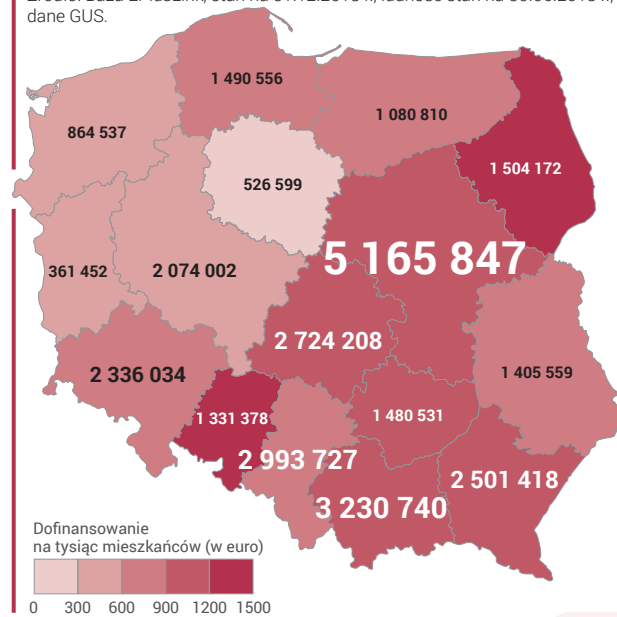
Wnioski złożone do polskiej NA i dofinansowane przez nią projekty w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe w 2018 r. w przeliczeniu na milion mieszkańców

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

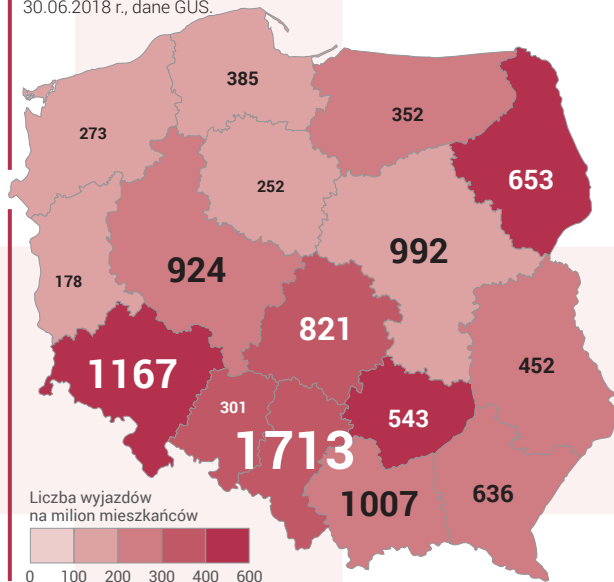
Dofinansowanie udzielone przez polską NA projektom z sektora Kształcenie i szkolenia zawodowe w 2018 r. w podziale na województwa oraz w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców województwa

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

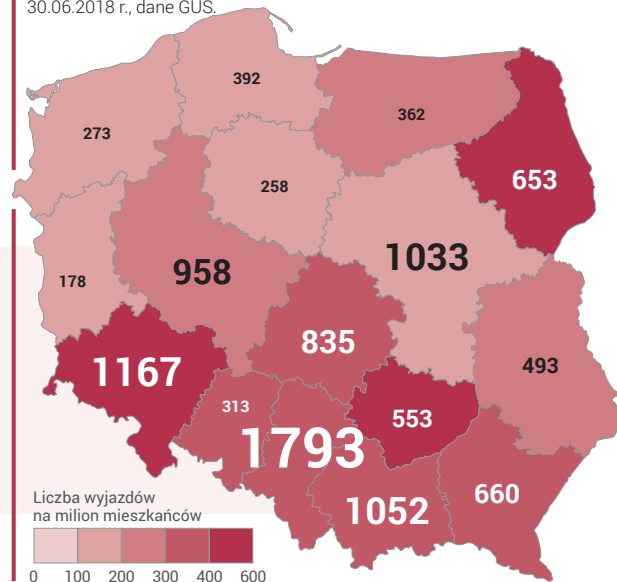
Liczba mobilności w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez polską NA)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

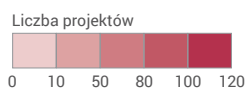
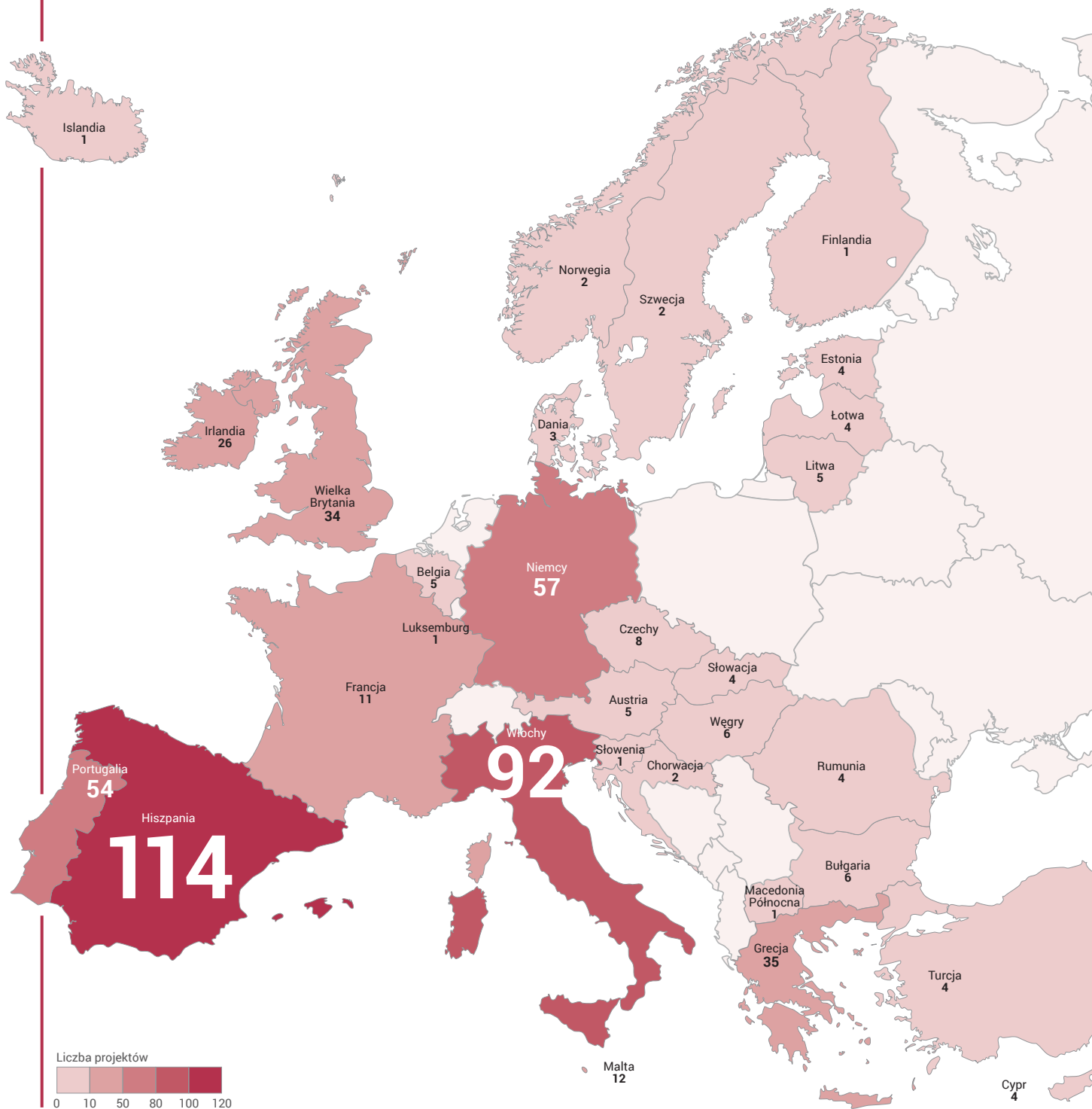
Liczba mobilności w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez NA ze wszystkich krajów programu)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

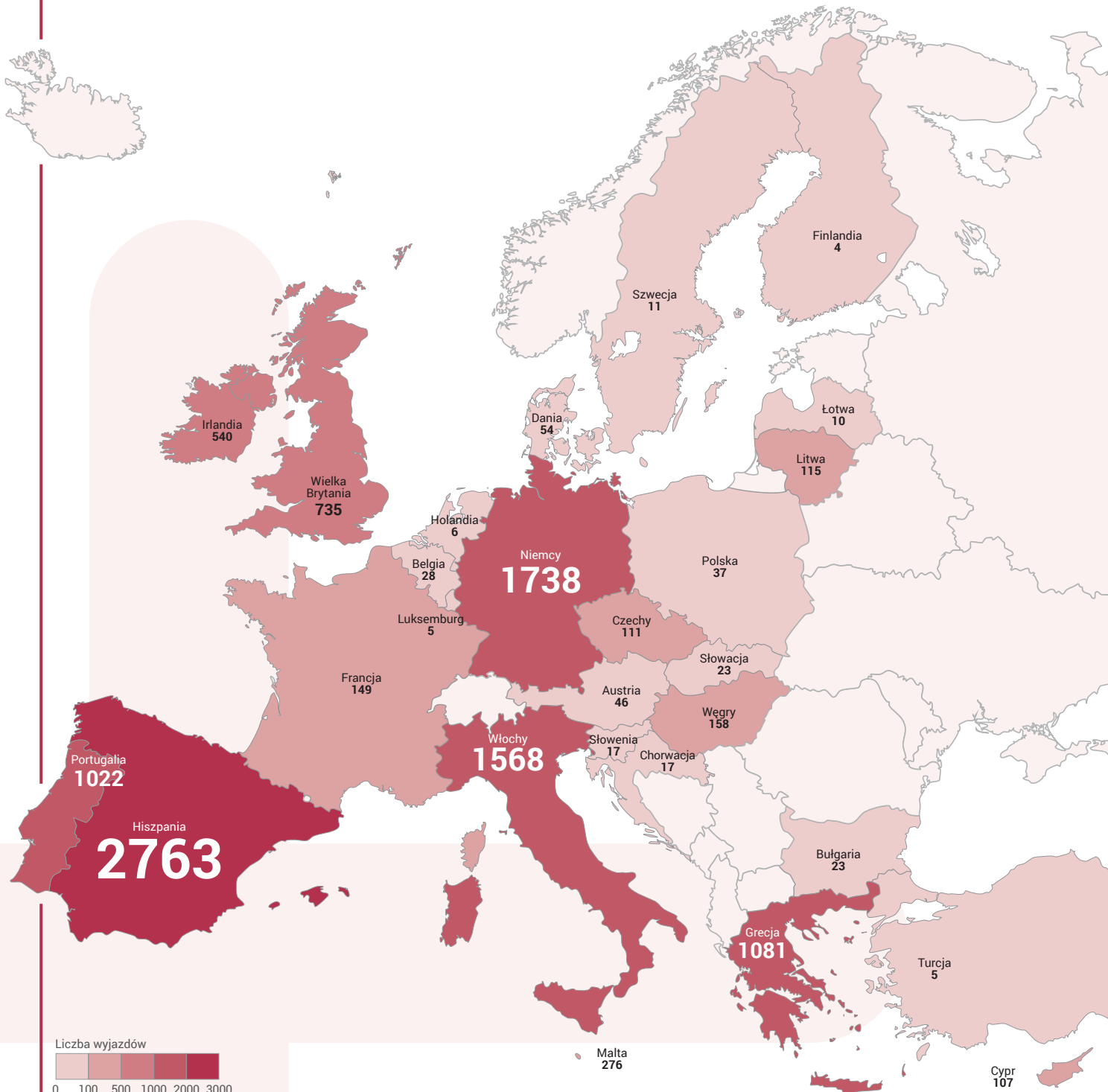
Liczba dofinansowanych przez polską Narodową Agencję projektów z sektora Kształcenie i szkolenie zawodowe z udziałem podmiotów z poszczególnych krajów w 2018 r.

Projekty z udziałem kilku państw zostały uwzględnione w statystykach każdego z tych krajów.
 Źródło: Baza EplusLink, stan na 31.12.2018 r.

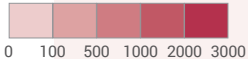

Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Kształcenie i szkolenia zawodowe finansowanych przez polską Narodową Agencję (Akcje 1., 2.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Liczba wyjazdów

Więcej, dalej... i z kulturą!

W 2018 r. w sektorze padły nowe rekordy. W obu akcjach złożono łącznie 199 wniosków, z czego 72 otrzymały dofinansowanie. Wiele innych projektów, na które zabrakło pieniędzy z puli Erasmus+, otrzymało wsparcie z dodatkowego źródła – Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). W efekcie dofinansowanie uzyskało aż 92 proc. wartościowych inicjatyw

Spośród 25 projektów zatwierdzonych do dofinansowania w Akcji 1. sektora Edukacja dorosłych aż sześć realizowanych jest przez konsorcja krajowe. W praktyce oznacza to, że z zagranicznych wyjazdów edukacyjnych skorzysta aż 46 polskich organizacji. Podkreślić trzeba też znaczenie zgłaszanych pomysłów – wśród zaakceptowanych inicjatyw znalazł się projekt, w którym kadra kilkunastu szkół dla dzieci i młodzieży będzie się uczyć, jak wspierać uczenie się dorosłych w ramach Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji (LOWE). Powstały one w ramach pilotażowego projektu MEN jako pomysł na wykorzystanie potencjału szkół we wspieraniu uczenia się dorosłych mieszkających w pobliżu tych placówek.

Ciekawie wyglądał konkurs również w Akcji 2. – głównie dlatego, że jego efektem będzie zwiększenie zakresu geograficznego współpracy. W zaakceptowanych w 2018 r. projektach polscy beneficjenci zawiązali współpracę z organizacjami z 29 krajów programu i trzech krajów partnerskich: Bośni i Hercegowiny, Stanów Zjednoczonych oraz Tunezji. Podobnie jak w roku ubiegłym, najczęściej partnerów znajdowano we Włoszech i w Hiszpanii.

Co bardzo ważne – w 2018 r. po raz pierwszy do sfinansowania projektów w sektorze Edukacji dorosłych wykorzystano środki z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Tego rodzaju wsparcie – od lat dostępne w innych sektorach Erasmus+ – otrzymały aż 42 projekty Akcji 1. Dodatkowe źródło pieniędzy to wymierna korzyść dla wszystkich organizacji zajmujących się edukacją dorosłych – oznacza o wiele większe szanse na realizację zaplanowanych działań. W sumie w 2018 r.

FOT. SZYMON ŁASZEWSKI

ze środków Erasmus+ i PO WER podpisano umowy aż na 114 projektów, a liczba organizacji, których kadra skorzysta z mobilności, wyniesie prawie 100. W efekcie wskaźnik sukcesu dla wnioskodawców wzrósł z 45 proc. w roku 2017 do 57 proc. w roku 2018. Gdyby odjąć wnioski niespełniające kryteriów formalnych i jakościowych, wskaźnik ten byłby jeszcze wyższy – sięgnął 92 proc. Oznacza to, że organizacje, które napiszą pozytywnie oceniony wniosek, mają bardzo duże szanse na dofinansowanie projektu.

» Dzięki zwiększonemu budżetowi zespół programu mógł w 2018 r. zaakceptować **25 wniosków w Akcji 1**. (Mobilność kadry edukacji dorosłych) oraz **47 wniosków w Akcji 2**. (Partnerstwa strategiczne na rzecz edukacji dorosłych)

W 2018 r. sektor Edukacja dorosłych programu Erasmus+ miał również swój znaczący udział w projekcie „SZANSA – nowe możliwości dla dorosłych”. To innowacyjne przedsięwzięcie, finansowane ze środków PO WER, stanowi odpowiedź na zalecenie Rady Unii Europejskiej „Ścieżki poprawy umiejętności. Nowe możliwości dla dorosłych”. Jego celem jest przygotowanie i przetestowanie modeli wsparcia edukacyjnego dla wybranych grup osób dorosłych z niskimi umiejętnościami podstawo-

wymi. Projekt wykorzystuje doświadczenia pracowników sektora, jego beneficjentów i ekspertów. Więcej informacji na stronie szansa-power.frse.org.pl.

Z MYŚLĄ O SŁABSZYCH

W 2018 r. priorytety w sektorze Edukacja dorosłych – podobnie jak w latach ubiegłych – dotyczyły rozwoju osób wymagających szczególnego wsparcia. Zwiększanie kompetencji w zakresie wspierania dorosłych ze środowisk defaworyzowanych było częstym celem edukatorów, którzy w ramach Akcji 1. korzystali z kursów lub wyjeżdżali, by obserwować pracę zagranicznych organizacji. Podobnie było w Akcji 2.

Seminarium
„Kompetencje
kluczowe dorosłych
w instytucjach
kultury”, Muzeum
POLIN, Warszawa,
10 października
2018 r.

FOT. KRZYSZTOF
KUCZYK

Współpraca z partnerami zagranicznymi owocowała głównie wymianą doświadczeń i dobrych praktyk, pracowano jednak również nad wymiernymi rezultatami. W 2018 r. beneficjenci opracowali np. program szkoleń dla osób rozpoczynających pracę z dorosłymi osobami z autyzmem, scenariusze zajęć z edukacji cyfrowej dla seniorów, kurs e-learningowy dla rodziców czy rekomendacje dotyczące zakresu kompleksowego kursu szkoleniowego dla potencjalnych wolontariuszy powyżej 50. roku życia.

DOROŚLI DO KULTURY

Rok 2018 był Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego. Dlatego właśnie oferta Erasmusa+ w sektorze Edukacja dorosłych była szeroko promowana wśród insty-

tucji kultury. Informacje o możliwościach uzyskania wsparcia przedstawiano m.in. w trakcie spotkań z bibliotekarzami, na branżowych targach i konferencjach. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji zorganizowała m.in. trzy wydarzenia dotyczące oferty sektora – przedstawiciele instytucji kultury należeli do najważniejszych gości.

” Działania instytucji kultury w dużej mierze dotyczą edukacji dorosłych, a w szczególności rozwoju ośmiu kompetencji kluczowych.
To właśnie biblioteki, domy kultury i muzea mogą być – i często są – liderami działań edukacyjnych dla dorosłych

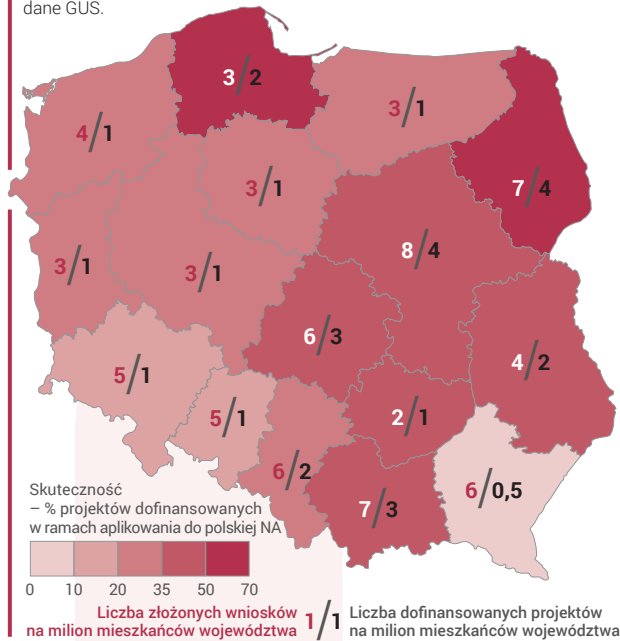
Wydarzeniem zorganizowanym z myślą o instytucjach kultury było seminarium tematyczne pt. „Kompetencje kluczowe dorosłych w instytucjach kultury”. W jego trakcie przedstawiciele muzeów, bibliotek i domów kultury dzielili się doświadczeniami we wspieraniu rozwoju kompetencji kluczowych u dorosłych oraz planowali dalsze działania służące rozwojowi kadry, z wykorzystaniem możliwości programu Erasmus+. Podczas spotkania podkreślano, że działania instytucji kultury w dużej mierze dotyczą edukacji dorosłych, a w szczególności rozwoju ośmiu kompetencji kluczowych. To właśnie biblioteki, domy kultury i muzea mogą być – i często są – liderami działań edukacyjnych dla dorosłych.

Wydarzenia 2018 r. były inspirujące, pozwoliły poznać wiele przykładów dobrej praktyki i pomogły nawiązać kontakty pomiędzy instytucjami kultury. Już konkurs w 2019 r. pokazał, że przełożyło się to na wzrost liczby wniosków składanych przez te podmioty.

Więcej o wydarzeniach promujących edukację dorosłych na stronach 104-113.

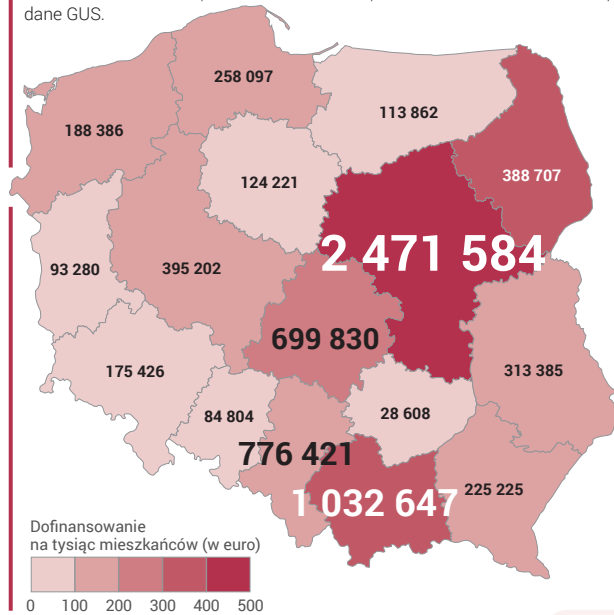
Wnioski złożone do polskiej NA i dofinansowane przez nią projekty w sektorze Edukacja dorosłych w 2018 r. w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

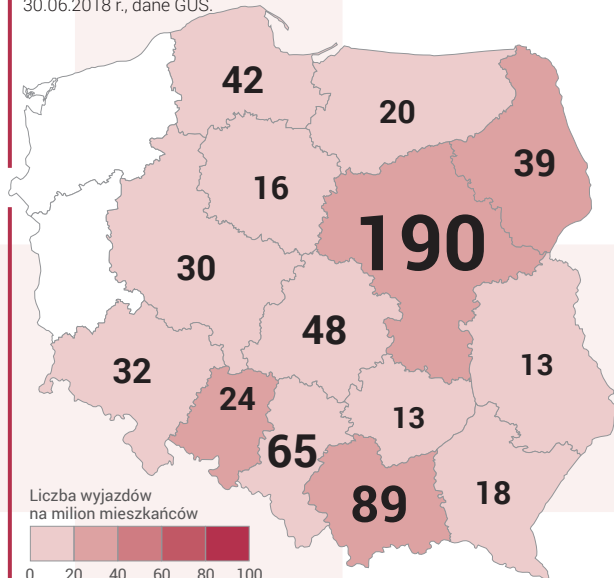
Dofinansowanie udzielone przez polską NA projektom z sektora Edukacja dorosłych w 2018 r. w podziale na województwa oraz w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców województwa

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

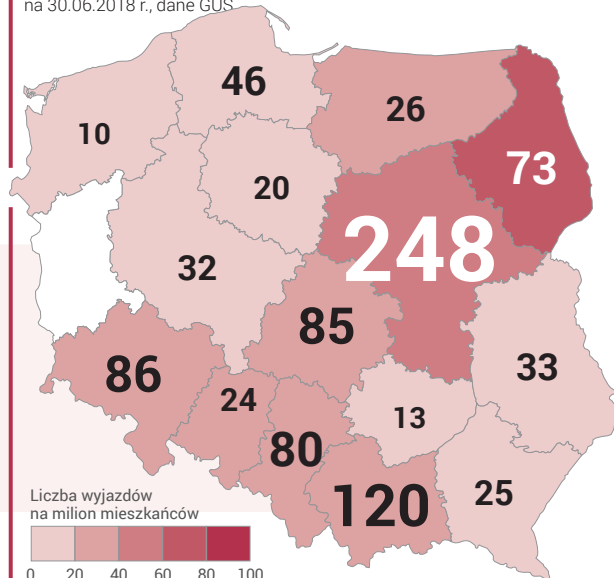
Liczba mobilności w sektorze Edukacja dorosłych w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez polską NA)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

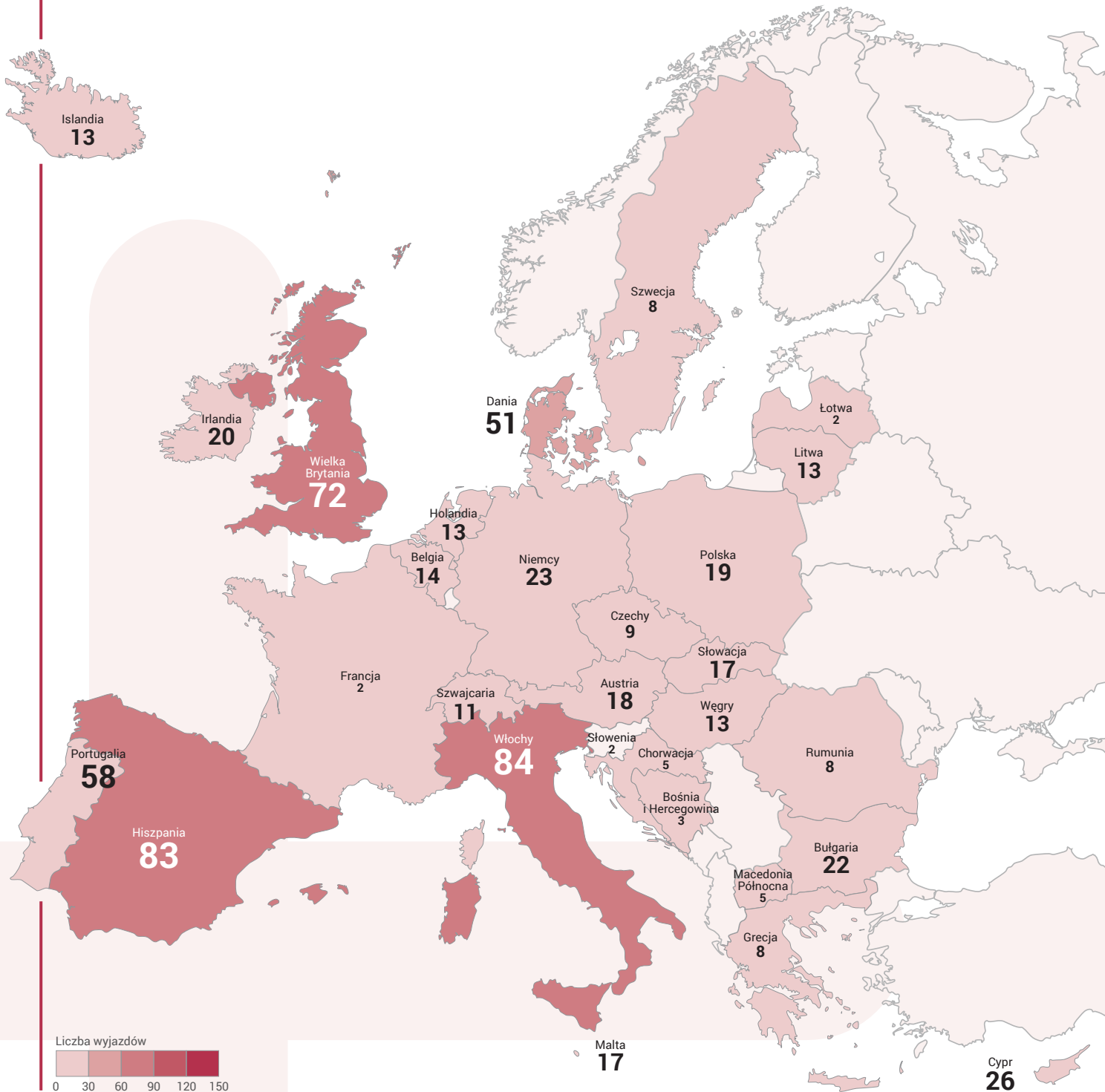
Liczba mobilności w sektorze Edukacja dorosłych w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców (Akcje 1., 2., projekty finansowane przez NA ze wszystkich krajów programu)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

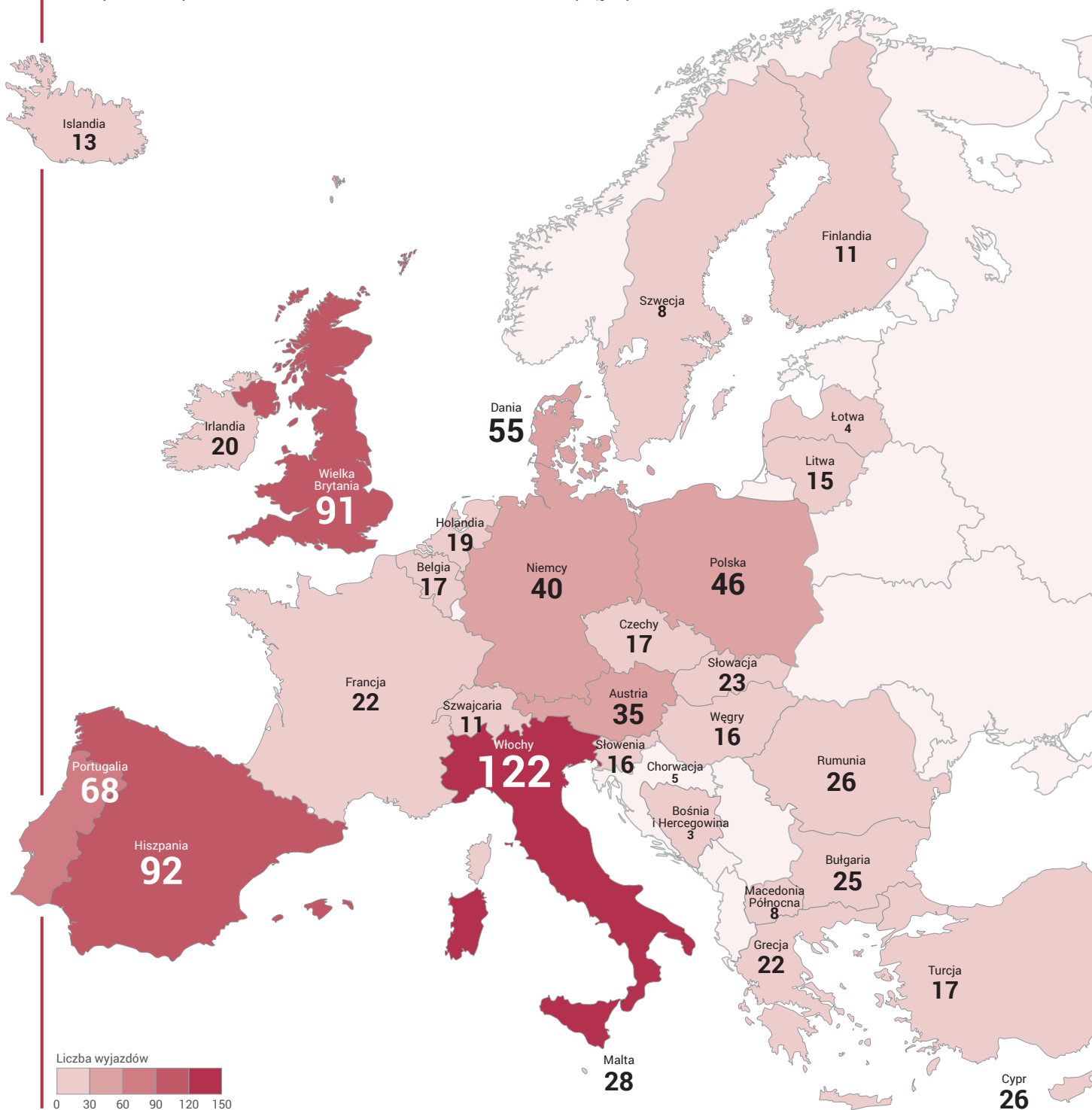
Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Edukacja dorosłych finansowanych przez polską Narodową Agencję (Akcje 1., 2.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Edukacja dorosłych, finansowanych przez polską Narodową Agencję oraz narodowe agencje ze wszystkich krajów programu (Akcje 1., 2.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Pozwól mi zrobić, a zapamiętam

Program Erasmus+ Młodzież to najciekawsza i najszersza oferta finansowania działań edukacyjnych organizowanych w wolnym czasie metodami odbiegającymi od tych stosowanych w tradycyjnych instytucjach. W 2018 r. największym wydarzeniem w sektorze był start Europejskiego Korpusu Solidarności

Pozwól mi zrobić, a zapamiętam” – ten fragment wypowiedzi Konfucjusza idealnie definiuje metodykę pracy najczęściej stosowaną podczas projektów programu Erasmus+ Młodzież. Jest to czas na zdobywanie doświadczeń i naukę przez praktykę. Udział w takich przedsięwzięciach poszerza horyzonty, pozwala odkryć nowe perspektywy, a także umożliwia zdobywanie wiedzy i kształtuje postawę otwartości na świat oraz innych ludzi. Uczestnicy projektów podkreślają, że działania wspierane w programie pomagają im wzmacniać poczucie własnej tożsamości oraz świadomie spoglądać na otaczającą ich kulturę.

Najczęściej podkreślaną korzyścią płynącą z projektów międzynarodowych jest rozwój kompetencji językowych i pokonywanie barier związanych z komunikacją w międzynarodowym środowisku. Erasmus+ Młodzież to nie tylko wspólna nauka i zabawa, lecz także sztuka podejmowania decyzji, praca zespołowa i wzajemna odpowiedzialność. A koniec projektu to często początek pięknych przyjaźni.

NABÓR WNIOSKÓW 2018

W 2018 r. sektor Młodzież dysponował kwotą ponad 14 mln euro, z czego na dofinansowanie projektów polska Narodowa Agencja przeznaczyła 13,3 mln euro. Potencjalni beneficjenci nadesłali 1296 wniosków, z tego:

FOT. SETH DOYLE/UNSPLASH.COM

- 1106 w Akcji 1. (KA105 i KA125),
- 128 w Akcji 2. (KA205) oraz
- 62 w Akcji 3. (KA347).

Dofinansowanie w sektorze Młodzież uzyskał w 2018 r. średnio co trzeci złożony projekt. Najtrudniej było zdobyć wsparcie w Akcji 2. – zatwierdzono jedynie 25 proc. zgłoszonych wniosków. Zdecydowanie łatwiej było w Akcji 1. – to ona też cieszyła się większym zainteresowaniem (85 proc. wniosków). Beneficjenci wybierali projekty mobilności (wymiany, kursy i szkolenia) ze względu na krótki czas trwania działań, niski poziom skomplikowania projektów oraz proste zasady realizacji.

» W 2018 r. aż 85 proc. wniosków w sektorze złożono w Akcji 1. Beneficjenci wybierali projekty mobilności ze względu na **krótki czas trwania działań i proste zasady realizacji projektów**

W konkursie zorganizowanym w 2018 r. – podobnie jak w latach wcześniejszych – najczęściej wniosków i na największą kwotę dofinansowania wpłynęło z województw o wysokim stopniu urbanizacji i największym odsetku młodych ludzi: mazowieckiego,

śląskiego, małopolskiego i dolnośląskiego. Najmniej aplikacji nadesłali potencjalni beneficjenci z województw lubuskiego i opolskiego. Wśród partnerów najczęściej wybieranych przez polskie instytucje w sektorze Młodzież zdecydowanie dominują podmioty z Włoch i Hiszpanii, a w dalszej kolejności z Rumunii, Litwy i Grecji.

W 2018 r. sektor Młodzież zaprezentował się na ok. 20 wydarzeniach w kraju i zagranicą, w których wzięło udział ok. 3,4 tys. osób.

DWA PROGRAMY – DUŻE WYZWANIE

Rok 2018 był przełomowy dla europejskiej polityki wspierania wolontariatu młodzieży. 30 października zainaugurowano w Polsce zupełnie nowy program Komisji Europejskiej – Europejski Korpus Solidarności (EKS). Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji stała się jego Narodową Agencją w Polsce.

EKS powstał w wyniku przekształcenia i wyodrębnienia z programu Erasmus+ projektów Wolontariatu Europejskiego (EVS). W efekcie FRSE zarządza obecnie przedsięwzięciami realizowanymi w dwóch programach: tymi rozpoczętymi jeszcze w Erasmusie+ i tymi, które ruszyły po uruchomieniu EKS. To duże wyzwanie. W obu programach rok 2018 upłynął pod znakiem promowania trzech działań oferowanych w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności oraz intensywnych prac organizacyjnych. Konieczne były m.in. zmiana wewnętrznych dokumentów i procedur (akredytacji, szkoleń dla wolontariuszy itp.), zaplanowanie i realizacja akcji promocyjno-informacyjnych oraz opracowanie założeń umożliwiających uzyskanie efektu synergii między EVS i EKS.

DZIAŁANIA NA RZECZ GRUP DEFAWORYZOWANYCH

Jednym z głównych priorytetów sektora Młodzież w 2018 r. było zwiększanie możliwości edukacyjnych młodzieży z mniejszymi szansami i ze specjalnymi potrzebami. W tym celu pracownicy FRSE starali się dotrzeć z ofertą programu do instytucji

W roku **2018** w sektorze Młodzież **sprawdzono i rozliczono 451 raportów końcowych** (z czego **24** dotyczyły projektów z konkursu 2015 r., **141** – z 2016 r., **280** – z 2017 r., **6** – z 2018 r.)

W roku **2018** w ramach trzech konkursów wniosków **eksperti zewnętrznymi wykonali w sumie prawie 1,1 tys. ocen: 803** oceny w Akcji 1.; **221** ocen w ramach Akcji 2.; **53** oceny w ramach Akcji 3. (część złożonych wniosków oceniana była przez dwóch ekspertów)

i organizacji, które specjalizują się w działalności na rzecz tej grupy młodzieży. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji zorganizowała dwa krajowe spotkania informacyjne dla organizacji wspierających młodzież z problemami zdrowotnymi i niepełnosprawnością (sierpień, październik). W październiku 2018 r. zarząd FRSE zatwierdził też ostateczny kształt *Strategii na rzecz włączania w programie Erasmus+, sektor Młodzież*, która syntetyzuje obowiązujące dotychczas w programie prakty-

Warsztaty w trakcie projektu edukacji medialnej EMELS, zrealizowanego dzięki wsparciu programu Erasmus+
FOT. LUKA ŁUKASIAK

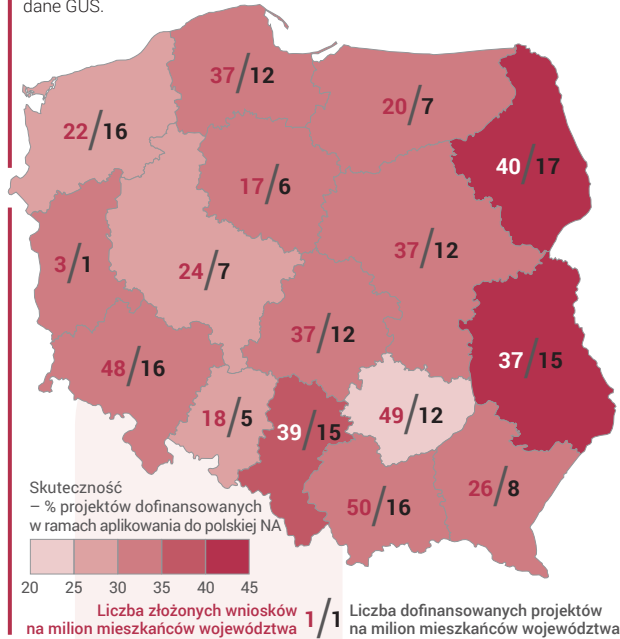
ki włączania osób z mniejszymi szansami oraz wprowadza nowe rozwiązania do wdrożenia w okresie 2018–2020.

NOWE TESTY JĘZYKOWE OLS

W 2018 r. zaszła również ważna zmiana dla beneficjentów programu Erasmus+ Młodzież, biorących udział w zagranicznych wyjazdach. Komisja Europejska udostępniła testy językowe w systemie OLS dla kolejnych sześciu języków (estońskiego, irlandzkiego, litewskiego, łotewskiego, maltańskiego i słoweńskiego). Tym samym dotychczasowa oferta testów oceny umiejętności językowych online została rozszerzona z 18 języków do 24. Pięciu nowych języków można się również uczyć w ramach internetowych kursów, opracowanych na zlecenie KE.

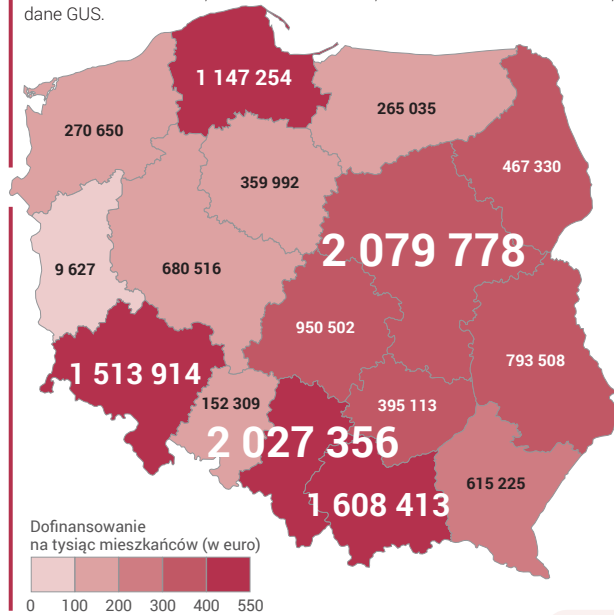
Wnioski złożone do polskiej NA i dofinansowane przez nią projekty w sektorze Młodzież w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa w 2018 r.

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

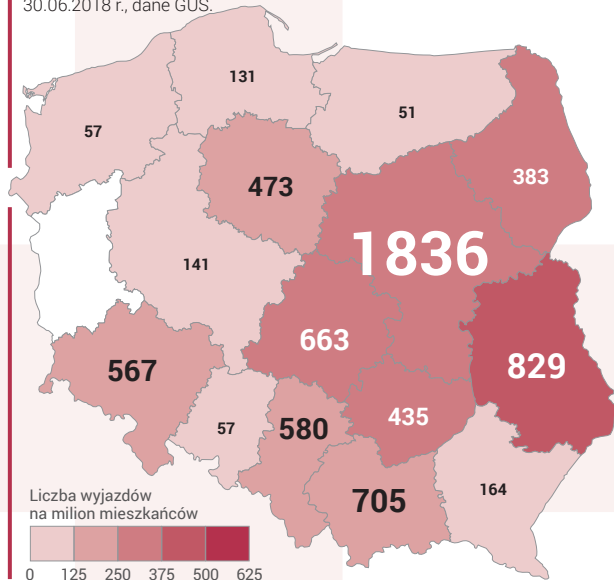
Dofinansowanie (w euro) udzielone przez polską NA projektom z sektora Młodzież w podziale na województwa oraz w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców województwa w 2018 r.

Źródło: Baza EPlusLink, stan na 31.12.2018 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

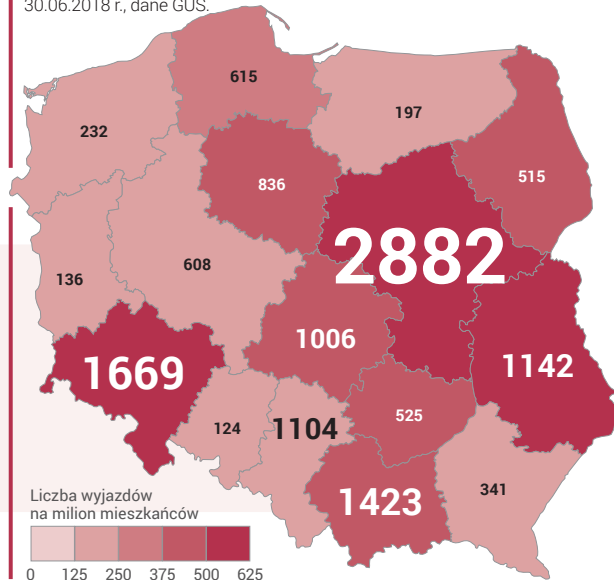
Liczba mobilności w sektorze Młodzież w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa (Akcje 1., 2., 3., projekty finansowane przez polską NA)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

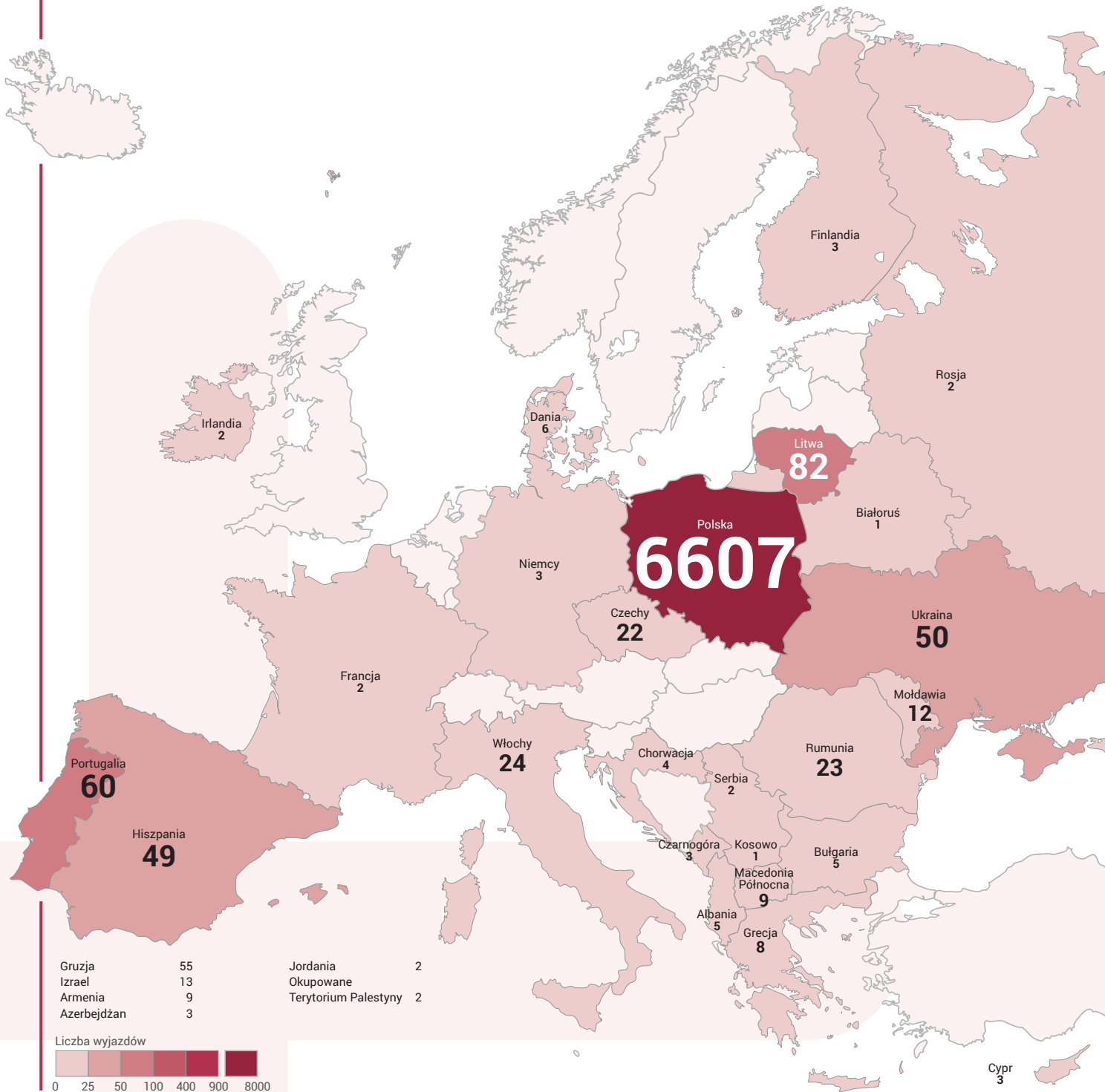
Liczba mobilności w sektorze Młodzież w 2018 r. z poszczególnych województw oraz w przeliczeniu na milion mieszkańców (Akcje 1., 2., 3., projekty finansowane przez agencje ze wszystkich krajów programu)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r., ludność stan na 30.06.2018 r., dane GUS.

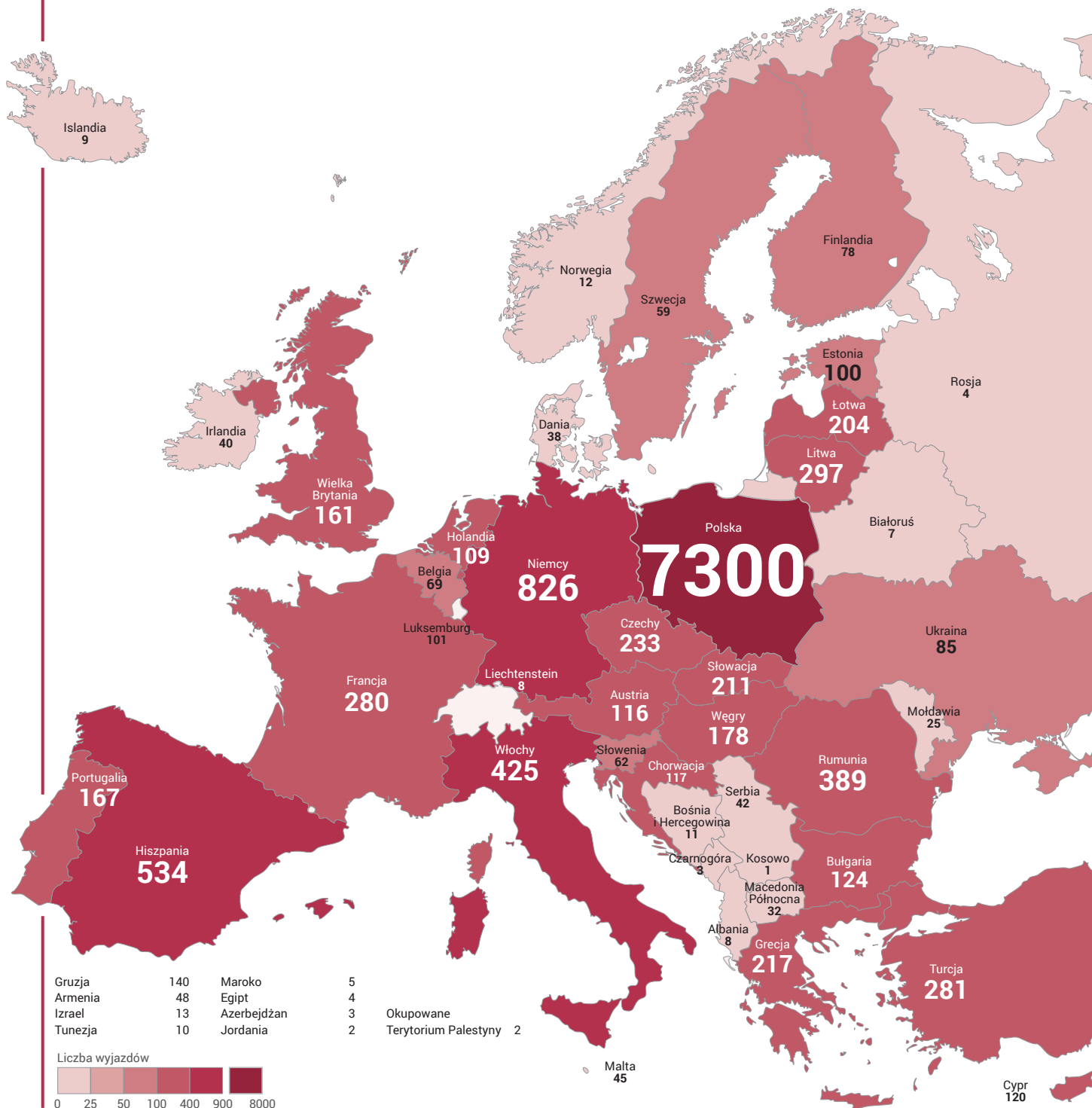
Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Młodzież, finansowanych przez polską Narodową Agencję (Akcje 1., 2., 3.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

Kraje docelowe mobilności zrealizowanych w 2018 r. przez polskie podmioty wysyłające w projektach sektora Młodzież, finansowanych przez polską Narodową Agencję oraz narodowe agencje ze wszystkich krajów programu (Akcje 1., 2., 3.)

Źródło: System Mobility Tool+, mobilności zrealizowane od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r., wyciąg z systemu z dnia 27.05.2019 r.

PO WER

Źródło satysfakcji

W 2018 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji kontynuowała wspieranie projektów realizowanych na zasadach programu Erasmus+ ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Jednak nie był to jedynie rok kontynuacji – pojawiły się bowiem kolejne inicjatywy, projekty i konkursy, z których skorzystało wielu odbiorców

Jednym z projektów rozpoczętych w 2018 r. przez zespół programu PO WER w FRSE było przedsięwzięcie pod nazwą *Ponadnarodowa mobilność uczniów*. To odpowiedź na zainteresowanie polskich szkół możliwościami organizowania wyjazdów zagranicznych dla uczniów. W projekcie może brać udział młodzież szkolna od VI klasy szkoły podstawowej do momentu zakończenia edukacji. Przedsięwzięcie kierowane jest również do uczniów o największych potrzebach edukacyjnych, znajdujących się w trudniejszej sytuacji (z ograniczonym dostępem do edukacji z powodów np. geograficznych, społecznych, ekonomicznych, zdrowotnych, kulturowych) i mających niewielkie szanse na jej samodzielną zmianę. Inicjatywa obejmuje całą Polskę ze szczególnym uwzględnieniem obszarów defaworyzowanych. Wsparcie otrzyma ok. 14 tys. uczniów z 700 placówek. Budżet projektu wynosi ponad 105 mln zł, a jego realizacja planowana jest na lata 2018–2023. Akcja promocyjna dotycząca nowej inicjatywy była prowadzona podczas spotkań informacyjnych, konferencji, wydarzeń oraz w mediach społecznościowych i na stronie internetowej projektu.

W 2018 r. realizowano w sumie po dwa projekty w sektorach: Kształcenie i szkolenia zawodowe, Edukacja szkolna, Szkolnictwo wyższe oraz jeden w sektorze Edukacja dorosłych. Pod koniec roku podpisano umowę na kolejny projekt (sektor Kształcenie i szkolenia zawodowe), obejmujący konkurs wniosków w latach 2019 i 2020. Uczestnicy tego rodzaju przedsięwzięć nabywają dzięki nim nowych kompetencji kluczowych, językowych, zawodowych i społecznych. Wśród beneficjentów są uczniowie lub absol-

FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

wenci szkół zawodowych oraz placówek kształcenia i szkolenia zawodowego, nauczyciele na wszystkich szczeblach edukacji, studenci niepełnosprawni i z prawem do dodatku socjalnego czy osoby zajmujące się niezawodową edukacją osób dorosłych.

W 2018 r. umowy na realizację projektów mobilności ponadnarodowej podpisano z 639 instytucjami. Dzięki temu z możliwości udziału w wyjazdach skorzystało 13 880 uczniów lub absolwentów kształcenia zawodowego oraz ok. 2,8 tys. przedstawicieli kadry szkolnej, a także 128 osób zajmujących się edukacją dorosłych i 1066 studentów. Najpopularniejszymi kierunkami mobilności zagranicznych uczniów były: Grecja, Hiszpania i Włochy. W sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe aż 96 proc. wszystkich mobilności stanowią staże i praktyki zagraniczne uczniów. Najczęściej przyjmują one formę trzytygodniowych staży u pracodawców. Utrzymują się też trendy w tematyce wyjazdów – dominują projekty dotyczące gastronomii i hotelarstwa, usług transportowych, technologii informacyjnej i komunikacyjnej.

Studenci najczęściej wyjeżdżali na półroczne studia. Najchętniej wybieranymi krajami były: Niemcy, Hiszpania i Portugalia. Podobne kierunki wyjazdów preferowała kadra kształcenia zawodowego. Nauczyciele nauczania ogólnego odwiedzali zwykle Malte, Wielką Brytanię i Hiszpanię. W sektorach Edukacja szkolna oraz Edukacja dorosłych preferowane były wyjazdy na szkolenia, natomiast w Kształceniu i szkoleniach zawodowych – siedmiodniowy *job shadowing*, czyli pobyt w celu towarzyszenia pracownikom organizacji przyjmującej w ich codziennej pracy, a także wymiany dobrych praktyk, zdobycia umiejętności lub stworzenia trwałych partnerstw.

DZIAŁANIA PODNOSZĄCE JAKOŚĆ PROJEKTÓW

POWERGEDON

II edycja POWERGEDON-u – ogólnopolskiego spotkania beneficjentów projektów finansowanych z programu PO WER – odbyła się w dniach 7–9 czerwca 2018 r. Pierwszy dzień przebiegał pod znakiem konferencji pt. „Rewolucja 4.0 – Kompetencje 4.0”. Jej celem było omówienie zmian, jakie czekają polski przemysł i szkoły w związku ze zbliżającą się rewolucją technologiczną i wynikającą z tego reorientacją procesu edukacji. Spotkanie było okazją do wysłuchania przedstawicieli doświadczonych instytucji realizujących projekty wykraczające poza standardowe rozwiązania i wychodzące na przeciw zbliżającym się zmianom. Uczestnicy mogli się również zapoznać z Mobilnym Centrum Edukacyjnym i Pracowniami Przyrodniczymi (nową inicjatywą FRSE).

Drugi dzień (8 czerwca) był poświęcony szkoleniu praktycznemu. Czteroosobowe zespoły uczestników, na co dzień zarządzające projektami PO WER, wykonywały zadania nawiązujące do epoki szlachecko-rycerskiej, a hasłem przewodnim **POWERGEDONU** było „Starcie z historią”. Charakter zadań miał na celu budowanie poprawnych relacji w zespole projektowym, usprawnienie komunikacji pomiędzy jego członkami oraz rozwój umiejętności grupowego rozwiązywania problemów.

Nauczyciel z POWER-em

W 2018 r. FRSE zorganizowała I edycję ogólnopolskiego konkursu „Nauczyciel z PO-WER-em”, mającego na celu promocję najciekawszych rezultatów projektów zrealizowanych przez beneficjentów PO WER oraz Erasmus+ w sektorach SE i VET w latach 2014–2017. Konkurs był okazją do zaprezentowania wpływu działań projektowych na rozwój zawodowy nauczycieli, w tym szczególnie na metodykę nauczania. Inicjatywę honorowym patronatem objęła minister edukacji narodowej. Na konkurs wpłynęły 54 zgłoszenia – beneficjenci nadesłali autorskie materiały edukacyjne prezentują-

Tabela 1. Liczba podpisanych umów z konkursu 2018 r. w podziale na województwa

Województwo	Liczba umów			
	VET	SE	HE	AE
dolnośląskie	18	4	13	3
kujawsko-pomorskie	14	11	7	2
lubelskie	18	3	9	2
lubuskie	4	2	2	0
łódzkie	16	5	7	2
małopolskie	17	20	17	4
mazowieckie	36	28	29	9
opolskie	5	7	4	0
podkarpackie	18	9	8	4
podlaskie	6	10	7	0
pomorskie	14	12	11	1
śląskie	48	38	11	9
świętokrzyskie	13	4	3	1
warmińsko-mazurskie	9	8	2	2
wielkopolskie	25	15	12	2
zachodniopomorskie	4	8	6	1
Ogółem	265	184	148	42

Źródło: FRSE

POWERGEDON 2018
– spotkanie
realizatorów
projektów finansowa-
nych z programu
PO WER miało służyć
usprawnieniu komu-
nikacji w zespołach
projektowych
FOT. KRZYSZTOF
PACHOLAK

ce sposób wdrażania wiedzy zdobytej podczas zagranicznej mobilności do pracy z uczniami. Nagrody rozdano podczas konferencji inauguracyjnej krajowe obchody 3. Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych w Polsce.

Szkolenia

W 2018 r. FRSE przeprowadziła 13 spotkań informacyjnych (w Warszawie, Katowicach, Gdyni oraz Poznaniu) dla instytucji zainteresowanych realizacją projektów finansowanych ze środków PO WER. Miały one na celu zapoznanie nowych i doświadczonych beneficjentów z najważniejszymi założeniami projektów, zapisami umów finansowych oraz wymogami istotnymi z punktu widzenia realizatorów zatwierdzonych przedsięwzięć. Dotyczyły zarówno kwestii rozliczania projektu, jak i upowszechniania oraz promocji osiągniętych rezultatów. Wydarzenia organizowane przez FRSE cieszyły się dużą popularnością, o czym świadczy wysoka frekwencja. We wszystkich spotkaniach wzięło udział ponad 1,5 tys. osób.

PO WER MASTER

W sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe przeprowadzono jedno spotkanie warsztatowe z cyklu „PO WER MASTER”. Jego celem było podniesienie jakości projektów poprzez zwiększenie potencjału oraz umiejętności zespołów projektowych. Uczestnikami było ok. 80 osób z branży kreatywnej (media, reklama). Spotkanie rozpoczął wykład eksperta na temat cyberprzestępczości. Drugą część stanowiły warsztaty przeprowadzone przez doświadczonych trenerów. Tematyką warsztatów były ewaluacja działań i upowszechnianie rezultatów, a także zapewnienie trwałości rezultatów.

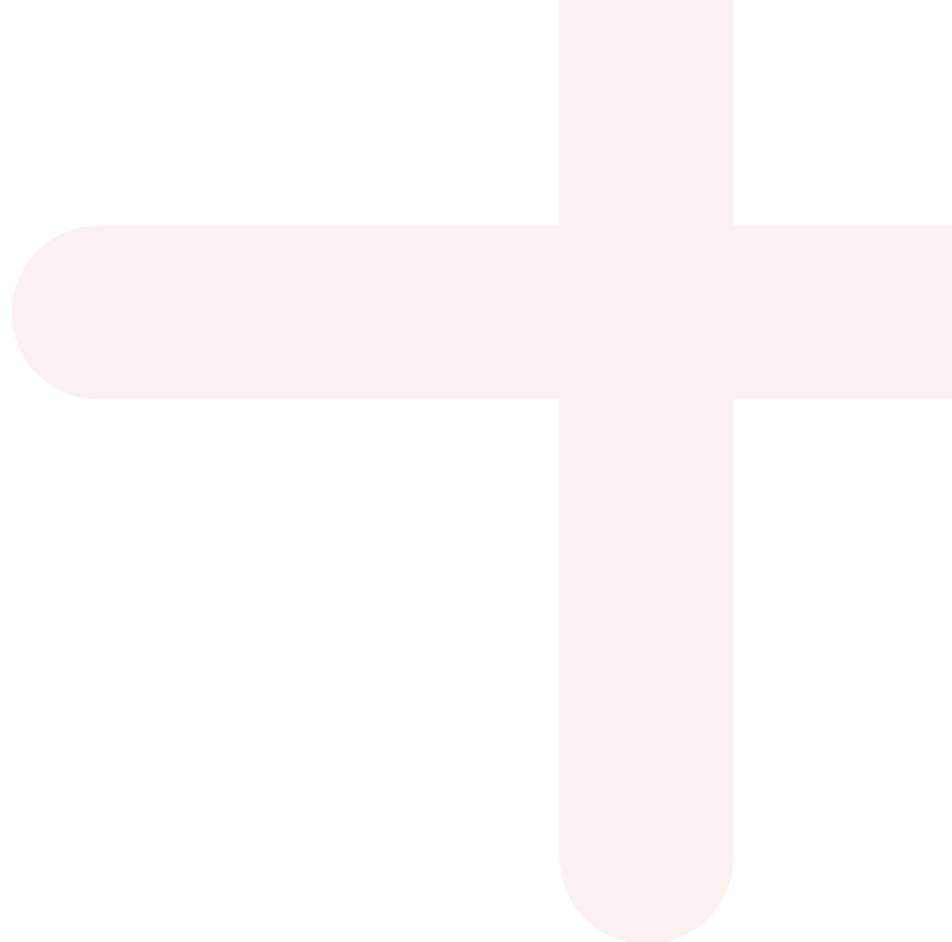
Monitoring

W trosce o jakość realizowanych przez FRSE projektów pracownicy Fundacji w 2018 r. przeprowadzili 19 wizyt krajowych w siedzibie instytucji beneficjentów i dwie zagraniczne w miejscu mobilności. Wyjazdy miały charakter doradczy i służyły wyłonieniu dobrych praktyk, omówieniu przebiegu realizacji projektów oraz udzielaniu pomocy przy ewentualnych trudnościach.

FOT. SHUTTERSTOCK

Programy wspomagające

Edukacja pełna technologii

Rok 2018 obfitował w intensywne szkolenia, dzięki którym polscy nauczyciele będą częściej i chętniej wykorzystywać narzędzia ICT w edukacji. Efektem jest rekordowa liczba pedagogów – aż 9,6 tys. – którzy w ciągu roku rozpoczęli swoją przygodę z eTwinningiem

Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszyła się kampania „Programowanie z eTwinning”, wspierająca wprowadzenie podstaw programowania do szkół. W 2018 r. w jej ramach organizowano kolejne seminaria szkoleniowo-kontaktowe dla nauczycieli, którzy mieli możliwość nie tylko rozwinięcia umiejętności z zakresu kodowania, lecz także nawiązania kontaktu z innymi uczestnikami programu eTwinning i rozpoczęcia własnego projektu.

Sukces tego rodzaju spotkań oraz potrzeby nauczycieli pojawiające się w związku z programem Ministerstwa Edukacji Narodowej „Aktywna Tablica” były punktem wyjścia do przygotowania kolejnej kampanii – „Aktywna Tablica z eTwinning”. Jej uczestnicy mogą brać udział w seminariach, podczas których doświadczeni trenerzy demonstrują przydatne aplikacje, metody pracy oraz możliwości wykorzystania tablic interaktywnych podczas lekcji. Ponadto mogą dołączyć do specjalnej grupy na platformie eTwinning, skorzystać z licznych materiałów i zadań na niej umieszczonych oraz uzyskać wsparcie eTwinerów w realizacji założeń programu ministerialnego. Mogą także korzystać z kursów online.

Odpowiedzią na aktualne potrzeby nauczycieli jest też kampania „Przedsiębiorczość z eTwinning” – cykl seminariów, których uczestnicy ćwiczą (korzystając ze wsparcia doświadczonych eTwinerów i ekspertów) wprowadzanie elementów przedsiębiorczości na lekcjach na wszystkich etapach kształcenia. Z myślą o pedagogach powstał również kurs online „Tydzień z przedsiębiorczością”, zawierający wiele praktycznych wskazówek dotyczących przedsiębiorczości w projektach eTwinning.

FOT. ALEKSANDRA DUDZIAK

W sumie w 2018 r. zorganizowano seminaria w 13 miejscowościach. Wzięło w nich udział 877 nauczycieli, którzy rozpoczęli realizację 299 projektów eTwinning.

NAGRODY DLA NAJBARDZIEJ ZAANGAŻOWANYCH PLACÓWEK

W 2018 r. oferta programu wzbogaciła się o nowy element – jest nim **Odnaka „Szkoła eTwinning”**. To wyraz uznania nie tylko dla poszczególnych nauczycieli, lecz także dla ogromnego zaangażowania całego zespołu eTwinning działającego w danej szkole. Nagrodzone placówki są pionierami i liderami w takich dziedzinach jak: praktyka cyfrowa, e-bezpieczeństwo, twórcze i innowacyjne podejście do nauczania, promowanie ustawicznego rozwoju zawodowego kadry oraz współpraca nauczycieli i uczniów. W pierwszej edycji wyróżnienie otrzymało 70 polskich szkół.

NOWOCZESNA EDUKACJA

eTwinning to synonim wykorzystywania nowoczesnych metod i narzędzi w procesie edukacji. Jednym z działań w ramach programu jest **Akademia eTwinning** – stały element wyposażenia Mobilnego Centrum Edukacyjnego – nowoczesnej pracowni, podróżującej po całej Polsce w naczepie ciężarówki. Akademia to zestaw narzędzi

dzi, robotów i aplikacji przygotowany z myślą o nauczycielach chcących realizować podstawę programową w ciekawy, kreatywny sposób. Odwiedzający, z pomocą doświadczonych trenerów, poznają nowoczesne technologie w służbie edukacji: gogle VR, zestaw robotów (m.in. Ozoboty, Codey Rocky, Photony), kostki iMO Learn oraz różnorodne aplikacje na tablety i smartfony.

E-SZKOLENIA

Narzędzia TIK, nowoczesne metody edukacyjne i programowanie to także tematy licznych kursów online, od wielu lat tworzonych i realizowanych przez zespół programu eTwinning na platformie Moodle. Zarejestrowani użytkownicy znajdują tutaj 90 bezpłatnych zajęć dotyczących praktycznego wykorzystywania konkretnych narzędzi i aplikacji. W roli trenerów występują nauczyciele mający duże doświadczenie w stosowaniu tych elementów w realizacji projektów i codziennej pracy z uczniem. W 2018 r. przeprowadzili oni 357 szkoleń, w których wzięło udział 5765 osób.

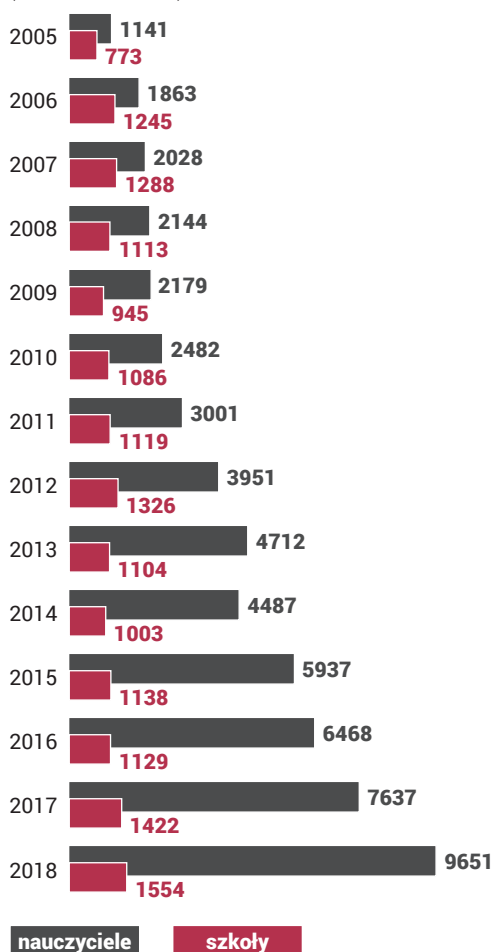

Uczestnicy międzynarodowego projektu *Schoolovision*, realizowanego w ramach projektu eTwinning. Wrocław, 2018 r.
FOT. ALEKSANDRA DUDZIAK

Programy wspomagające

Liczba zarejestrowanych nauczycieli i szkół

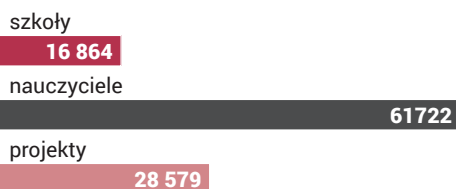
(stan na 1.01.2019 r.)

Źródło: Krajowe Biuro eTwinning

Rejestracje w programie eTwinning w Polsce

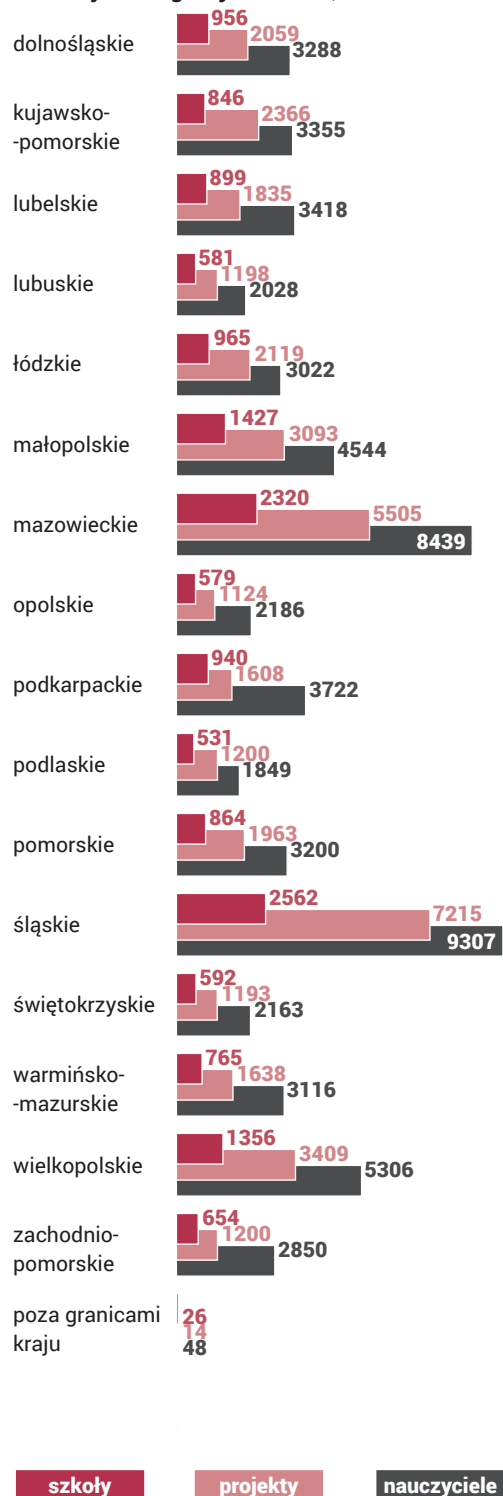
(stan na 15.05.2019 r.)

Źródło: Krajowe Biuro eTwinning

Liczba zarejestrowanych szkół, projektów i nauczycieli wg województw

(stan na 15.05.2019 r.)

Źródło: Krajowe Biuro eTwinning

Jednym z gości dorocznej konferencji eTwinning, zorganizowanej w 2018 r. w Warszawie, był Michael Teutsch, przedstawiciel Komisji Europejskiej
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

SYNERGIA eTWINNING I ERASMUS+

Nauczyciele coraz chętniej korzystają z możliwości oferowanych przez programy eTwinning i Erasmus+. Na wszystkich wydarzeniach szkoleniowych eTwinning prezentowane są narzędzia programu Erasmus+ ułatwiające realizację jego projektów – od tych ułatwiających znalezienie partnera, po te służące do upowszechniania rezultatów. W corocznym konkursie „Nasz projekt eTwinning” na stałe pojawiła się kategoria, w której nagradzane są przedsięwzięcia realizowane w ramach obu programów. Jeden z laureatów opracował specjalne kursy online, na których nauczyciele zainteresowani rozwijaniem swoich działań projektowych mogą przygotować się do składania wniosków i realizacji projektów w akcjach KA1 i KA2 programu Erasmus+.

5765
osób

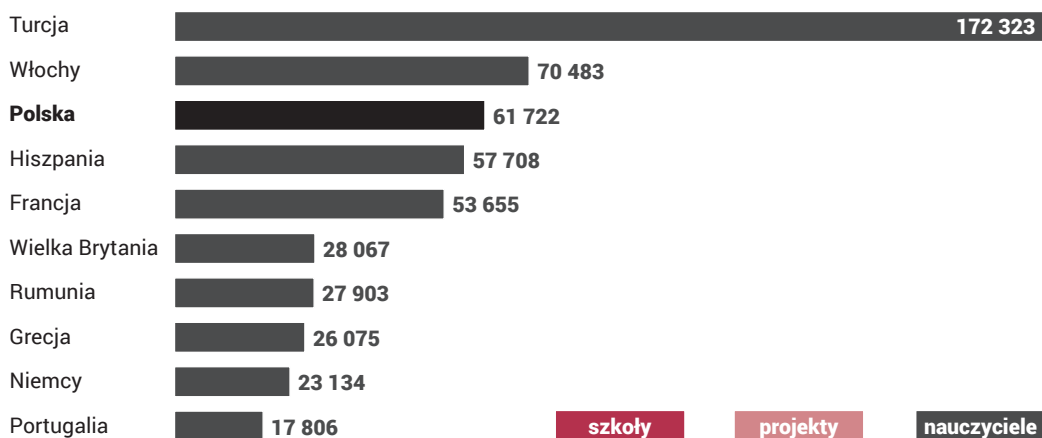
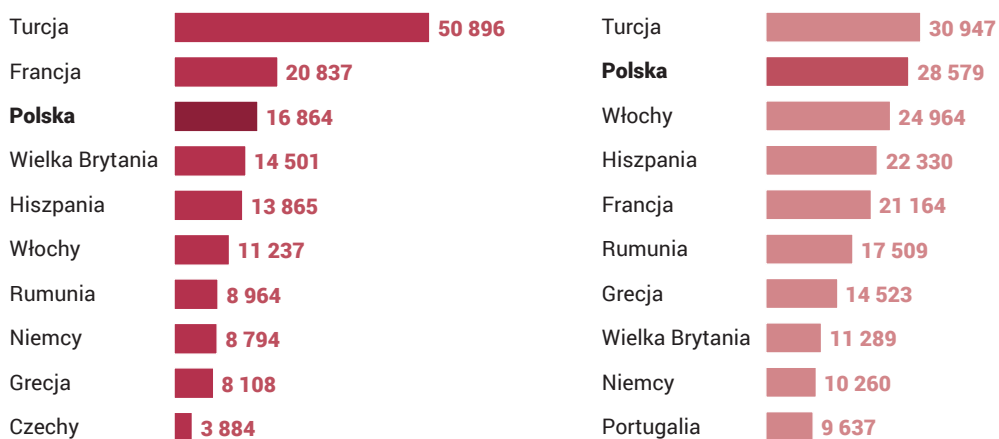
wzięło udział w 357 szkoleniach online, zorganizowanych w 2018 r. przez zespół Krajowego Biura eTwinning na platformie Moodle. Kursy dotyczyły **praktycznego wykorzystywania nowoczesnych narzędzi**

TEACHER TRAINING INSTITUTES (TTI) – eTWINNING NA STARCIE PRACY NAUCZYCIELA

Od 2018 r. z platformy eTwinning mogą korzystać również studenci. Dzięki nawiązaniu partnerstw z kolegami z kierunków pedagogicznych w innych krajach, mają oni możliwość ćwiczenia realizacji projektów.

Inicjatywa **Teacher Training Institutes** po fazie pilotażowej na stałe weszła do programu studiów uczelni zaangażowanych w eTwinning. Dzięki temu, rozpoczynając pracę w szkole, młodzi nauczyciele są przygotowani do realizacji zadań metodą projektową i do wykorzystywania TIK na zajęciach z uczniami. W Polsce działa obecnie pięć placówek zaangażowanych w 18 przedsięwzięć (także międzynarodowych).

Liczba zarejestrowanych szkół, projektów i nauczycieli w programie eTwinning w Europie

Źródło: Krajowe Biuro eTwinning

Informacja, publikacja, wiedza

Kilka tysięcy odpowiedzi na pytania, blisko 700 tys. użytkowników strony internetowej i mediów społecznościowych, dwie nowe publikacje, dwie strony internetowe, dwa ogólnopolskie projekty młodzieżowe i blisko tysiąc warsztatów dla młodzieży – tak w skrócie przedstawia się bilans działalności Eurodesk Polska za rok 2018

Eurodesk to jedna z **najbardziej rozpoznawalnych sieci informacyjnych w Polsce**. Świadczy usługi dla młodych ludzi i osób z nimi pracujących, organizacji młodzieżowych i instytucji działających na rzecz młodzieży. Krajowe Biuro Eurodesk Polska współpracuje z kilkudziesięcioma podmiotami, a za ich pośrednictwem dociera do odbiorców regionalnych i lokalnych. Pod koniec 2018 r. do sieci należało 61 organizacji i instytucji.

Eurodesk dostarcza informacji o możliwościach zagranicznych wyjazdów, aktywnym obywatelstwie, programach edukacyjnych UE i polityce młodzieżowej. Działania sieci pozwalają młodym ludziom i osobom pracującym z nimi pogłębić wiedzę na temat szkoleń, konkursów, staży, wymian, wolontariatu i innego rodzaju umożliwiających zdobywanie doświadczeń i podnoszenie kompetencji. Eurodesk ułatwia dostęp do informacji o funduszach europejskich i krajowych, wzmacniając potencjał i efektywność podmiotów prowadzących działalność młodzieżową, informacyjną, edukacyjną i obywatelską. Dzięki działalności sieci, polscy obywatele są bardziej aktywni, mobilni i lepiej przystosowani do życia we współczesnej Europie.

PYTANIA DO EURODESKU

W 2018 r. konsultanci sieci Eurodesk Polska ponad 3,5 tys. razy odpowiadali na pytania i udzielili blisko 600 konsultacji. Pytania najczęściej były zadawane w trakcie wy-

darzeń informacyjnych, a konsultacje prowadzono zazwyczaj w siedzibie krajowego biura i organizacji należących do sieci Eurodesk Polska.

STRONA INTERNETOWA

Eurodesk.pl to zdecydowanie najpopularniejsza strona zarządzana przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. W minionym roku odwiedziło ją prawie **340 tys. użytkowników**. Nieustającym zainteresowaniem cieszyła się baza programów grantowych, w której pod koniec 2018 r. znajdowały się 502 inicjatywy – o 13 więcej niż rok wcześniej. To największa tego typu baza w polskim internecie!

ELEKTRONICZNE NEWSLETTERY

Kto nie ma ochoty zaglądać na stronę, ten może dostać informacje prosto do skrzynki e-mailowej. Do wyboru są dwa elektroniczne newslettery: ukazujący się co dwa tygodnie „Eurokursor” oraz comiesięczny „Eurokursor – Granty”. 21 numerów „Eurokursora” zawierało ponad 400 informacji (newsów, zaproszeń do konkursów i szkoleń). Każdy z 10 numerów „Eurokursora – Granty” zawierał informacje o blisko 30 programach. Liczba subskrybentów obu newsletterów wzrosła do blisko 7 tys.

EUROLEKCJE I WARSZTATY

W 2018 r. pracownicy Krajowego Biura i organizacji należących do sieci Eurodesk Polska przeprowadzili rekordową liczbę autorskich warsztatów. Największą popularnością cieszyły się zajęcia prowadzone w ramach ogólnopolskiego projektu „Papiery do kariery” (394). Spore zainteresowanie wzbudziły również warsztaty dotyczące wolontariatu i te o pracy za granicą (odpowiednio: 263 i 137).

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

Profil Eurodesk Polska na Facebooku pod koniec 2018 r. miał 6480 fanów. Na fanpage'u opublikowanych zostało 158 postów. Polubiło je blisko tysiąc użytkowników. Liczba wszystkich wyświetleń wyniosła 344 172, a udostępnień – 489.

EUROLEKCJE EURODESK POLSKA 2018

W 2018 r. sieć Eurodesk Polska przeprowadziła rekordową liczbę lekcji i warsztatów (o mobilności i aktywności młodzieży).

Konsultanci poprowadzili:

958 autorskich lekcji i warsztatów dla **21 820** uczniów, w tym: **394** warsztaty „Papiery do kariery”, **29** „Euroszans”, **137** „Europrac”, **263** „Eurowolontariaty”, **64** „Eurostudia”, **101** „Euroaktywacji”, **12** projektów „Europa dla Młodzieży”

PUBLIKACJE

W 2018 r. Krajowe Biuro Eurodesk Polska przygotowało dwie publikacje – siódmą edycję broszury o zatrudnieniu (*Na biało, czyli jak legalnie pracować w Europie*) oraz ukazujące się po raz pierwszy wydawnictwo pt. *Międzynarodowe Wymiany Młodzieży*, w którym opisane zostały wszystkie dostępne dla Polaków programy wspierające wymiany młodzieży. Publikacje rozpowszechniane są za pośrednictwem organizacji i instytucji należących do sieci.

WYDARZENIA

Wymiany młodzieży były również tematem lutowego seminarium dla przedstawicieli organizacji pracujących z tą grupą. Wzięło w nim udział 78 osób z całej Polski. Ponadto pracownicy Krajowego Biura wspierali wydarzenia organizowane przez FRSE, takie jak **Ogólnopolski Dzień Informacyjny Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności** czy Międzynarodowy Bieg Erasmusa+. O możliwościach dla młodzieży w Europie opowiadali również w trakcie wydarzeń krajowych i międzynarodowych organizowanych przez inne podmioty, np. Targów Międzynarodowych Wymian i Wyjazdów Studenckich (Politechnika Warszawska), konferencji „Learning by Leaving” (Eurodesk Niemcy) czy spotkania szkoleniowego dla nowych członków sieci Europe Direct (Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce).

Na znacznie większą skalę misja Eurodesku była realizowana na poziomie regionalnym i lokalnym. Organizacje należące do sieci Eurodesk Polska brały udział,

także jako organizatorzy, w 1170 wydarzeniach (konferencjach, targach, festynach), które odwiedziło prawie 24,5 tys. osób.

KAMPANIE I PROJEKTY EUROPEJSKIE

Po raz kolejny Eurodesk Polska może się pochwalić największą liczbą wydarzeń zorganizowanych w ramach ogólnoeuropejskiej kampanii zachęcającej młodzież do mobilności „Time to Move”. Multiplikatorzy polskiej sieci zrealizowali w całej Polsce ponad 120 różnego rodzaju warsztatów, seminariów i konkursów.

Krajowe Biuro Eurodesk Polska odpowiadało też za promocję i informację ogólnoeuropejskiego konkursu Komisji Europejskiej „DiscoverEU”, w ramach którego 18-latkowie z całej Europy mogli wylosować darmowe bilety kolejowe. Inicjatywa cieszyła się ogromną popularnością. W pierwszej edycji zgłosiło się 6365 osób z Polski, w drugim naborze (listopad–grudzień) – 5664. Konsultanci Krajowego Biura odpowiedzieli na ponad 500 pytań dotyczących konkursu.

EUROPEJSKI PORTAL MŁODZIEŻOWY

Jednym z ważniejszych zadań Eurodesku jest zarządzanie zawartością Europejskiego Portalu Młodzieżowego (www.portalmłodziejowy.eu). W 2018 r. polskie biuro opublikowało na tam 123 artykuły, 125 newsów i 60 wydarzeń, a pracownicy odpowiedzieli na 725 pytań zadanych za pośrednictwem portalu.

Warsztaty w ramach kampanii „Time to Move”, koordynowanej przez Eurodesk Polska. Kraków, 2018 r.
FOT. EURODESK KRAKÓW

Z paszportem na rynek pracy

Dokumenty Europass ułatwiają prezentację krajowych i zagranicznych osiągnięć – związanych m.in. z programem Erasmus+ – na kolejnych etapach edukacji i na rynku pracy. Działające w strukturach FRSE Krajowe Centrum Europass (KCE) zajmuje się informowaniem o dokumentach, ich promowaniem i potwierdzaniem. W 2018 r. nie były to jednak jedyne zadania biura

Europass to inicjatywa Komisji Europejskiej, dzięki której obywatele mogą prezentować swoje **kwalfikacje i umiejętności zawodowe** na europejskim rynku pracy i edukacji. Na portfolio Europass składają się dwa dokumenty ogólnodostępne: CV i Paszport Językowy oraz kilka innych, wydawanych w związku z osiągnięciami w systemie edukacji: Europass – Mobilność, Suplement do Dyplomu Szkoły Wyższej oraz Suplement do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe, Świadectwa Czeladniczego lub Dyplomu Mistrzowskiego. Każdy z dokumentów funkcjonuje samodzielnie, ale kompletując je, można stworzyć portfolio kariery zawodowej.

DZIAŁANIA PROMOCYJNO-INFORMACYJNE ORAZ SZKOLENIOWE

W roku 2018 Krajowe Centrum skupiło się na promocji Europassu w mediach elektronicznych i społecznościowych, codziennej obsłudze informacyjnej (telefonicznej, bezpośredniej oraz pisemnej) zainteresowanych osób i instytucji, a także przygotowaniu i dystrybucji materiałów (ulotek, broszur, newsletterów). Ważnym działaniem KCE było potwierdzanie dokumentów Europass – Mobilność, wydawanych w systemie FRSE OnLine. W 2018 r. Krajowe Centrum poświadczyło blisko **60 tys. dokumentów dla ponad 33 tys. osób**. Ponadto, podobnie jak w latach poprzednich, pracownicy centrum udzielali instytucjom wysyłającym osoby za granicę po-

FOT. PAWEŁ KRZEPINA

mocy w zakresie poprawnego wypełniania dokumentów, obsługi systemu FINERA, a także we właściwym definiowaniu kompetencji, umiejętności oraz oceny efektów uczenia się.

Ważnym medium informacyjno-promocyjnym była strona internetowa programu (www.europass.org.pl), zawierająca szczegółowe informacje oraz wskazówki niezbędne do przygotowania dokumentów, a także odniesienia do aktów prawnych, wzory i przydatne linki. W 2018 r. odnotowano ponad 81 tys. odsłon serwisu. Prowadzony przez KCE fanpage Europass Polska na Facebooku zgromadził 821 nowych obserwujących. Krajowe Centrum obsługiwało także profil w serwisie Google+, a w kwietniu 2018 r. zarządzało międzynarodowym profilem Europass Europe.

W 2018 r. KCE zorganizowało lub wzięło udział w 59 wydarzeniach – warsztatach, szkoleniach, spotkaniach informacyjnych oraz targach – w trakcie których rozpowszechniano informacje na temat portfolio Europass wśród osób potencjalnie zainteresowanych uzyskaniem dokumentów. Zrealizowano również trzy webinaria promujące dokument Europass – Mobilność. Ponadto pracownicy centrum wspierali działania sektorów Erasmus+: Kształcenie i szkolenia zawodowe i Edukacja dorosłych, biorąc udział w wydarzeniach informacyjnych oraz konferencjach regionalnych. Rok 2018 przebiegał pod znakiem zacieśniania współpracy z Krajowym Biurem EPALE, a także kontynuacji współdziałania z Krajowym Zespołem Ekspertów ECVET – szczególnie podczas spotkań dla beneficjentów i warsztatów prowadzonych przez ekspertów. Dzięki temu udało się dotrzeć do blisko 21 tys. osób.

Wraz z Krajowym Biurem Eurodesk KCE realizowało kolejną, trzecią edycję projektu „Papiery do kariery”. 16 edukatorów z 11 miast z całego kraju przeprowadziło 382 lekcje dla 7118 uczniów. Ogółem w ciągu trzech lat trwania projektu zrealizowano 1042 lekcje, gromadząc 19 393 uczniów. Poziom zadowolenia z zajęć wśród uczestników był bardzo wysoki – 90 proc. uczestników wyraziło o nich pozytywne opinie.

WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI W POLSCE

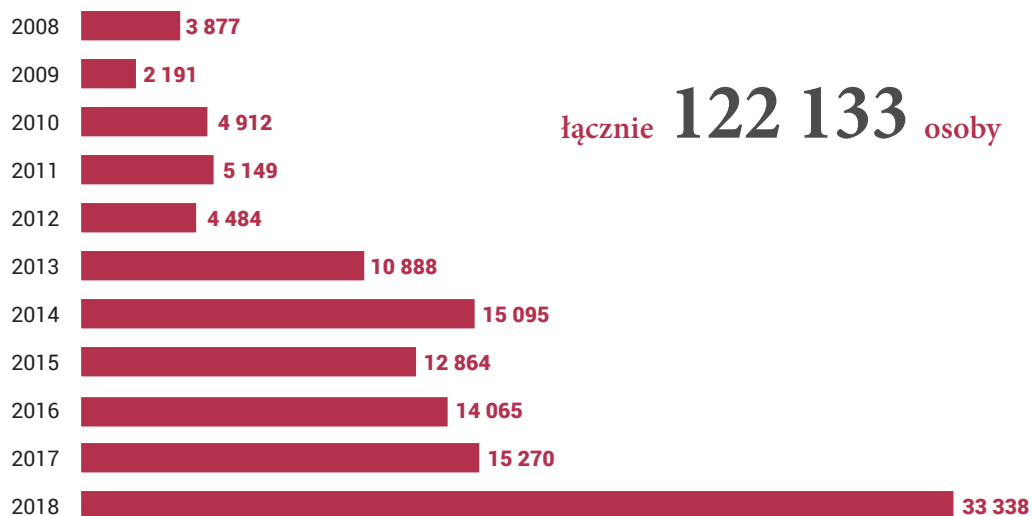
W 2018 r. centrum Europass realizowało zadania we współpracy z wieloma instytucjami w Polsce, m.in. z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce, Europe Direct, Euroguidance, Eures. Pod koniec 2018 r. Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce opublikowało zaktualizowaną publikację *O Unii Europejskiej – sieci, informacje, porady*, do której powstania znacząco przyczynił się zespół KCE. Pracownicy centrum brali również udział w spotkaniach z przedstawicielami Punktu Kontaktowego ds. Polskiej i Europejskiej Ramy Kwalifikacji oraz sieci Eurodoradztwo Polska. Partnerami działań KCE były Ochotnicze Hufce Pracy, Warszawski System Doradztwa Zawodowego oraz Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej. Grupą docelową byli także studenci oraz pracownicy szkół wyższych, którzy w trakcie szkoleń mieli okazję poznać możliwości wykorzystania Portfolio Europass. Zespół KCE angażował się także w promocję inicjatywy

Dokumenty Europass były promowane podczas wielu spotkań w całej Polsce – m.in. w trakcie Ogólnopolskiego Dnia Informacyjnego Programu Erasmus+ i EKS. Warszawa, styczeń 2018 r.
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

Europass w trakcie posiedzeń Rady Dyrektorów Szkół Zawodowych, przedstawił ponadto ofertę informacyjną pracownikom działów zarządzania zasobami ludzkimi w firmach i przedsiębiorstwach prywatnych, w celu zainteresowania ich ofertą Europass (CV, Paszport Językowy), a także zaproszenia do korzystania z konkretnych funkcji związanych z interoperacyjnością dokumentów. Warto wspomnieć o zaangażowaniu KCE w wydarzenia sportowe – Europejską Noc Sportu oraz konferencję pt. *„Wspieranie sportu z funduszy europejskich”*.

Dokumenty Europass – Mobilność wydane Polakom w latach 2008–2018

Źródło: Krajowe Centrum Europass

Kontynuowano także współpracę z Centralną Komisją Egzaminacyjną oraz Okręgowymi Komisjami Egzaminacyjnymi, a także ze Związkiem Rzemiosła Polskiego. Od 2013 r. Izby Rzemieślnicze wydają dokumenty Europass – Suplement do Dyplomu Mistrzowskiego oraz Suplement do Świadectwa Czeladniczego w oparciu o system FRSE OnLine. W 2018 r. wydano 12 920 suplementów.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Krajowe Centrum Europass angażowało się również w działania międzynarodowe. Zespół wziął udział w pracach pięciu Grup Roboczych ds. Promocji i Komunikacji, Innowacyjności, Mobilności oraz w pracach Central & East European Cluster. Ponadto przedstawiciele centrum uczestniczyli w dwóch spotkaniach informacyjno-zarządczych integrujących Europass z National Coordination Points – European Qualification Frameworks (NCP EQF) oraz Euroguidance. W trakcie wspomnianych wydarzeń prezentowane były informacje podsumowujące realizację kontraktów, omawiane postępy w procesie wdrażania Decyzji 2018/646, a także plany dotyczące działań oraz sposobu realizacji pracy w Europass Advisory Working Group. Zwiększeniem aktywności międzynarodowej był udział w dorocznym spotkaniu krajowych centrów Europass w Istambule. Na poziomie wspólnotowym w 2018 r. Krajowe Centrum kontynuowało efektywną współpracę z Europejskim Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop).

Inspiracja płynie z EPALÉ

Platforma EPALÉ to miejsce, w którym szkoleniowcy, trenerzy i edukatorzy osób dorosłych mogą znaleźć propozycje nowych metod nauczania oraz sposobów motywowania do uczenia się. EPALÉ to miejsce rozwijania kompetencji zawodowych, prowadzenia dyskusji warsztatowych i dzielenia się doświadczeniami. To oferta dla osób szukających kontaktu z edukatorami w Europie

Platforma EPALÉ powstała z inicjatywy Komisji Europejskiej, ale tworzona jest przez praktyków zawodowo związanych z edukacją dorosłych. Obecnie zrzesza ponad 55 tys. użytkowników z 36 krajów europejskich. Ponad 3 tys. z nich to edukatorzy z Polski. Każda zarejestrowana osoba może publikować własne treści.

CO MOŻNA ZNALEŹĆ NA PLATFORMIE?

Na stronie znajdują się:

- blog (autorskie artykuły, wywiady, *case studies*);
- aktualności (newsy, ogłoszenia, bieżące informacje na temat polityki uczenia się dorosłych w Europie);
- biblioteka materiałów (sprawozdania i dokumenty, artykuły z magazynów i czasopism, prezentacje, nagrania z webinarów, podcasty);
- kalendarz wydarzeń (informacje o ważnych wydarzeniach dotyczących uczenia się dorosłych oraz o możliwościach udziału w szkoleniach i europejskich konferencjach skierowanych do specjalistów ds. edukacji dorosłych).

Najpopularniejsze artykuły na EPALÉ tłumaczone są na wybrane języki obce, co ułatwia dostęp do treści i międzynarodową wymianę doświadczeń. Teksty publikowane są w 24 wersjach językowych.

FOT. KRZYSZTOF KUCCZYK

ZAKRES TEMATYCZNY

Na platformie EPAL można znaleźć wiele inspirujących artykułów, w których praktycy podpowiadają, jak motywować dorosłych do uczenia się i jak projektować dobre działania edukacyjne dla tej grupy. Prezentują też metody szkoleniowe, narzędzia, nowe technologie. Użytkownicy platformy mogą zapoznać się z takimi zagadnieniami jak: mentoring, tutoring, programy rozwojowe, ewaluacja projektów szkoleniowych, grywalizacja, storytelling, superwizja czy wirtualna rzeczywistość.

Autorzy testów dzielą się swoimi doświadczeniami dotyczącymi edukacji językowej, kulturowej (działania edukacyjne dla dorosłych w bibliotekach, instytucjach kultury, muzeach), obywatelskiej (w tym na temat przeciwdziałania dyskryminacji) czy edukacji osób z grup defaworyzowanych (seniorów, migrantów, niepełnosprawnych, osadzonych w zakładach karnych czy przedwcześnie kończących naukę). Ważnymi tematami poruszonymi na platformie są: włączenie społeczne, umiejętności podstawowe oraz doradztwo zawodowe i edukacyjne.

KRAJOWE BIURO EPAL

Głównym zadaniem biura jest promocja platformy wśród polskich specjalistów zajmujących się edukacją dorosłych. Ponadto pracownicy biura służą pomocą przy

publikacji artykułów i materiałów, organizują spotkania dla zarejestrowanych użytkowników, prezentują EPALE na wydarzeniach skupiających osoby uczące dorosłych, opracowują zasoby merytoryczne na platformę oraz zachęcają użytkowników do umieszczania na niej materiałów.

EPALE W ROKU 2018

Zarejestrowani użytkownicy platformy mogą uczestniczyć w bezpłatnych wydarzeniach organizowanych przez Krajowe Biuro EPALE. W 2018 r. odbyły się cztery seminaria tematyczne dla instytucji kultury, działów HR odpowiedzialnych za rozwój pracowników, szkoleniowców oraz pracowników bibliotek. Uczestniczyło w nich łącznie blisko 300 osób. Przeprowadzono również siedem webinarium na temat kluczowych zagadnień dotyczących edukacji dorosłych: europejskiej polityki uczenia się dorosłych, Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, całonocnego doradztwa zawodowego, poprawy kompetencji cyfrowych i językowych. Nagrania z webinarium dostępne są na platformie EPALE.

Największym wydarzeniem promującym EPALE było **III Forum Edukacji Dorosłych**, zorganizowane 21 listopada 2018 r. w Warszawie pod patronatem Ministerstwa Edukacji Naukowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W spotkaniu wzięli udział badacze, praktycy i specjaliści z zakresu edukacji dorosłych. W czasie wydarzenia omówiono zagadnienia dotyczące uczenia się osób dorosłych w ramach edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej. Zaproszeni goście zaprezentowali też innowacyjne metody i sprawdzone w praktyce działania na rzecz zwiększania udziału dorosłych w edukacji, w tym poprzez aktywizację i zaangażowanie osób o niskich kompetencjach.

EPALE W 2018 R.

16 ambasadorów EPALE; **3045** zarejestrowanych użytkowników;
39 prezentacji promujących EPALE podczas wydarzeń poświęconych edukacji dorosłych; **330** nowych artykułów na blogu;
78 opublikowanych newsów; **164** ogłoszenia o wydarzeniach;
166 materiałów umieszczonych w bibliotece

ROZMOWY, DYSKUSJE, KOMENTARZE

EPALE to otwarta społeczność umożliwiająca nawiązywanie kontaktów z profesjonalistami, praktykami i wolontariuszami z dziedziny uczenia się dorosłych w całej Europie. Zarejestrowani użytkownicy mogą komentować treści, publikować własne lub dołączyć do grup dyskusyjnych skupionych wokół wybranego tematu. Obecnie na EPALE funkcjonuje sześć takich grup w języku polskim:

- Pogromcy mitów rozwojowych;
- HR Lab;
- Ewaluacja zorientowana na użyteczność;
- Jak robić e-learning, webinaria i efektywnie szkolić przez internet?;
- Edukacja w działaniu;
- Laboratorium inspiracji andragogicznych.

Uczestnicy warsztatów podczas III Forum Edukacji Dorosłych. Warszawa, listopad 2018 r. FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

Społeczności często moderowane są przez ambasadorów EPALE. Użytkownicy mogą skonsultować się z ekspertami w danej dziedzinie, zadać dodatkowe pytanie, wyjaśnić wątpliwości, zaproponować nowy wątek do dyskusji.

EPALE I ERASMUS+

Z EPALE korzystają również beneficjenci programu Erasmus+, którzy na tej platformie mogą znaleźć partnerów do projektów międzynarodowych. Platformę można też wykorzystać jako narzędzie upowszechniania rezultatów projektów, źródło inspiracji i dobrych praktyk czy bazę wiedzy o polityce Unii Europejskiej w zakresie edukacji dorosłych.

Ciekawym narzędziem jest [kalendarz wydarzeń EPALE](#). Umożliwia on znalezienie odpowiedniego kursu, szkolenia lub konferencji, z których można skorzystać w ramach projektu Akcji 1. programu Erasmus+ Edukacja dorosłych. EPALE ułatwia także promowanie organizowanych wydarzeń (np. takich, które są częścią projektu), nawiązanie kontaktów i dyskusji z osobami z branży oraz prezentację swojej instytucji na forum międzynarodowym.

W drodze po kwalifikacje

Celem działania Zespołu Ekspertów ECVET jest popularyzowanie informacji na temat Europejskiego systemu akumulowania i przenoszenia osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET). Ułatwia on obywatelom państw europejskich zdobywanie kwalifikacji zawodowych, wspierając mobilność oraz proces uczenia się przez całe życie

Zespół Ekspertów ECVET działa w Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji od 2012 r. W 2018 r. jego prace koncentrowały się na usługach doradczych dla beneficjentów programu Erasmus+ realizujących projekty mobilności edukacyjnej, a także na propagowaniu systemu m.in. wśród pracodawców oraz przedstawicieli edukacji zawodowej i szkolnictwa wyższego.

DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA

Podstawową formą wsparcia beneficjentów Akcji 1. sektora Kształcenie i szkolenia zawodowe w 2018 r. były warsztaty dotyczące organizacji mobilności z wykorzystaniem założeń ECVET (Warszawa, kwiecień i listopad). Ich uczestnicy opracowali przykładowe efekty uczenia się dla wybranych branż, a także sposoby ich weryfikacji i metody uznawania osiągnięć. Uczestnicy projektów Erasmusa+ mogli również skorzystać z nowego narzędzia – webinarium ECVET, po raz pierwszy zorganizowanego w grudniu. W ramach działań doradczych powstała publikacja *Efekty uczenia się i ich weryfikacja w projektach mobilności edukacyjnej. Katalog przykładów*. Eksperti ECVET prowadzili również indywidualne doradztwo podczas wizyt w placówkach kształcenia zawodowego, konsultacje telefoniczne i e-mailowe. Udzielali także konsultacji w punktach informacyjnych w trakcie wydarzeń organizowanych przez Narodową Agencję Programu Erasmus+.

FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

DZIAŁALNOŚĆ PROMOCYJNO-INFORMACYJNA

ECVET promowano głównie wśród instytucji zainteresowanych poprawą jakości systemu kształcenia i kwestią jego ściślejszego dopasowania do potrzeb rynku pracy. Największymi wydarzeniami informacyjnymi były dwie konferencje zorganizowane w trakcie III Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych (ETUZ). Inauguracja krajowych obchodów miała miejsce 5 listopada 2018 r. w Warszawie i zgromadziła blisko 300 uczestników. Podczas tego wydarzenia odbyła się debata z udziałem ekspertów ECVET na temat kształcenia umiejętności zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami gospodarki. Druga ogólnopolska konferencja – „Razem osiągniemy więcej” – miała miejsce w Szczecinie (6–7 listopada 2018 r.) i zgromadziła 230 osób. Wydarzeniu towarzyszyły przeznaczone dla przedsiębiorców, dyrektorów oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych warsztaty, dotyczące zmian wprowadzanych w systemie szkolnictwa branżowego i nowej roli pracodawców, a także możliwości oferowanych przez system ECVET.

Informacje na temat ECVET były również upowszechniane w trakcie 30 spotkań o charakterze lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim, w tym podczas dni informacyjnych programu Erasmus+ (Warszawa, Wrocław), konferencji regionalnych Erasmus+ gromadzących przedstawicieli szkół branżowych, centrów kształcenia ustawicznego i państwowych wyższych szkół zawodowych (Grudziądz, Szczecin, Wałbrzych, Bolesławiec, Białystok), seminariów branżowych Ośrodka Rozwoju Edu-

kacji (Poznań, Kraków, Warszawa), wydarzeń adresowanych do doradców zawodowych (Olsztyn, Kraków) oraz konferencji z udziałem pracodawców (Szczecin, Piła, Gorzów Wielkopolski, Myślenice).

Narodowa Agencja Programu Erasmus+ promowała działania ECVET za pośrednictwem strony internetowej (www.ekspertecvet.org.pl), na której znaleźć można bieżące informacje o pracy ekspertów, materiały szkoleniowe, elektroniczne publikacje ułatwiające realizację projektów mobilności oraz linki do stron dotyczących ECVET. System był również promowany na platformie EPALE.

Obchody Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych, Warszawa, listopad 2018 r.
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

PRACE KONCEPCYJNE

W 2018 r. opracowane zostały rekomendacje do projektu Ustawy – Prawo oświatowe oraz propozycje zaangażowania ekspertów ECVET w prace na rzecz podnoszenia jakości szkolnictwa branżowego. Ponadto, we współpracy z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, eksperci ECVET przygotowali projekt badania dotyczącego walidacji efektów uczenia się przy rekrutacji na studia. Wyniki tych prac zostaną wydane w formie raportu w 2019 r. Podjęto także kwestię wykorzystania systemu ECVET na studiach o profilu praktycznym.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSTYTUCJAMI

Konsultacje z polskimi ekspertami i praktykami stosującymi system ECVET prowadzone są przede wszystkim w trakcie spotkań roboczych. W 2018 r. nawiązana została współpraca z Punktem Kontaktowym ds. Polskiej i Europejskiej Ramy Kwalifikacji oraz z siecią Eurodoradztwo Polska. Zespół Ekspertów ściśle współpracował

z Krajowym Centrum Europass przy organizowaniu warsztatów dla beneficjentów programu Erasmus+.

Działania ECVET były promowane także w czasie wizyt studyjnych zagranicznych gości (z Azerbejdżanu, Estonii i Brazylii) w Warszawie.

230
osób

wzięło udział w konferencji „**Razem osiągniemy więcej**”, podczas której promowano Europejski system akumulowania i przenoszenia osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET)

Przedstawiciele zespołu ECVET uczestniczyli w 2018 r. w wielu wydarzeniach zagranicznych, m.in. w:

- seminarium dyskusyjnym pt. „How international mobility practices using the learning outcomes approach can be applied to domestic/national apprenticeships” (Budapeszt), którego celem była wymiana doświadczeń dotyczących działań krajowych Zespołów Ekspertów ECVET i problemów związanych z realizacją projektów mobilności z uwzględnieniem założeń ECVET w poszczególnych krajach,
- forum ECVET pt. „Using ECVET for long-duration mobility” (Sofia), w trakcie którego odbyła się dyskusja na temat możliwości wykorzystania i rozwoju systemu ECVET na rzecz projektów mobilności długoterminowej w ramach programu Erasmus+,
- seminarium dyskusyjnym pt. „PLA on ECVET, NQF and Upskilling” (Glasgow), którego celem było zbadanie możliwości wykorzystania ECVET na trzech etapach ścieżek poprawy umiejętności,
- spotkaniu Europejskiej Sieci ECVET (Saloniki), w trakcie którego omówiono europejskie inicjatywy i strategie dotyczące ECVET, stan wdrażania systemu na szczeblach unijnym i krajowym oraz plan działań na lata 2018–2019.

Partnerstwo z dorobkiem

W październiku 2018 r. minęło 15 lat od czasu utworzenia przez Komisję Europejską Centrum Współpracy z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu SALTO. Centrum promuje edukację pozaformalną i wspiera międzynarodową współpracę młodzieży w ramach programów UE z krajami Partnerstwa Wschodniego

SALTO EECA należy do sieci sześciu centrów SALTO YOUTH działających w różnych krajach unijnych. Wspólnym celem tych placówek jest zwiększenie jakości projektów młodzieżowych, a także wspieranie narodowych agencji programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności. Centra nie przyznają grantów – koncentrują się na działaniach informacyjnych i szkoleniowych.

Główne zadania SALTO EECA w Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji to:

- wspieranie międzynarodowej mobilności edukacyjnej młodzieży i pracowników młodzieżowych oraz zwiększenie jakości projektów w sektorze Młodzież programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności w krajach Partnerstwa Wschodniego i w Rosji,
- promocja programów: Erasmus+ Młodzież i Europejski Korpus Solidarności, wspieranie współpracy między organizacjami z krajów programu a organizacjami z państw Partnerstwa Wschodniego i Rosji,
- rozwój edukacji pozaformalnej w sektorze młodzieżowym w krajach Partnerstwa Wschodniego i w Rosji (poprzez organizację szkoleń i seminariów).

FOT. ARCHIWUM SALTO EECA

EUROPEJSKI KORPUS SOLIDARNOŚCI OTWARTY NA WSCHÓD!

W sierpniu 2018 r. rozpoczął funkcjonowanie Europejski Korpus Solidarności (EKS), otwarty także dla młodzieży i organizacji z krajów partnerskich sąsiadujących z Unią Europejską. W związku z tym Centrum SALTO EECA zorganizowało w krajach Partnerstwa Wschodniego oraz w Rosji wiele imprez inauguracyjnych nowego programu, połączonych ze spotkaniami z lokalnymi koordynatorami projektów wolontariackich. Zespół akredytatorów SALTO EECA przyznał pierwsze Znaki Jakości EKS organizacjom z regionu, starającym się o możliwość goszczenia lub wysyłania wolontariuszy w ramach nowego programu.

Wolontariusze rozpoczynający realizację projektów mieli możliwość skorzystania ze szkolenia „po przyjeździe”, natomiast ci, którzy zostają w krajach goszczących dłużej niż pół roku, mogli wziąć udział w szkoleniach ewaluacji śródkresowej. W 2018 r. Centrum SALTO EECA zorganizowało osiem szkoleń „po przyjeździe” dla 146 wolontariuszy, 10 dotyczących ewaluacji śródkresowej dla 139 uczestników (cztery w Europie Wschodniej, cztery na Kaukazie i dwa w Rosji) oraz trzy spotkania ewaluacyjne dla byłych wolontariuszy (wzięło w nich udział 57 osób).

Pracownicy Centrum przygotowali także szkolenia, których celem był rozwój kompetencji kadry pracującej z młodzieżą z krajów Partnerstwa Wschodniego i z Rosji oraz warsztaty dla koordynatorów projektów wolontariatu (we wszystkich partnerskich krajach regionu), które zgromadziły ogółem ponad 110 osób.

Wizyta studyjna
FOT. ARCHIWUM SALTO
EECA

WIZYTY STUDYJNE

SALTO EECA współorganizowało w 2018 r. trzy wizyty studyjne.

- Wizyta „Kopā – Ūheskoos – Yhdessä – Вместе: Study Visit on Inclusion Practices” odbyła się w styczniu w ramach realizacji długoterminowej strategii na rzecz włączania młodzieży z mniejszymi szansami. Uczestnicy wyjazdu mieli okazję odwiedzić różnego typu instytucje i organizacje pracujące z wykluczonymi grupami młodzieży (m.in. z osobami z niepełnosprawnościami, osobami z mniejszości etnicznych czy językowych, grupami LGBT) w trzech krajach – na Łotwie, w Estonii i w Finlandii,
- Wizyta „Youth Work in Rural Areas”, przygotowana wspólnie z Narodowymi Agencjami Erasmus+ z Polski i Finlandii, odbyła się w Mołdawii. Jej uczestnicy mieli okazję poznać sposób funkcjonowania organizacji młodzieżowych i pracujących z młodzieżą z terenów wiejskich. Cel wizyty studyjnej nie został wybrany przypadkowo – Mołdawia jest jednym z najmniej zurbanizowanych krajów w Europie,
- Wizyta studyjna w Rosji była przygotowywana przez wiele lat i wreszcie doszła do skutku! Udało się ją zrealizować dzięki współpracy z Ministerstwem Rozwoju Gospodarczego Republiki Karaczajo-Czerkiesja. Odbyła się ona pod hasłem „Przedsiębiorczość społeczna i inicjatywy młodzieżowe na Kaukazie Północnym” i była pierwszym przedsięwzięciem SALTO EECA zorganizowanym w tym regionie Rosji, znanym z różnorodności kulturowej, religijnej i etnicznej. Uczestnicy wizyty mogli zapoznać się ze specyfiką funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych zajmujących się pracą z młodzieżą.

PROMOCJA PROGRAMÓW ERASMUS+ MŁODZIEŻ I EUROPEJSKI KORPUS SOLIDARNOŚCI

W 2018 r. w krajach Partnerstwa Wschodniego i w Rosji kontynuowała swoją pracę Sieć Centrów Informacyjnych, wspierająca promocję i jakość projektów w ramach obu europejskich programów młodzieżowych. W 2018 r. centra zorganizowały 143 różnego rodzaju wydarzenia (konferencje prasowe, warsztaty informacyjne i prezentacje, seminaria dla lokalnych multiplikatorów, szkolenia itp.), członkowie sieci udzielili ponad 700 konsultacji, a strony poszczególnych centrów na Facebooku wzbogaciły się o prawie tysiąc wpisów, w tym o 43 filmy.

Na stronie internetowej SALTO funkcjonuje dział dotyczący Centrów Informacyjnych, w którym można znaleźć m.in. kalendarz ich pracy, prezentacje oraz dane kontaktowe (salto-youth.net/infocentres). Przegląd funkcjonowania obu europejskich programów młodzieżowych w regionie zaprezentowano w publikacji *Zoom East 2018*, przygotowanej we współpracy ze wszystkimi Centrami Informacyjnymi (wersja elektroniczna: salto-youth.net/ZoomEast2018).

ONLINE LEARNING

Jednym z najważniejszych zadań centrum jest wspieranie zdobywania wiedzy przy użyciu narzędzi informatycznych. Zarządza ono platformą HOP umożliwiającą uczenie się na odległość (HOP.salto-youth.net), gromadzi i dzieli się treściami dotyczącymi e-learningu poprzez Facebook (fb.com/HOPplatform) oraz koordynuje grupę roboczą w tym temacie, w ramach obu europejskich programów młodzieżowych (salto-youth.net/HOPabout).

» W 2018 r. **Centra Infomacyjne** działające w krajach Partnerstwa Wschodniego i w Rosji zorganizowały **143 różnego rodzaju wydarzenia** – m.in. konferencje prasowe, warsztaty informacyjne i prezentacje, seminaria dla lokalnych multiplikatorów i szkolenia

Innym proponowanym modelem uczenia się online jest koncepcja edukacji poprzez przygody, przygotowana w 2018 r. na podstawie sześcioletniego doświadczenia SALTO EECA w prowadzeniu seminariów dla koordynatorów Wolontariatu Europejskiego (salto-youth.net/AdventureEducation).

INTERNET I MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

Oprócz udostępniania internetowych narzędzi edukacyjnych oraz zasobów informacyjnych dotyczących projektów młodzieżowych na portalu (salto-youth.net/eeca), SALTO EECA jest również aktywne w mediach społecznościowych: na Facebooku (fb.com/saltoeeca), w serwisach YouTube (salto-youth.net/EECAyoutube) i Flickr (flickr.com/EVSevents) oraz na Instagramie (instagram.com/saltoeeca).

Chcesz się sprawdzić? Daj coś z siebie

Grupa zapaleńców z Portugalii, Rumunii i Armenii pływała po rzekach na Podkarpaciu i liczyła okazy zagrożonych gatunków zwierząt i roślin. Wolontariuszka z Rosji zajmowała się dziećmi z autyzmem, a młody Niemiec pracował w białostockim ośrodku dziennego pobytu dla seniorów. Realizacja tych działań jest możliwa dzięki nowemu programowi Komisji Europejskiej

Od lat rośnie liczba młodych ludzi z całej Europy, którzy przyjeżdżają do Polski, by pracować jako wolontariusze. Tylko w 2018 r. ponad 500 osób zdecydowało, że to właśnie w kraju nad Wisłą chce podzielić się tym, czym się interesuje, poznać miejscową kulturę, zdobyć nowe doświadczenia zawodowe, a przede wszystkim pracować na rzecz innych. Europejski Korpus Solidarności to umożliwia. Program pozwala również na wyjazd młodym Polakom. Dzięki EKS osoby w wieku od 18 do 30 lat mają szansę wyjechać do wybranego kraju w Europie – w 2018 r. z tej możliwości skorzystało prawie 400 chętnych.

Co łączy młodych ludzi działających w Polsce i w Europie? Odpowiedź jest prosta – solidarność. Każdy inaczej definiuje to pojęcie, wszystkich jednak łączy chęć pracy na rzecz innych ludzi. Z solidarnością najczęściej wiążą się takie wyrażenia, jak: „wolontariat”, „działanie”, „aktywny udział z życia społeczności”, „jedność” i „wymiana zainteresowań”. – Przerwałam studia, potrzebowałam oddechu, miałam poczucie, że w codzienności gubię chęć pomagania. Zdecydowałam się wyjechać do Gruzji i pracować w fundacji edukacyjnej. Uczylam dzieci metodami pozaformalnymi – zdobywały one wiedzę przez zabawę. W moim przypadku solidarność oznaczała wyrównywanie szans wśród najmłodszych – wspomina Martyna, wolontariuszka z Poznania.

Europejski Korpus Solidarności od 2018 r. funkcjonuje równolegle do programu Erasmus+. Realizację swoich projektów rozpoczęło już blisko 6 tys. osób z całej Europy. W bazie EKS zarejestrowało się ponad 60 tys. młodych ludzi, którzy gotowi

FOT. KRZYSZTOF KARPINSKI

są podjąć wyzwanie i zaangażować się w pracę na rzecz społeczności w różnych krajach Starego Kontynentu.

EUROPEJSKI KORPUS SOLIDARNOŚCI W POLSCE

Inauguracja programu w Polsce odbyła się 30 października 2018 r. w Warszawie i od tego momentu zainteresowanie tą inicjatywą stale rośnie. Europejski Korpus Solidarności zbudowany jest z trzech typów zróżnicowanych działań. Najważniejszy z nich to Projekty Wolontariatu, które ze względu na społeczny zasięg i niezwykłą popularność zostały wyodrębnione z sektora Młodzież w programie Erasmus+. Pozostałe to: projekty staży i miejsc pracy (umożliwiające rozwój zawodowy) oraz Projekty Solidarności (przeznaczone dla aktywistów, chcących wspierać lokalną społeczność).

JAK TO DZIAŁA?

Europejski Korpus Solidarności to program stworzony dla młodych osób, które chciałyby spróbować swoich sił w pracy na rzecz innych. Miejsce działań mogą wybrać samodzielnie, podobnie jak rodzaj pracy, którą chcą wykonywać. Możliwości jest bardzo wiele: od pracy z dziećmi i młodzieżą, przez działania proekologiczne,

Inauguracja Europejskiego Korpusu Solidarności – wystąpienie inspiracyjne Kamili Sultanovej, ekspertki ds. zaangażowania młodzieży
FOT. KRZYSZTOF KARPIŃSKI

współpracę z fundacjami opiekującymi się zwierzętami, aż do projektów na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Uczestnicy programu nie ponoszą żadnych kosztów, a udział w projektach kończą wzbogaceni o doświadczenia międzykulturowe, nowe umiejętności, kompetencje, a także przyjaźnie na całe życie.

Program daje też możliwość działania w Polsce. – Bałem się wyjechać za granicę, nie czułem się swobodnie, używając języka angielskiego. Miałem poczucie, że zbyt mało dzieje się w mojej okolicy. Brakowało mi międzypokoleniowej współpracy – zawsze ceniłem sobie doświadczenie osób starszych. Pomyślałem: „Projekty Solidarności to jest to!”. Razem z przyjaciółmi i we współpracy z miejską biblioteką raz w miesiącu organizujemy warsztaty tematyczne, które prowadzą wspólnie międzypokoleniowe tandemy – opowiada Michał ze Szczecina. W 2018 r. na udział w Projektach Solidarności, realizowanych na rzecz społeczności lokalnych, zdecydowało się ponad 70 osób.

Młodzi ludzie, którzy planują swoją karierę zawodową, mogą w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności skorzystać z projektów Staże i miejsca pracy. By wziąć w nich udział, nie trzeba kończyć studiów, wykazywać się doświadczeniem czy odpowiednimi kompetencjami. Każdy zainteresowany może podjąć pracę w instytucji związanej z sektorem solidarnościowym (np. w organizacji pozarządowej w Polsce lub w innym państwie Unii Europejskiej). Ten rodzaj przedsięwzięć może być doskonałym sposobem na sprawdzenie się w pracy tuż po ukończeniu szkoły średniej lub szansą na pierwsze kroki w karierze zawodowej po zdobyciu dyplomu uczelni.

Europejski Korpus Solidarności został stworzony z myślą o młodych ludziach – zarówno tych, którzy już aktywnie pracują na rzecz innych, jak i tych, którzy szukają miejsca, gdzie mogliby zacząć działać. Możliwości jest tyle, ile pomysłów.

Strona internetowa Europejskiego Korpusu Solidarności: eks.org.pl.
Dołącz do Korpusu! Bazę znajdziesz pod adresem:
europa.eu/youth/solidarity_pl

By wiedzieć więcej

TCA (Transnational Cooperation Activities) to międzynarodowe szkolenia i seminaria, organizowane dzięki współpracy narodowych agencji programu Erasmus+. Celem spotkań jest podniesienie kompetencji uczestników i wyższa jakość projektów

W 2018 r. Polska Narodowa Agencja Programu Erasmus+ była zaangażowana w siedem projektów goszczących TCA oraz rozpatrzyła 4985 wniosków o dofinansowanie udziału w szkoleniach, seminariach i konferencjach ze wszystkich sektorów Erasmus+. Wsparcia udzielono 1681 osobom.

W roku 2018 liczba wyjazdów była wyższa niż rok wcześniej. Stało się to możliwe dzięki zapewnieniu odpowiedniego finansowania przy jednocześnie znacznie zwiększonym zainteresowaniu aplikujących osób.

W 2018 r. zrealizowano większość działań goszczących planowanych w budżecie 2018/19. Kontynuowana jest także współpraca międzysektorowa podczas seminariów TCA, zwłaszcza w przypadku wydarzeń takich jak „Career Path”, „Evidence based policy in Erasmus+ II” czy „Quality matters”.

Do najważniejszych wydarzeń z zakresu TCA w 2018 r. należały: seminarium poświęcone innowacyjnym metodom nauczania w szkolnictwie wyższym (26–28 września, Łódź) oraz XIII Forum Ekonomiczne Młodych Liderów (3–7 września, Nowy Sącz i Krynica). W tym ostatnim wydarzeniu wzięło udział prawie 300 uczestników.

Uczestnicy seminarium TCA „Career path”, Warszawa, czerwiec 2018 r.
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

FOT. LUKA LUKASIAK

Działania wspierające

Promocja, komunikacja i upowszechnianie rezultatów projektów

25 lat doświadczenia, sukcesów, rozwoju

Rok 2018 dla Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji był szczególny – instytucja świętowała ćwierćwiecze swojej działalności. Krajowe i regionalne wydarzenia informacyjne i promocyjne organizowane były ze szczególnym rozmachem. Fundacja tradycyjnie też była aktywna w serwisach społecznościowych oraz rozwijała współpracę z mediami

Przygotowywanie beneficjentów do pierwszego w 2018 r. konkursu wniosków Fundacja rozpoczęła od organizacji V edycji **Ogólnopolskiego Dnia Informacyjnego Programu Erasmus+** (10 stycznia, Warszawa). Jest to jedno z największych wydarzeń promujących to unijne przedsięwzięcie oraz inne inicjatywy zarządzane przez FRSE. W spotkaniu na PGE Narodowym wzięło udział prawie 1200 osób.

Aby dotrzeć do nowych szkół i instytucji oraz zaktywizować do współpracy lokalnych decydentów Fundacja – wspólnie z Ministerstwem Edukacji Narodowej – zorganizowała również **Kongres Powiatów „Dobry zawód”** (6 kwietnia, Wrocław). Jego celem było zaprezentowanie możliwości programu Erasmus+ oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), finansującego m.in. projekty edukacji zawodowej. Uczestnicy kongresu mieli okazję poznać pełną ofertę FRSE oraz przeanalizować dobre praktyki z zakresu edukacji zawodowej, m.in. przykłady współpracy szkół i przedsiębiorców z całej Polski.

Fundacja jak co roku inicjowała również wydarzenia o charakterze naukowym. Zespół sektora Edukacja szkolna zorganizował w dniach 21–22 maja ogólnopolską konferencję **„Szkoła w świecie zmian i nowych technologii”**. Była to znakomita okazja do podjęcia głębszej refleksji nad zmianami dokonującymi się we współczesnej edukacji i wyzwaniem stojącymi przed szkołami w kontekście wielokulturowości, nowoczesnych metod nauczania i nowych technologii, ale także coraz silniej wybrzmiewających postulatów pedagogiki twórczości czy aspektów związanych ze znaczeniem inteligencji emocjonalnej wśród uczniów i nauczycieli.

FOT. KRZYSZTOF KARPINSKI

W konferencji wzięło udział 120 osób z całej Polski, w tym znakomici przedstawiciele świata nauki i decydenci zajmujący się oświatą. Panel ekspercki oraz równoległe sesje tematyczne stworzyły możliwość dyskusji o kierunkach rozwoju współczesnej szkoły.

Jednym z największych wydarzeń realizowanych w ramach 25-lecia Fundacji był **I Kongres Rozwoju Systemu Edukacji** (8 września, Warszawa), w którym wzięło udział ponad 800 osób. Była to okazja do dyskusji na temat wykorzystywania środków unijnych i innych funduszy zewnętrznych w rozwoju polskiej edukacji. W trakcie wydarzenia FRSE zaprezentowała wystawę *25 lat rozwoju, doświadczenia, sukcesów*, podsumowującą wkład Fundacji w modernizowanie polskiego szkolnictwa. Więcej o kongresie na s. 107.

800
osób

wzięło udział w zorganizowanym w Warszawie **I Kongresie Rozwoju Systemu Edukacji**. Podczas spotkania zaprezentowano wystawę podsumowującą 25-letni wkład FRSE w modernizowanie polskiego szkolnictwa

Świętując 25-lecie, FRSE po raz drugi zorganizowała też **Bieg Erasmusa+** (29 września, Warszawa). Wydarzenie to zrealizowano we współpracy z Ministerstwem Sportu i Turystyki w ramach Europejskiej nocy Sportu. Bieg odbył się na

plącie PGE Stadionu Narodowego. Na starcie zmagani stanęło ponad 400 sportowców amatorów, a w całym wydarzeniu wzięło udział prawie 800 osób (szczegóły na s. 108).

Istotnym momentem była również inauguracja działalności **Europejskiego Korpusu Solidarności** (EKS) – nowego programu Komisji Europejskiej wspierającego wyjazdy na wolontariat i staże. 30 października do Zamku Ujazdowskiego w Warszawie zjechało 250 gości, reprezentujących ponad 150 instytucji. Wśród uczestników spotkania byli specjaliści, przedstawiciele władz krajowych i europejskich, działacze społeczni, młodzież oraz specjaliści z sektora pozarządowego i z biznesu. Słowem kluczem była „solidarność” – to o niej głównie rozmawiano. Dyskusje panelowe dotyczyły sposobów zdefiniowania tego pojęcia w kontekście możliwości, które EKS stwarza młodzieży. Zabrać głos mógł każdy. Uczestnicy wspólnie zastanawiali się, jakie działania podejmować, kogo w nie angażować i które grupy społeczne potrzebują szczególnego wsparcia.

Wśród innych wydarzeń organizowanych przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ w Polsce należy wyróżnić **Tydzień Umiejętności Zawodowych**, realizowany w 2018 r. pod hasłem #odkryjswojtalent (5 listopada, Warszawa). W trakcie paneli dyskusyjnych eksperci poruszali kwestie rozwijania wśród pracowników umiejętności istotnych dla gospodarki oraz diagnozowania zapotrzebowania na poszczególne kompetencje zawodowe. Ważnym elementem spotkania było uroczyste wręczenie nagród ogólnopolskiego konkursu „Nauczyciel z POWER-em”. Wyróżniono w nim nauczycieli, którzy wyjeżdżali za granicę w ramach programów Erasmus+ i PO WER.

Innym wartym odnotowania wydarzeniem było **III Forum Edukacji Dorosłych** (21 listopada, Warszawa), które zgromadziło ponad 330 użytkowników Elektronicznej platformy na rzecz uczenia się dorosłych w Europie (EPALE – ec.europa.eu/epale/pl). Uczestnicy wysłuchali wielu wykładów, poznali zwycięzców konkursu „Kulisy pracy trenera” i uczestniczyli w wybranych ścieżkach panelowych, podczas których doświadczeniem i pasją podzieliło się ponad 20 ekspertów.

Rok obchodów 25-lecia Fundacji zakończyła uroczysta **gala wręczenia nagród edukacyjnych EDUinspiracje** (5 grudnia, Warszawa), podczas której uhonorowano laureatów konkursów EDUinspiracje, EDUinspirator i EDUinspiracje Media. (szczegółowe informacje na s. 110).

” Rok obchodów 25-lecia Fundacji zakończyła uroczysta **gala wręczenia nagród edukacyjnych EDUinspiracje**. Pełna lista laureatów konkursu dostępna jest na stronie www.eduinspiracje.org.pl.

Rok 2018 upłynął również pod znakiem współpracy Narodowej Agencji Programu Erasmus+ w Polsce z innymi instytucjami i organizacjami, wraz z którymi organizowane były takie wydarzenia, jak: Forum Ekonomiczne Młodych Liderów (w porozumieniu z Europejskim Domem Spotkań Fundacją Nowy Staw, 3–8 września, Nowy Sącz, Krynica), Akademia Liderów (we współpracy z Fundacją Świętego Mikołaja) czy Kongres 590 (15–16 listopada, Jasionka). W trakcie tego ostatniego wydarzenia zaprezentowano m.in. „Badanie współpracy firm z placówkami edukacyjnymi”, zrealizowane przez FRSE oraz Fundację Kronenberga. Warto również wspomnieć o współpracy z Fundacją Edukacyjną „Perspektywy” przy realizacji wydarzenia „Perspektywy Women in Tech Summit 2018” (27–28 listopada, Warszawa).

O kompetencjach i rozwoju programu po 2020 r.

Kongres Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa, 8 września 2018 r.

Gościem specjalnym wydarzenia była Sylwia Sitka z Dyrekcji ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury Komisji Europejskiej, która przedstawiła plany budżetowe Unii dotyczące programów edukacyjnych i młodzieżowych. Z propozycji rozporządzenia przedstawionej przez Komisję Europejską wynika, że w latach 2021–2027 budżet Erasmusa+ może zostać podwojony i sięgnąć 30 mld euro. Oznacza to, że na zagraniczne studia, staże i wymiany edukacyjne będzie mogło wyjechać aż 12 mln Europejczyków. – Inwestowanie w młodych ludzi i integrację społeczeństw politycy Unii uznali po prostu za priorytet – mówiła Sitka.

Dyrektor generalny FRSE dr Paweł Poszytek otwiera I Kongres Rozwoju Systemu Edukacji. Warszawa, wrzesień 2018 r. FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

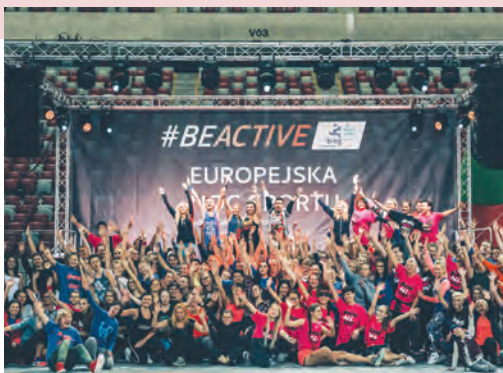
Uczestników Kongresu interesowała jednak nie tylko przyszłość programu Erasmus+. Najwięcej miejsca poświęcono temu, jaka powinna być edukacja formalna i kompetencje nauczycieli, by absolwenci szkół mieli pożądaną przez pracodawców kompetencje i potrafili szybko nabywać nowych. Na ten temat mówili m.in. twórcy koncepcji i programu spotkania: prof. Stefan M. Kwiatkowski, rektor Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie, oraz dyrektor FRSE dr Paweł Poszytek. Głos zabrali również: b. szefowa Dyrekcji ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury KE Martine Reicherts oraz dr Aleksandra Przegalińska, wybitna badaczka z Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie i Massachusetts Institute of Technology (MIT). Gościem specjalnym Kongresu Rozwoju Systemu Edukacji była minister edukacji narodowej Anna Zalewska.

Sztafety po zdrowie

Bieg z Erasmusem, 29 września 2018 r.

Do sztafetowych zmagani przystąpiły czteroosobowe zespoły (również z zagranicy), które pokonały 25 okrążeń, czyli dystans ok. 8,5 km. Przy organizacji wydarzenia pracowało wielu wolontariuszy, a okazją do jego zorganizowania była Europejska Noc Sportu oraz inicjatywa #BeActiveNight.

Organizatorzy nie zapomnieli o najmłodszych – w strefie malucha rodzice mogli zostawić małych widzów pod czujnym okiem animatorów, a pociechy, które miały ochotę na rywalizację, mogły wziąć udział w biegach w kilku kategoriach wiekowych. Dochód z opłat startowych został przeznaczony na wsparcie innowacyjnego projektu WalkCamp Fundacji Jaśka Meli „Poza Horyzonty”, skierowanego do osób po amputacjach. Współorganizatorem Biegu Erasmusa+ było Ministerstwo Sportu i Turystyki.

Bieg Erasmusa+ na PGE Stadionie Narodowym był tematem rozmów m.in. w studiu TVP
FOT. TVP,
KRZYSZTOF
KARPIŃSKI

WYDARZENIA REGIONALNE

Jednym z najważniejszych działań w programie Erasmus+ i nie tylko, jest docieranie z ofertą do jak najmniejszych miejscowości, tak aby pozyskiwać nowych wnioskodawców i promować rezultaty programu w całej Polsce. W 2018 r. Narodowa Agencja zorganizowała pięć konferencji regionalnych, w których uczestniczyło 558 osób. Celem tych spotkań były promocja i wdrażanie programu Erasmus+, a także wspieranie rozwoju edukacji zawodowej. Konferencje pozwoliły FRSE dotrzeć do potencjalnych nowych beneficjentów – 2/3 uczestników spotkań wcześniej nie realizowało bowiem projektów w programie.

» Od maja do końca grudnia 2018 r. **Regionalne Punkty Informacyjne zorganizowały 38 wydarzeń, w których udział wzięło prawie 2100 osób.** Podczas dyżurów udzielono informacji 408 osobom

W 2018 r. Fundacja powołała również Regionalne Punkty Informacyjne (RPI). Ich głównym zadaniem była organizacja spotkań oraz obsługa osób zainteresowanych Erasmusem+ i innymi programami realizowanymi przez Fundację. W siedzibie FRSE uruchomiono również czynny w każdy czwartek Centralny Punkt Informacyjny, w którym porad udzielają specjaliści Narodowej Agencji.

Mobilne Centrum Edukacyjne

Mobilne Centrum Edukacyjne (MCE) to specjalna naczepa, w której stworzono innowacyjną przestrzeń dla osób zainteresowanych edukacyjnymi programami europejskimi i najnowszymi technologiami. W trakcie zajęć prowadzonych w MCE przez ekspertów programów Erasmus+ i eTwinning można zanurzyć się w świecie wirtualnej nauki, odkryć tajniki robotyki lub nauczyć się podstaw programowania. W Centrum można dowiedzieć się także, jak skorzystać z bogatej oferty programu Erasmus+ i poznać ciekawe projekty.

| W 2018 r. z oferty Mobilnego Centrum Edukacyjnego (MCE) skorzystało **ponad 4000 osób**

Z Mobilnego Centrum można było korzystać m.in. w trakcie Pikniku Naukowego w Warszawie, Startu Rejsu Niepodległości w Szczecinie, Dnia Niepodległości w Warszawie czy konferencji „Perspektywy Women in Tech Summit 2018”. W MCE organizowano wówczas spotkania z dziećmi, edukatorami i rodzicami, prowadzono warsztaty dla nauczycieli z podstaw programowania, myślenia komputacyjnego czy tworzenia podstawowych algorytmów.

W sumie w 2018 r. MCE odwiedziło 31 miejscowości w całej Polsce, a także Lwów (polsko-niemiecko-ukraińskie forum Lviv Calling i Festiwal Wiatr Nadziei) i Budapeszt (Europejski konkurs umiejętności zawodowych „EuroSkills”).

DZIAŁANIA UPOWSZECHNIAJĄCE

Działania upowszechniające rezultaty projektów to jedno z najważniejszych zadań Narodowej Agencji Programu Erasmus+. W 2018 r. FRSE rozwijała zainaugurowane we wcześniejszych latach inicjatywy, takie jak konkursy EDUinspiracje, EDUinspirator czy Selfie+. Jednocześnie – dbając o podniesienie jakości realizacji projektów – zorganizowano cykl szkoleń *Na ważny temat* oraz webinarium.

TEMATYKA WEBINARIÓW UPOWSZECHNIAJĄCYCH W 2018 R.

- Rola szefa projektu w komunikacji rezultatów projektu, **23 marca** (388 wyświetleń)
- Co promujemy w projekcie, **13 kwietnia** (274 wyświetlenia)
- Storytelling w projektach, **18 maja** (161 wyświetleń)
- Social media w projektach edukacyjnych, **15 czerwca** (395 wyświetleń)
- Eventy w projektach edukacyjnych, **6 lipca** (393 wyświetlenia)
- PR projektu – oddziaływanie na lokalnych interesariuszy i współpraca z prasą lokalną, **7 września** (397 wyświetleń)
- Prawo w działaniach promocyjnych cz. 1, **9 listopada** (259 wyświetleń)
- Prawo w działaniach promocyjnych cz. 2, **30 listopada** (301 wyświetleń)

EDUinspiracje – podziel się sukcesem!

– Pomysły są powszechnym towarem. Wprowadzanie ich w życie nie jest – to słowa Michaela Della, które warto w tym miejscu przytoczyć. Poprzez ten konkurs chcemy uhonorować wszystkich tych, którzy mają odwagę i determinację, aby wcielać je w życie – powiedział dr Paweł Poszytek, dyrektor generalny Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji podczas uroczystej gali wręczenia nagród edukacyjnych konkursu EDUinspiracje.

Spotkanie, w trakcie którego rozdano „edukacyjne Oscary”, odbyło się pod hasłem „Podziel się sukcesem”. Celem konkursu EDUinspiracje było wyłonienie najlepszych projektów edukacyjnych dofinansowanych przez FRSE oraz promocja przedsięwzięć, które inspirują i podejmują ważne tematy. W 2018 r. eksperci wewnętrzni FRSE przyznali łącznie 53 nominacje w 10 kategoriach zwykłych i jednej kategorii specjalnej, związanej z obchodami 25 lat istnienia FRSE. Nagrody w tej kategorii

Uczestnicy projektu „Nauka bez granic”, nominowanego w konkursie EDUinspiracje 2018 w kategorii PO WER Edukacja szkolna – dzieci z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 7 w Żorach
FOT. ALEKSANDRA GREGORCZYK

wręczali dr Paweł Poszytek oraz dr Witold Sienkiewicz – dyrektor generalny w latach 1993–2006.

W kategorii EDUinspirator Fundacja chciała wyróżnić osoby, które dzięki uczestnictwu w programach zarządzanych przez FRSE wpływają na rozwój systemu edukacji w środowisku lokalnym. W 2018 r. wpłynęły 94 zgłoszenia. Po ich przeanalizowaniu, eksperci nominowali do nagrody 25 osób w pięciu kategoriach.

EDUinspiracje, realizowane od 2011 r., z roku na rok się rozwijają. W 2015 r. FRSE po raz pierwszy nagrodziła dziennikarzy, którzy zrealizowali materiały poruszające tematykę unijnych projektów edukacyjnych, promując tym samym ideę uczenia się przez całe życie. W 2018 r. kapituła konkursu EDUinspiracje Media wybrała trzech laureatów oraz przyznała jedno wyróżnienie.

Moc szkoleń online

Wykorzystując nowe technologie, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji podejmowała w 2018 r. działania na rzecz podniesienia jakości realizowanych projektów. Jednym z nich był cykl ośmiu szkoleń internetowych (webinariów) dotyczących promocji i upowszechniania rezultatów. W ich trakcie rozmawiano m.in. o zwiększaniu widoczności projektów, narzędziach wykorzystywanych przez beneficjentów, metodach komunikacji, współpracy z mediami regionalnymi oraz kwestii praw autorskich. Spotkania online prowadzone były przy współpracy z ekspertami i cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem (3070 odsłon). Szczegóły na s. 110.

Selfie+ – konkurs w sieci

Konkurs „Selfie+” stworzyli pracownicy sektora Edukacja szkolna programu Erasmus+. W internecie powstała specjalna platforma, na której beneficjenci mogą zamieszczać swoje fotorelacje, dokumentować osiągnięcia oraz pokazywać rezultaty projektów.

Społeczność konkursu z każdym rokiem się powiększa – edycja 2018 obejmowała wszystkie sektory programu Erasmus+, a także PO WER, Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży i Polsko-Ukraińską Radę Wymiany Młodzieży. Beneficjenci mogli zgłaszać swoje prace w dwóch kategoriach: „Twój projekt w jednym ujęciu”

oraz „Europejskie dziedzictwo kulturowe w moim projekcie”. Ostatecznie nadesłano 145 prac, spośród których eksperci wyłonili 22 laureatów. I miejsce w kategorii „Twój projekt w jednym ujęciu” przyznano ośmiu zgłoszonym zdjęciom; I miejsce w kategorii „Europejskie dziedzictwo kulturowe w moim projekcie” otrzymało sześć zdjęć. Dodatkowo przyznano osiem wyróżnień.

Ceremonia wręczenia nagród w konkursie „Selfie+” odbyła się 8 stycznia 2019 r. podczas Ogólnopolskiego Dnia Informacyjnego Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności.

WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji stale utrzymuje i rozwija kontakt z mediami, aby docierać z informacjami na temat zarządzanych programów do jak najszerszego grona odbiorców. W tym celu biuro komunikacji opracowuje materiały prasowe i wypowiedzi eksperckie oraz organizuje konferencje i briefingi prasowe. Występuje także o patronaty medialne nad organizowanymi wydarzeniami.

Aktywność FRSE w 2018 r. związana była głównie z kluczowymi wydarzeniami, takimi jak konferencje regionalne, Kongres Rozwoju Systemu Edukacji czy Bieg Erasmusa. Imprezy te stanowiły okazję do organizacji konferencji i briefingów, w których wzięły udział redakcje m.in. Polskiego Radia, TVP i „Dziennika Gazety Prawnej”. Współpraca z mediami opierała się także na wysyłce materiałów prasowych, współpracy patronackiej oraz działaniach komercyjnych (np. z „Polska The Times”). W prowadzenie organizowanych debat FRSE angażowała znanych dziennikarzy. O imprezach Fundacji jej przedstawiciele opowiadali również w popularnych programach telewizyjnych (m.in. *Pytanie na śniadanie*).

By sprawdzić skuteczność działań promocyjnych, FRSE od lat prowadzi monitoring mediów. W 2018 r. średnio miesięcznie publikowanych było ok. 1200 materiałów na temat programów zarządzanych przez FRSE oraz realizowanych przez nią inicjatyw, co oznacza ponad 10-procentowy wzrost liczby publikacji w stosunku do roku 2017.

Najpopularniejszym spośród monitorowanych tematów było hasło „program Erasmus+”, którego dotyczyło ok. 70 proc. wspomnianych publikacji. Biorąc pod uwagę poszczególne profile mediów, zdecydowanie najczęściej o działaniach Fundacji

Parada Schumana – jedno z wydarzeń, w trakcie których promowano program Erasmus+. Warszawa, maj 2018 r.
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

ERASMUS+ I FRSE W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

łącznie **28 991 polubień**
średni zasięg publikowanych postów – **ok. 4 000 odbiorców**

1 021 (Erasmus+: 531) obserwujących
średni miesięczny zasięg publikowanych Twittów – **ok. 20 000 odbiorców**

w 2018 r. zamieszczono **36 albumów**,
od 2012 r zdjęcia **obejrzano 2 118 782 razy**
łącznie **2 243 zdjęć** z konferencji

Rozwoju Systemu Edukacji informowały źródła regionalne. Dużą aktywność odnotowano także w mediach specjalistycznych. Największe zainteresowanie mediów tematyką edukacyjną i europejską można było zauważyć we wrześniu 2018 r. (1699 publikacji, z czego 215 dotyczyło hasła FRSE) – jego przyczyną były organizowane w tym okresie wydarzenia.

ERASMUSPLUS.PL

226 734 użytkowników
690 odwiedzin w ciągu dnia **(1 849 735 odśłon)**

KOMUNIKACJA ONLINE

Podstawowym źródłem informacji o Erasmusie+ jest **strona internetowa** www.erasmusplus.pl, prowadzona przez Narodową Agencję. W 2018 r. witrynę odwiedziło 226 734 nowych użytkowników, a łączna liczba odśłon wyniosła 1 849 735. Średnio jednego dnia stronę odwiedza 690 osób. Głównymi kanałami, którymi użytkownicy docierają na stronę erasmusplus.pl, są Facebook (8,20 proc.) oraz strony innych programów edukacyjnych, zarządzanych przez FRSE (7,62 proc.).

NEWSLETTERY AGENCJI INFORMUJĄCE O PROGRAMIE ERASMUS+

183 kampanii
873 513 wiadomości **(9 000 użytkowników)**

Istotnym źródłem wiedzy o realizowanych przez Narodową Agencję działaniach i programach są również **newslettery**. W bazach użytkowników newslettera ogólnego fundacji oraz newslettera programu Erasmus+ zarejestrowało się ok. 9 tys. osób. W 2018 r. Fundacja przeprowadziła 18 kampanii informacyjnych. Osoby zapisane w bazach były zapraszane na wydarzenia, informowane o nowych publikacjach, badaniach i zbliżających się terminach składania wniosków lub wynikach konkursów. Łącznie wysłano 873 513 wiadomości.

Badania i analizy

Zmierzyć sukces

Wdrażanie polityki edukacyjnej opartej na dowodach i promocja programu Erasmus+ w Polsce to najważniejsze cele działalności analityczno-badawczej Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. W 2018 r. FRSE kontynuowała działania w międzynarodowych sieciach badawczych, rozwijała współpracę z ekspertami oraz realizowała m.in. krajowe badania dotyczące efektów programu Erasmus+

BADANIA KRAJOWE

W 2018 r. przeprowadzono badanie trackingowe dotyczące uczestników mobilności w programach Erasmus i Erasmus+. Miało ono charakter pomiaru przekrojowego, a jego celem była analiza losów edukacyjnych i zawodowych studentów, którzy brali udział w wyjazdach na zagraniczne studia lub praktyki. W połowie 2018 r. ukazał się raport z badania (*Erasmus... i co dalej? – więcej w Mediatece na s. 128*) opracowany na podstawie wypowiedzi uczestników różnych form mobilności z lat 2007–2015. Obecnie badane są już kolejne grupy, które wyjeżdżały w latach 2016 i 2017. FRSE rozpoczęła także analizę losów absolwentów w formie badania podłużnego (rok, trzy lata i pięć lat po zakończeniu studiów) – respondentami byli studenci, którzy wcześniej wzięli udział w badaniu trackingowym i wyrazili zgodę na udział w panelu. Jego celem jest uzyskanie wiedzy na temat losów edukacyjno-zawodowych stypendystów Erasmus i Erasmus+ w dłuższym okresie oraz sprawdzenie, czy i w jakim zakresie wyjazdy zagraniczne miały wpływ na losy ich uczestników.

W 2018 r. rozpoczęto również badanie wpływu projektów współpracy międzynarodowej na rozwój polskich szkół. Przeprowadzono wywiady z przedstawicielami kadry kierowniczej placówek edukacyjnych, koordynatorami projektów oraz z reprezentantami władz samorządowych, pełniących rolę organów prowadzących szkoły. Wyniki będą wykorzystane do opracowania raportów i rekomendacji. Pierwszy raport, dotyczący roli samorządu w szkolnych projektach edukacyjnych, ukaże się w 2019 r.

FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

Ponadto, wraz z Fundacją Kronenberga przy Citi Handlowym, FRSE zrealizowała badanie pt. „Współpraca przedsiębiorstw z sektorem edukacji” (w formie wywiadów telefonicznych na reprezentatywnej próbie 201 polskich przedsiębiorstw). Najważniejszym jego celem była ocena jakości współpracy firm z sektorem edukacji, określenie barier w tym zakresie oraz poznanie oczekiwań pracodawców wobec młodego pokolenia potencjalnych pracowników.

W roku 2018 przeprowadzono także badanie jakościowe w ramach pierwszej fazy projektu „Szansa – nowe możliwości dla dorosłych”, sfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem tego przedsięwzięcia jest wypracowanie

” Wyniki badania wpływu projektów współpracy międzynarodowej na rozwój polskich szkół będą wykorzystane **do opracowania raportów i rekomendacji. Pierwszy raport ukaże się w 2019 r.**

i przetestowanie innowacyjnych modeli wsparcia edukacyjnego osób dorosłych z niskimi umiejętnościami podstawowymi. W badaniu jakościowym, którego realizacja rozpoczęła się pod koniec 2018 r., wzięli udział przedstawiciele instytucji zajmujących się wspomaganie tej grupy odbiorców. Celem działań było opisanie wybranych aspektów modelowych rozwiązań stosowanych przez instytucje w tym obszarze.

Rok 2018 to także początek realizacji badania związanego z oceną wpływu projektów edukacji pozaformalnej (np. realizowanych w ramach wolontariatu) na rozwój edukacji formalnej w polskich szkołach i przedszkolach. W IV kwartale przeprowadzono pierwsze wywiady z kadrą kierowniczą placówek, kolejne zaplanowano na rok 2019.

Po zakończeniu analizy wyników badania losów absolwentów zagranicznych staży i praktyk Fundacja opublikowała raport *Mobilność kluczem do kariery?* (Mediateka, s. 129), w którym znalazły się najważniejsze wnioski i rekomendacje dotyczące jakościowej realizacji projektów. Publikacja ukazała się w językach polskim i angielskim.

BADANIA MIĘDZYNARODOWE

W roku 2018 FRSE kontynuowała analizowanie efektów długofalowych mobilności kadry edukacji szkolnej. Badanie zapoczątkowała w 2014 r. Litewska Narodowa Agencja

Charis Hughes,
uczestniczka II edycji
seminarium
„Evidence-based
Policy in Erasmus+.
Seminar on research
and methodology”
FOT. KRZYSZTOF
KUCZYK

Programu Erasmus w celu porównania efektów szkoleń zagranicznych dla nauczycieli w różnych krajach europejskich. W obecnej fazie w przedsięwzięciu, oprócz Litwy i Polski, uczestniczą też partnerzy z Estonii i Finlandii. Partnerzy przeprowadzili ponowną ankietę dotyczącą wyjazdów, zrealizowali wywiady w grupach fokusowych z dyrektorami szkół oraz uczestnikami projektów, przygotowali także studium przypadku wybranej dobrej praktyki. Międzynarodowy raport zostanie opublikowany pod koniec 2019 r.

FRSE wykorzystała doświadczenia z badania absolwentów staży i praktyk zawodowych w Polsce do realizacji projektu międzynarodowego, w którym biorą udział także narodowe agencje z Austrii, Belgii, Czech, Irlandii, Luksemburga, Łotwy, Macedonii Północnej, Słowacji oraz Wielkiej Brytanii. Projekt realizowany jest według polskiej metodologii, a jego główny cel to sprawdzenie, jaki wpływ mają zagraniczne mobilności na losy edukacyjno-zawodowe uczestników. Podstawą badania są ankiety oraz wywiady (indywidualne i grupowe), pierwsze wyniki zostaną udostępnione w 2019 r.

W sektorze Młodzież kontynuowano badania prowadzone w ramach międzynarodowych projektów sieci badawczej RAY (*Research-based analysis and monitoring of Erasmus+ Youth*). Pierwsze z nich – „Badanie wpływu projektów szkoleniowych w programie Erasmus+ Młodzież” (projekt międzyagencyjny) – mierzyło

efekty przedsięwzięć szkoleniowych realizowanych w programie, a raport, opracowany przez narodową agencję z Austrii, dostępny jest na stronie internetowej (www.researchyouth.eu). Kolejne – „Badanie efektów uczenia się w programie Erasmus+ Młodzież” – realizowane jest co roku od 2008 r. jako monitoring oceny projektów Erasmus dokonywanej przez ich koordynatorów i uczestników. Jego celem jest dostarczenie wiedzy twórcom polityki młodzieżowej, w tym informacji o procesach zachodzących w edukacji pozaformalnej. W 2018 r. opracowano raport w tym zakresie, z którym można się zapoznać na stronie internetowej www.researchyouth.eu.

W 2018 r. Fundacja wzięła także udział w badaniu zainicjowanym przez Duńską Narodową Agencję Programu Erasmus+, które dotyczyło uznawania wyników nauki zrealizowanej podczas mobilności w ramach programu. W przedsięwzięciu uczestniczyły Dania, Estonia, Łotwa, Polska i Szwecja. Wyniki prac będą dostępne w 2019 r.

MIĘDZYNARODOWE SEMINARIUM BADAWCZE

O wynikach badań rozmawiano podczas drugiego międzynarodowego seminarium dotyczącego mierzenia efektów projektów realizowanych w pięciu sektorach programu Erasmus+ (*Evidence-based Policy in Erasmus+. Seminar on research and methodology* – więcej w *Mediatece* na s. 126). W trakcie tego wydarzenia zorganizowano cztery sesje tematyczne: innowacyjne podejścia do metodologii w badaniach edukacyjnych, raporty uczestników i ich zastosowanie w badaniach, zastosowanie metod badań rynkowych w badaniach edukacyjnych – praktyka i możliwości oraz upowszechnianie i wykorzystanie wyników badań. Pokazano także publikację będącą rezultatem wspólnych prac uczestników pierwszego spotkania z 2017 r. (bit.ly/2G7pRo7). Z informacją o seminarium oraz prezentacjami można się zapoznać na stronie internetowej Fundacji (bit.ly/2PsVJ7y).

YOUTH WIKI

W ramach prac eksperckich FRSE dostarcza danych i informacji do międzynarodowej platformy Youth Wiki, poświęconej polityce młodzieżowej w państwach Unii Europejskiej. Baza Youth Wiki powstała z inicjatywy Komisji Europejskiej i dotyczy tematyki określonej w dokumencie *Europejska współpraca na rzecz młodzieży (2010–2018)*, czyli: kształcenia i szkolenia, zatrudnienia i przedsiębiorczości, zdrowia i dobrej kondycji, zaangażowania, wolontariatu, włączenia społecznego, młodzieży i świata oraz kreatywności i kultury. W bazie znajdują się dane statystyczne i wyniki badań dotyczących sytuacji młodzieży w danym państwie, inicjatyw na rzecz młodzieży podejmowanych na poziomie krajowym i lokalnym, a także regulacje prawne i informacje o bieżących reformach. Baza przeznaczona jest głównie dla decydentów, a także dla środowiska akademickiego, organizacji pozarządowych i rad młodzieży. W 2018 r. FRSE koordynowała opracowanie treści czterech rozdziałów dotyczących Polski i aktualizowała pięć kolejnych, dostępnych na stronie internetowej: eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/youthwiki. Przygotowywane są także polskie wersje poszczególnych rozdziałów, które w 2019 r. zostaną opublikowane w dwutomowej publikacji.

Eurydice

Edukacja czarno na białym

Aktualizacja publikacji internetowych oraz przygotowanie materiału do nowych wydawnictw książkowych, prezentujących różne aspekty systemów edukacji w 38 krajach Europy, to najważniejsze, choć nie wszystkie istotne zadania Polskiego Biura Eurydice w roku 2018

EURYDICE

Eurydice to europejska sieć informacji o systemach edukacji państw biorących udział w programie Erasmus+. Zbiera ona i udostępnia w formie gotowych raportów oraz baz danych informacje, dane statystyczne oraz wyniki badań dotyczące struktur systemów, zasad ich funkcjonowania oraz kierunków reform.

Publikacje Eurydice skierowane są do twórców polityki edukacyjnej zajmujących się oświatą i szkolnictwem wyższym, do kadry kierowniczej w edukacji, pracowników administracji oświatowej różnych szczebli, przedstawicieli środowisk naukowych i akademickich, nauczycieli, studentów, uczniów i rodziców, a także do wszystkich innych osób zainteresowanych edukacją w Europie.

NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA

Działalność Biura Eurydice polegała na aktualizacji publikacji internetowych oraz przygotowaniu materiału do nowych wydawnictw książkowych, prezentujących w układzie porównawczym różne aspekty systemów edukacji w 38 krajach europejskich. Pracownicy biura przygotowali anglojęzyczny opis polskiego systemu edukacji w trakcie reformy (*The System of Education in Poland 2018*) oraz zorganizowali dzień otwarty Eurydice w Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

PUBLIKACJE KSIĄŻKOWE

W 2018 r. ukazały się w wersji drukowanej i elektronicznej następujące raporty tematyczne:

a) porównawcze (angielska wersja językowa)

- *Teachers' Careers in Europe: Access, Progression and Support* (dotyczący kariery zawodowej nauczycieli w szkołach w Europie),
- *Eurydice Brief. Citizenship Education at School in Europe* (krótki raport prezentujący główne wnioski dotyczące sposobów prowadzenia edukacji obywatelskiej w europejskich szkołach),
- *The European Higher Education Area in 2018. Bologna Process Implementation Report* (dotyczący realizacji procesu bolońskiego),
- *Home Education Policies in Europe. Primary and Lower Secondary Education* (raport nt. ram prawnych i organizacji nauki domowej w europejskich systemach edukacji, tylko w wersji elektronicznej).

Publikacje Eurydice skierowane są do **twórców polityki edukacyjnej zajmujących się oświatą i szkolnictwem wyższym** oraz wszystkich innych osób zainteresowanych edukacją w Europie

Publikacje Eurydice oferowane były w trakcie wszystkich ważniejszych wydarzeń organizowanych przez Fundację
FOT. LUKA LUKASIAK

b) porównawcze (polska wersja językowa – tłumaczenia z języka angielskiego)

- *Edukacja obywatelska w szkołach w Europie 2017,*
- *Eurydice Brief. Edukacja obywatelska w szkołach w Europie 2017,*
- *Kariera zawodowa nauczycieli w Europie: początki pracy zawodowej, awans i system wsparcia,*
- *Eurydice Brief. Kluczowe dane o nauczaniu języków w szkołach w Europie 2017,*
- *Diagramy europejskich systemów edukacji 2017/18,*
- streszczenia anglojęzycznych raportów;

c) inne

- *Przedsiębiorczość w praktyce: firma na terenie szkoły* (raport biura dotyczący działania firm szkolnych w Europie).

AKTUALIZACJA PUBLIKACJI

W 2018 r. ukazały się zaktualizowane wydania publikacji internetowych:

a) seria „Fakty i liczby”

- *The Organisation of School Time in Europe 2018/19*” (kalendarz roku szkolnego),
- *The Organisation of the Academic Year 2018/19* (kalendarz roku akademickiego),
- *The Structure of the European Education Systems 2018/19* (diagramy prezentujące aktualne struktury systemów edukacji),
- *Recommended Annual Instruction Time 2017/18* (czas nauczania poszczególnych przedmiotów w szkolnictwie obowiązkowym),
- *Teachers’ and School Heads’ Salaries and Allowances 2016/17* (zarobki nauczycieli i dyrektorów szkół),
- *National Student Fee and Support Systems 2018/19* (opłaty za studia i wsparcie materialne dla studentów);

- b) opis polskiego systemu edukacji w bazie National Education Systems (na stronach internetowych Komisji Europejskiej).

W 2018 r. pracownicy Polskiego Biura Eurydice zaktualizowali – w wersji polskiej i angielskiej – dane dotyczące systemu edukacji w Polsce zamieszczone w bazie National Education Systems. Opis obejmuje 14 rozdziałów, poświęconych m.in. organizacji systemu edukacji i administracji oświatowej, poziomom kształcenia oraz aktualnym reformom i inicjatywom edukacyjnym.

PUBLIKACJE OPRAWOWYWANE

W 2018 r. Biuro Eurydice pracowało nad wydaniem następujących pozycji, zaplanowanych na kolejne lata:

- publikacji o integracji migrantów w szkołach w Europie oraz raportu o migrantach w europejskim szkolnictwie wyższym (obie pozycje ukazały się w lutym 2019 r.),
- publikacji dotyczącej edukacji cyfrowej (planowana na jesień 2019 r.),
- raportu z serii „Kluczowe Dane” dotyczącego wczesnej edukacji i opieki (ukazał się w lipcu 2019 r.),
- raportu poświęcony przeciwdziałaniu nierównościom w edukacji (ukaze się w 2020 r.).

FORUM QUESTION & ANSWER

W obrębie Sieci Eurydice funkcjonuje serwis informacyjny pod nazwą „**Question and Answer Service (Q&A)**”, który umożliwia wysyłanie do wszystkich ośrodków sieci pytań istotnych dla polityki edukacyjnej danego kraju. W 2018 r. w Polskim Biurze Eurydice opracowane zostały – na podstawie literatury oraz po konsultacji z ekspertami – odpowiedzi na 30 pytań, w tym jedno postawione przez Komisję Europejską.

250 ujętych w 14 rozdziałów zawiera opis polskiego systemu edukacji, zaktualizowany przez Polskie Biuro Eurydice w 2018 r.
haseł **Opracowanie dostępne jest w bazie National Education Systems**

INTERNET I MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

Strona internetowa Polskiego Biura Eurydice (www.eurydice.org.pl) była aktualizowana na bieżąco: dodawano nowości wydawnicze w języku polskim i angielskim, streszczenia anglojęzycznych raportów w języku polskim oraz aktualności dotyczące ciekawych publikacji edukacyjnych. Stronę odwiedziło ponad 21 tys. użytkowników (blisko 74 tys. odsłon). Aktualizowano także profil Eurydice Polska na Facebooku oraz rozsyłano newslettery promujące najnowsze publikacje.

Wszyscy zainteresowani mieli okazję zapoznać się z ofertą sieci podczas zorganizowanego w maju 2018 r. dnia otwartego, połączonego ze szkoleniem praktycznym w wyszukiwaniu informacji dotyczących europejskich systemów edukacji, a także podczas krajowych i zagranicznych konferencji oraz seminariów.

Mediateka 2018

Rok 2018 przyniósł znaczące zmiany w działalności wydawniczej Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. W strukturze instytucji powstało Wydawnictwo FRSE, które przejęło wydawanie czasopism oraz zapewniło obsługę edytorską i graficzną innym biurom i komórkom Fundacji, przygotowującym publikacje naukowe, tematyczne i badawcze

Wydawnictwo uporządkowało format i szatę graficzną serii wydawniczych, wprowadziło również wiele usprawnień organizacyjnych, dzięki którym tylko w 2018 r. na rynku ukazało się ponad 30 książek sygnowanych przez FRSE. Co ważne, wszystkie dostępne są bezpłatnie – w trakcie targów i wydarzeń organizowanych przez Fundację oraz na stronie internetowej czytelnia.frse.org.pl.

PUBLIKACJE INFORMACYJNO-PROMOCYJNE I PRZEWODNIKI

Program Erasmus+ w Polsce. Raport 2017

Publikacja szczegółowo opisuje czwarty rok działalności programu Erasmus+ w Polsce. Zapoznaj się z przykładami dobrych praktyk beneficjentów, statystykami za rok 2017, działaniami Narodowej Agencji oraz programami i inicjatywami wspomagającymi realizację celów programu Erasmus+. Do raportu powinny zajrzeć wszystkie osoby zainteresowane działalnością FRSE, a szczególnie beneficjenci i przedstawiciele instytucji planujących realizację projektu w ramach programu.

- Zwycięskie projekty w konkursie eTwinning 2018**

Autorzy publikacji prezentują najlepsze projekty nagrodzone w konkursie „Nasz projekt eTwinning 2018”. Zwycięskie przedsięwzięcia są przykładem interdyscyplinarnej i wymagającej zaangażowania pracy zarówno nauczycieli, jak i uczniów. Publikacja stanowi uhonorowanie ich ponadprzeciętnych osiągnięć oraz źródło inspiracji dla wszystkich zainteresowanych dodatkowymi działaniami.

- Międzynarodowe wymiany młodzieży**

Poręczna broszura Biura Eurodesk Polska prezentuje ofertę programów wspierających międzynarodową współpracę młodych ludzi. To pierwsza tak kompleksowa publikacja o tej tematyce, zawierająca wszystkie informacje dotyczące formalności, priorytetów i wysokości budżetów. Można w niej znaleźć również porady koordynatorów programów, przykłady zrealizowanych projektów i rozmowy z ich pomysłodawcami.

- EDUinspiracje – konkurs 2018**

Publikacja służy upowszechnianiu rezultatów najbardziej wartościowych projektów edukacyjnych. Prezentuje i opisuje inicjatywy nagrodzone w konkursie EDUinspiracje 2018, zorganizowanym pod hasłem „Podziel się sukcesem”. Czytelnik dowie się z niej, w jaki sposób ambitne projekty edukacyjne wpływają na rozwój zawodowy i osobisty tysięcy uczestników – uczniów, studentów, nauczycieli, wykładowców, edukatorów i trenerów. Polecana jest wszystkim osobom zainteresowanym pozytywnymi zmianami w polskim systemie edukacji, do których te przedsięwzięcia się przyczyniają.

- Polityka młodzieżowa w krajach Partnerstwa Wschodniego**

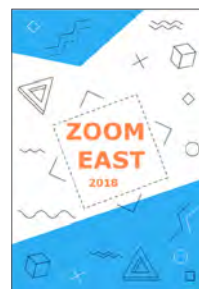
Publikacja stanowi element realizacji Pakietu na rzecz Edukacji i Młodzieży ogłoszonego przez Komisję Europejską. Służyć ma wzmocnieniu współpracy między krajami Partnerstwa Wschodniego (PW) i Unii w obszarze młodzieży. Autorzy analizują politykę młodzieżową krajów PW, określają wyzwania stojące przed młodymi ludźmi w tym regionie oraz przedstawiają propozycje wniosków i rekomendacji zmierzających do dalszego zacieśniania współpracy między Polską, krajami UE i PW w dziedzinie polityki młodzieżowej i pracy z młodymi ludźmi.

Zoom East 2018

Publikację opracował zespół Salto EECA we współpracy z pozostałymi centrami informacyjnymi sieci SALTO w Europie Wschodniej i na Kaukazie. Dzięki książce czytelnicy dowiedzą się, w jaki sposób działają centra SALTO w poszczególnych krajach i jak nawiązać z nimi współpracę.

Academic planner for Erasmus+ students in Poland

Kalendarz przeznaczony jest dla studentów zagranicznych, którzy w ramach Akcji 1. programu Erasmus+ (Mobilność edukacyjna) przyjechali zdobywać wiedzę na polskich uczelniach w roku akademickim 2018/19. Anglojęzyczna publikacja łączy w sobie cechy poradnika oraz ilustrowanego kalendarza pomagającego zorganizować swój czas. Zawiera informacje przydatne studentom podczas pobytu w Polsce oraz ciekawostki i cytaty.

Wszystkie publikacje Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji można pobrać ze stron: czytelnia.frse.org.pl oraz eurydice.org.pl

PUBLIKACJE TEMATYCZNE (SERIA TEMATYCZNA FRSE)

Publikacje z Serii tematycznej poświęcone są programowi Erasmus+ oraz działaniom wspomagającym. Zawierają cenne informacje i wskazówki dla obecnych i przyszłych beneficjentów.

Od potrzeby do koncepcji projektu

Przewodnik jest skierowany do przedstawicieli szkół – dyrektorów, nauczycieli, pracowników administracji – którzy widzą potrzebę rozwoju swoich placówek poprzez realizację projektów międzynarodowych. Takie możliwości dają programy: Erasmus+ oraz eTwinning, prowadzone przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. Przewodnik przedstawia możliwości tych programów, ich elastyczność oraz szeroką paletę potencjalnych korzyści płynących z realizacji działań.

Mapa projektów – przykłady dobrych praktyk w projektach mobilności kadry edukacji szkolnej

Co mówią doświadczeni beneficjenci o projektach, ich prowadzeniu i zarządzaniu nimi? Ta publikacja ma na celu przybliżenie inicjatyw, które uzyskały miano dobrej praktyki, a także zainspirowanie dyrektorów szkół i nauczycieli do podjęcia wyzwania, jakim jest przygotowanie i realizacja projektu w programie Erasmus+ w ramach Akcji 1. Mobilność kadry edukacji szkolnej.

ECVET – rozwój kompetencji, umiejętności i talentów

Publikacja poświęcona jest zagadnieniom rozwoju kompetencji i umiejętności zawodowych, a w szczególności potrzebom grup z niskimi kompetencjami. Zaprezentowane są w niej narzędzia, które ułatwiają podnoszenie, rozwijanie i kumulowanie tych kompetencji – m.in. Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) i Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK).

Efekty uczenia się i ich weryfikacja w projektach mobilności edukacyjnej. Katalog przykładów

Publikacja jest skierowana przede wszystkim do osób planujących lub realizujących projekty mobilności edukacyjnej z wykorzystaniem założeń systemu ECVET, a więc osób przygotowujących dokumentację aplikacyjną, koordynatorów projektów, dyrektorów instytucji, instruktorów, nauczycieli i metodyków, a także innych osób zaangażowanych w realizację projektu i współpracę z partnerami zagranicznymi.

Kolaż doświadczeń uczących (się) dorosłych. Wybór tekstów z platformy EPALE (2018 r.)

Jakie są doświadczenia edukacyjne dorosłych uczących i uczących się w mozaikowej ponowoczesności? Jakie są ich wnioski, refleksje i jak na nie odpowiada rynek pracy? Publikacja prezentuje wybrane teksty z platformy EPALE z 2018 r., które mają na celu inspirowanie czytelników i rozbudzanie w nich pragnienia dalszych edukacyjnych poszukiwań.

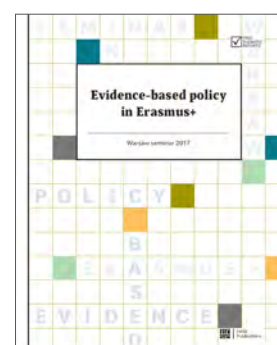
Siła partnerstw strategicznych

Dlaczego warto budować partnerstwa i jak to zrobić? Publikacja przedstawia korzyści płynące ze współpracy partnerskiej, budowania partnerstw w oparciu o posiadany potencjał i tworzenia tzw. wartości dodanej dla instytucji, dla społeczeństwa i edukacji. Artykuły pokazują partnerstwa z wielu perspektyw, mogą więc być pomocne dla przyszłych beneficjentów.

Evidence-based policy in Erasmus+

Jaki jest wpływ programu Erasmus+ na edukację i społeczeństwo w Polsce i Europie? W publikacji zawarte są artykuły dotyczące projektów badawczych FRSE oraz innych narodowych agencji. Książka to podsumowanie rezultatów międzynarodowego seminarium o tym samym tytule, zorganizowanego przez FRSE w listopadzie 2017 r.

SERIA NAUKOWA FRSE

W 2018 r. ukazały się aż cztery tomy Serii naukowej Wydawnictwa FRSE. Cała seria polecana jest pedagogom i wszystkim zainteresowanym kluczowymi zagadnieniami w edukacji.

Tom 1 – Teacher Education Policy and Practice

To pierwszy, anglojęzyczny tom Serii naukowej Wydawnictwa FRSE. Książka jest zbiorem artykułów europejskich pedagogów. Dotyczy inspiracji, perspektyw i wyzwań w edukacji nauczycieli. Publikacja zadebiutowała 18 maja 2018 r. w Bradzie na konferencji sieci TEPE (Teacher Education Policy in Europe), zorganizowanej pod hasłem: „Rekrutacja i kształcenie najlepszych nauczycieli: Polityka, profesjonalizm i pedagogika”. Redaktorami naukowymi książki są prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak oraz dr Michelle Attard Tonna.

Tom 2 – Prwództwo nauczycieli (Teacher Leadership)

Tom 2 ukazał się w wersji polskiej i angielskiej. W publikacji znalazły się artykuły wybitnych polskich ekspertów, dotyczące przywództwa edukacyjnego i jego perspektyw w Polsce i na świecie. Redaktorem naukowym książki jest prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak.

Tom 3 – Kompetencje przyszłości

Jakie są kompetencje przyszłości według pedagogów w ponowoczesnej, cyfrowej rzeczywistości? Publikacja zawiera teksty opracowane przez gości specjalnych Kongresu Rozwoju Systemu Edukacji, zorganizowanego przez FRSE 10 września 2018 r. w Warszawie oraz materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Szkola w świecie zmian i nowych technologii”, która odbyła się w dn. 21–22 maja 2018 r. w Zakopanem. Redaktorem naukowym książki jest prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski.

Tom 4 – Przestrzenie i miejsca edukacji dorosłych w Polsce

Jak wygląda edukacja dorosłych w Polsce? Gdzie się odbywa, jakie są jej formy? Jak wygląda przestrzeń badawcza andragogów? Na te i wiele innych pytań znajdują odpowiedzi wszyscy czytelnicy tomu 4 Serii naukowej Wydawnictwa FRSE. Redaktorem naukowym publikacji jest dr Monika Gromadzka.

RAPORTY Z BADAŃ FRSE

Publikacje z tej serii prezentują wyniki badań prowadzonych przez Zespół Analityczno-Badawczy FRSE.

- **Kompetencje zdobywane w ramach Wolontariatu Europejskiego w kontekście wymogów rynku pracy**

Publikacja polecana jest wszystkim zainteresowanym tematyką Wolontariatu Europejskiego. W raporcie czytelnicy znajdą odpowiedzi na pytania: jaką wiedzę zdobywają uczestnicy wolontariatu? Jakich nabywają kompetencji? Czy są one przydatne na rynku pracy?
- **Mobilność kluczem do kariery? / Is mobility the key to a successful career?**

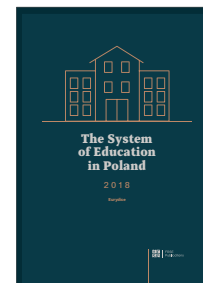
Raport przedstawia wyniki badania losów uczestników zagranicznych staży i praktyk zawodowych organizowanych dzięki wsparciu programu Erasmus+. Wszyscy zainteresowani tą tematyką dowiedzą się m.in.: czy i w jakim stopniu takie wyjazdy pomagają zdobyć nową wiedzę i umiejętności oraz w jaki sposób zagraniczne doświadczenie wpływa na losy zawodowe. W 2018 r. publikacja została wydana w wersji polskiej i angielskiej.
- **Jak zwiększyć trwałość rezultatów projektów?**

Publikacja prezentuje wyniki badania trwałości przedsięwzięć realizowanych przez laureatów konkursu EDUinspiracje z lat 2011–2016. Polecana jest wszystkim zainteresowanym konkursem, jego wpływem na uczestników i instytucje, także po zakończeniu dofinansowania.
- **Erasmus... i co dalej?**

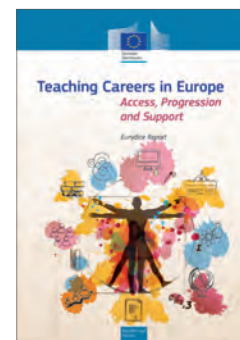
Raport przedstawia wyniki badania losów edukacyjnych i zawodowych polskich studentów uczestniczących w projektach mobilności w programach Erasmus i Erasmus+. W publikacji czytelnik znajdzie informacje na temat kompetencji, jakie zdobyli, oraz ich dalszej edukacji i losów zawodowych.

PUBLIKACJE EURYDICE

- **The System of Education in Poland 2018**
Publikacja Polskiego Biura Eurydice przedstawiająca w języku angielskim system edukacji w Polsce. Książka zawiera opis poszczególnych poziomów kształcenia (od przedszkola po szkolnictwo wyższe i uczenie się dorosłych) oraz podstawowe dane statystyczne, a także zwięzłe informacje praktyczne dostosowane do potrzeb odbiorcy zagranicznego. W publikacji uwzględniono zmiany wynikające z wprowadzanej reformy systemu oświaty.

- **Teachers' Careers in Europe: Access, Progression and Support**
Kariera zawodowa nauczycieli w Europie: początki pracy zawodowej, awans i system wsparcia
Raport dotyczący statusu i sytuacji zawodowej nauczycieli pracujących w szkołach w Europie. Informuje, jakie kwalifikacje są wymagane do pracy w zawodzie, jakiego wsparcia mogą oczekiwać nauczyciele podczas wykonywania swoich obowiązków, a także jakie mają perspektywy awansu i doskonalenia zawodowego.

- **Eurydice Brief. Kluczowe dane o nauczaniu języków w szkołach w Europie 2017**
Publikacja dotycząca nauczania języków obcych w szkołach w Europie, opracowana na podstawie głównego raportu o tym samym tytule. W raporcie poruszane są m.in. następujące zagadnienia: nauczanie języka obcego od jak najwcześniejszego wieku (czyli realizacja jednego z tzw. celów barcelońskich), zakres i różnorodność języków obcych oferowanych w szkołach, jakość nauczania ze szczególnym uwzględnieniem zawodu nauczyciela języka obcego i jego możliwości kształcenia się i doksztacania podczas wyjazdów zagranicznych, wsparcie językowe dla nowo przybyłych uczniów migrantów.

- **Edukacja obywatelska w szkołach w Europie 2017**
Raport dotyczący organizacji edukacji obywatelskiej w europejskich szkołach. W publikacji można znaleźć informacje dotyczące programów nauczania, metod dydaktycznych, oceniania uczniów, ewaluacji pracy szkoły, a także kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli i oferowanych im form wsparcia. Każde zagadnienie zostało zilustrowane szczegółowym opisem rozwiązań stosowanych w wybranym kraju.

- **Eurydice Brief. Citizenship Education at School in Europe**
Eurydice Brief. Edukacja obywatelska w szkołach w Europie 2017
Krótki raport prezentujący główne wnioski z raportu Citizenship Education at School in Europe 2017.

- **The European Higher Education Area in 2018. Bologna Process Implementation Report**
Anglojęzyczny raport na temat realizacji procesu bolońskiego zawiera dane jakościowe oraz szczegółowe statystyki dotyczące szkolnictwa wyższego w różnych obszarach tematycznych – od wymiaru międzynarodowego po mobilność i zagadnienia etyczne.

- **Home Education Policies in Europe. Primary and Lower Secondary Education**
Raport, publikowany po raz pierwszy przez sieć Eurydice, prezentuje podstawowe informacje dotyczące ram prawnych i organizacji edukacji domowej w europejskich systemach edukacji.

Diagramy europejskich systemów edukacji 2017/18

Publikacja opisuje systemy edukacji w krajach Europy w roku szkolnym/akademickim 2018/19. Na każdym wykresie oznaczony jest wiek, w którym dzieci mogą uczęszczać do przedszkola oraz rozpoczynają obowiązkową naukę (w przedszkolu lub w szkole podstawowej). Można też sprawdzić, które kraje łączą szkoły podstawowe i średnie pierwszego stopnia w jedną długą szkołę podstawową oraz jak zorganizowane są ścieżki kształcenia na poziomie szkoły średniej drugiego stopnia.

CZASOPISMA

Języki Obce w Szkole

„Języki Obce w Szkole” to czasopismo, które dostarcza nauczycielom języków obcych informacji teoretycznych i praktycznych z zakresu glottodydaktyki, językoznawstwa, psycholingwistyki i kulturoznawstwa. W piśmie poruszane są zagadnienia odnoszące się do projektów realizowanych w ramach unijnych programów edukacyjnych (w tym Erasmus+), w szczególności tych nagrodzonych w konkursie „European Language Label”. Bieżące i archiwalne numery „Języków Obcych w Szkole” są dostępne online na stronie www.jows.pl oraz przez profil na Facebooku (fb.com/jezykiwshkole). Drukowane wydania czasopisma trafiają do ponad 360 instytucji w całym kraju, w tym bibliotek pedagogicznych i uniwersyteckich, ośrodków doskonalenia nauczycieli, kuratoriów oświaty i szkół, oraz do 230 indywidualnych prenumeratorów.

W maju 2018 r. redakcja „Języków Obce w Szkole” we współpracy z Uniwersytetem SWPS zorganizowała konferencję pt. „Kształcenie językowe wobec wyzwań zmieniającej się szkoły”. W sesjach plenarnych wystąpili m.in. prof. dr hab. Hanna Komorowska, dr hab. Agnieszka Otwinowska-Kasztelanica i prof. dr hab. Jolanta Szpyra-Kozłowska.

Europa dla Aktywnych

Kwartalnik Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji skierowany do beneficjentów programów realizowanych przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji – głównie Erasmusa+. Inspiruje, doradza, wyjaśnia i wspiera – tak aby projekty przynosiły jak największe korzyści osobom w nie zaangażowanym i całemu otoczeniu. W 2018 r. na łamach kwartalnika ukazywały się m.in. wywiady ze znanymi stypendystami Erasmusa (David Gaboriaud), relacje z imprez organizowanych przez FRSE oraz materiały problemowe dotyczące edukacji pozaformalnej i edukacji dorosłych. Kwartalnik jest bezpłatny. Archiwalne wydania są dostępne na stronie frse.org.pl/eda.

